

Fundusze Europejskie
dla Podkarpacia

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Lokalna diagnoza potrzeb i potencjałów wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych — Centrum Usług Społecznych w Jedliczu

**Gminny Ośrodek
Pomocy Społecznej
w Jedliczu**

Wykonawca:

EXPLICATOR
Research & Consulting

Autor badań i raportu:
dr Wojciech Broszkiewicz

— Rzeszów, 31.03.2025 —

„Centrum Usług Społecznych w Jedliczu” Priorytet nr FEPK.07 „Kapitał ludzki gotowy do zmian”, Działania 7.18
Usługi społeczne i zdrowotne świadczone w społeczności lokalnej programu regionalnego
Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027

Spis treści

Streszczenie.....	4
Wstęp	5
Rozdział 1. Idea Centrum Usług Społecznych – w zarysie	7
Rozdział 2. Przestrzenne, demograficzne, finansowe oraz społeczne uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze	9
2.1 Uwarunkowania przestrzenne, demograficzne oraz instytucjonalne	9
2.1.1 Lokalizacja, komunikacja i zasoby przyrodnicze	9
2.1.2 Uwarunkowania demograficzne	13
2.1.3 Infrastruktura edukacyjna, kulturalna i socjalna	21
2.2 Uwarunkowania finansowe funkcjonowania Gminy Jedlicze	23
2.3 Uwarunkowania społeczne – rynek pracy, poziom bezpieczeństwa, działalność GOPS w Jedliczu.....	26
2.3.1 Sytuacja na rynku pracy w Gminie Jedlicze	26
2.3.2 Bezpieczeństwo w Gminie Jedlicze	32
2.3.3 Działalność GOPS w Gminie Jedlicze – zarys obszarów aktywności.....	34
Rozdział 3. Potencjał Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej.....	48
3.1 Jakość życia w Gminie Jedlicze w opinii jej mieszkańców	48
3.2 Jakość życia w Gminie Jedlicze poszczególnych kategorii społecznych potencjalnie wymagających pomocy społecznej	52
3.3 Występowanie problemów natury społecznej w Gminie Jedlicze w opinii jej mieszkańców	54
Rozdział 4. Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej.....	57
4.1 Zakres wiedzy mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu.....	57
4.2 Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu.....	58
4.3 Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych, w tym ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia Klubu Seniora	67
Rozdział 5. Potrzeby w zakresie wsparcia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy sąsiedzkiej.....	68
5.1 Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie wsparcia społecznego, w tym szczególnie dla osób starszych	68
5.2 Opinia mieszkańców Gminy Jedlicze dotycząca zasadności organizacji pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych	73
5.3 Zakres pomocy udzielanej przez mieszkańców Gminy Jedlicze swoim sąsiadom.....	75
Rozdział 6. Zakres partycypacji społecznej mieszkańców Gminy Jedlicze	77
6.1 Zakres uczestnictwa w życiu społecznym mieszkańców Gminy Jedlicze	77
6.2 Formy przynależności organizacyjnej mieszkańców Gminy Jedlicze	79
6.3 Zakres uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczności lokalnej wśród mieszkańców Gminy Jedlicze	80

Rozdział 7. Uwagi metodologiczne.....	81
7.1 Analiza Desk Research	81
7.1.1 Charakterystyka badań za pomocą Desk Research w zarysie.....	81
7.1.2 Sposób doboru źródeł.....	81
7.1.3 Wykorzystane dokumenty i źródła.....	82
7.2 Badania PAPI.....	83
7.2.1 Charakterystyka badań PAPI w zarysie	83
7.2.2 Rodzaj doboru próby w badaniach PAPI.....	83
7.2.3 Struktura próby badawczej w badaniach PAPI.....	84
7.3 Konsultacje społeczne	93
Podsumowanie – analiza SWOT i ustalenia badawcze.....	94
Bibliografia	100
Spis map, schematów, rysunków, tabel, wykresów i zestawień	102
Aneks – narzędzie badawcze – badania PAPI.....	106

Streszczenie

Gmina Jedlicze jest gminą położoną w atrakcyjnym terenie, tak pod względem krajobrazowym, jak i w kontekście sąsiadujących z nią miast i miejscowości. Jest gminą dobrze skomunikowaną z otoczeniem, o dużej dostępności instytucji publicznych oraz placówek handlowych, przy czym zwracano tu uwagę na potrzebę zapewnienia nieco większej liczby miejsc dla dzieci wieku żłobkowym i przedszkolnym. Jednocześnie wpisuje się ona w ogólnopolskie trendy dotyczące stopy bezrobocia (relatywnie niskie – ok. 4%) oraz niżu demograficznego (niekorzystna struktura społeczna – 19% osób w wieku przedprodukcyjnym i ok. 23% w wieku poprodukcyjnym). Ponadto gmina jest bezpiecznym miejscem, na co wskazują obiektywne dane pochodzące z policyjnych raportów, a także poczucie bezpieczeństwa wyrażane przez jej mieszkańców (ok. 86%). W gminie aktywnie działa GOPS, która to instytucja zapewnia mieszkańcom w trudnej sytuacji życiowej profesjonalne i kompleksowe wsparcie. Jednocześnie dąży ona do zwiększenia zakresu swojej działalności poprzez przekształcenie się w Centrum Usług Społecznych, i w związku z tym do zwiększenia oferty skierowanej do mieszkańców (w tym m.in. powstanie Klubów Seniora oraz organizacja pomocy sąsiedzkiej).

Gmina w opinii jej mieszkańców jest miejscem sprzyjającym osiągnięciu dobrej jakości życia (ok. 75%), tj. charakteryzuje się bliskością instytucji publicznych, placówek handlowych, porządkiem i czystością, a jednocześnie cechują ją silne więzi rodzinne wśród mieszkańców oraz dobrosąsiedzkie relacje (ok. 76%). Stwarza ona dobre warunki życia dla młodszych (ok. 74%) i starszych dzieci (ok. 81%), a także młodzieży (ok. 61%) oraz dla rodzin z dziećmi (ok. 58%) i dla osób starszych (ok. 50%). Wśród problemów natury społecznej najczęściej wymieniano taki, który również nie jest specyficzny dla gminy, tj. dostrzegalne uzależnienie młodych osób od Internetu, i sprzętów umożliwiających do niego dostęp (ok. 88%). Co istotne, nie było tu mowy o żadnych drastycznych patologiach lub przestępstwach, które wpływałyby na brak poczucia bezpieczeństwa.

Działalność GOPS w Jedliczu kojarzy się mieszkańcom gminy przeważnie z działaniami opiekuńczymi (ok. 64%), skierowanymi do osób z niepełnosprawnościami (ok. 39%) oraz ze wsparciem rodziny (ok. 29%). Zakres wiedzy jest proporcjonalny do relatywnie niewielkiej skali występowania problemów społecznych. Dostrzega się więc te aspekty działalności GOPS, które dotyczą aktualnych zjawisk społecznych, tj. na przykład problem starzenia się społeczeństwa, i tym samym przyrost liczby osób zmagających się z różnego typu zdrowotnymi ograniczeniami oraz takich jak konieczność zapewnienia wsparcia osobom wychowującym dzieci, szczególnie tych doświadczonych niepełnosprawnością. Tym samym można stwierdzić, że dążenie do utworzenia Klubu Seniora (ok. 87% opinii potwierdzających zasadność utworzenia tego typu placówki) oraz organizacji pomocy sąsiedzkiej (ok. 76% wypowiedzi wskazujących na celowość tego typu inicjatywy) jest bezpośrednią odpowiedzią na bieżące zapotrzebowanie społeczne w zakresie wsparcia natury socjalnej.

Mieszkańcy Gminy Jedlicze stanowią przykład skonsolidowanej społeczności lokalnej, w której mogą liczyć na pomoc ze strony bliskich osób, ale także sąsiadów oraz znajomych (ok. 87%). Takie wsparcie jest udzielane bardzo często (ok. 68%), co wobec zgody dotyczącej zasadności organizacji pomocy sąsiedzkiej, daje duże prawdopodobieństwo odniesienia powodzenia tego typu działania. Ponadto wśród osób, które jak dotąd nie przejawiały takiej formy aktywności przeważnie wskazywano, iż jest to wyłącznie efekt braku w otoczeniu osób, które wymagałyby jakiejś pomocy (ok. 62%). Co równie ważne, w opinii większości uczestników badań tego typu przedsięwzięcie w znaczący sposób przyczyni się do poprawy jakości życia seniorów mieszkających w omawianej gminie (ok. 86%).

Natomiast zakres partycypacji w życiu społecznym mieszkańców Gminy Jedlicze jest nieduży, co jednakże nie odbiega od ogólnokrajowych standardów w tym względzie. Z drugiej strony jednym z głównych postulatów dotyczących ewentualnych działań mających na celu polepszenie jakości życia w gminie jest zapewnienie rodzinom z dziećmi miejsc do wspólnego spędzania czasu, organizację miejsca dla młodzieży oraz przedstawienie atrakcyjniejszej oferty dotyczącej aktywizacji i reintegracji społecznej osób starszych.

Wstęp

Głównym celem utworzenia Centrum Usług Społecznych w Jedliczu w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Jedliczu” Priorytet nr FEPK.07 „Kapitał ludzki gotowy do zmian”, Działania 7.18 Usługi społeczne i zdrowotne świadczone w społeczności lokalnej programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 jest zwiększenie dostępności usług społecznych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców. Zadaniem Centrum będzie realizacja wspomnianych usług w sposób skoordynowany i spersonalizowany. Będzie więc ono odpowiadało za (1) zwiększenie dostępu do zintegrowanych i kompleksowych usług społecznych odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnej, oraz za (2) integrację usług społecznych, rozproszonych obecnie w różnych podsystemach. Umożliwi to bardziej efektywne wykorzystanie lokalnej infrastruktury usługowej i tym samym skuteczniejsze zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. Centrum Usług Społecznych zostanie utworzone poprzez przekształcenie funkcjonującego w gminie ośrodka pomocy społecznej w Centrum. Integralnym elementem działalności CUS jest diagnozowanie potrzeb członków społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych oraz określenie potencjału instytucjonalnego i społecznego lokalnych jednostek samorządowych.

W związku z powyższym oraz zgodnie z ideą partycypacji społecznej (wspólnego decydowania o losie własnych tzw. małych ojczyzn) podjęto działania związane z realizacją badań diagnostycznych na terenie Gminy Jedlicze, których problematykę badawczą określają następujące pytania ogólne i szczegółowe:

- 1) Jakie są uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze?
 - 1.1) Jakie są przestrzenne, demograficzne i instytucjonalne uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze?
 - 1.2) Jakie są finansowe uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze?
 - 1.3) Jakie są uwarunkowanie społeczne (rynek pracy, bezpieczeństwo, pomoc społeczna) życia w Gminie Jedlicze?
- 2) Jaki jest potencjał Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej w opinii jej mieszkańców?
 - 2.1) Jaka jest ogólna opinia mieszkańców dotycząca jakości życia w Gminie Jedlicze?
 - 2.2) Jaka jest opinia mieszkańców dotycząca jakości życia w Gminie Jedlicze kategorii społecznych potencjalnie wymagających pomocy społecznej?
 - 2.3) Jaka jest opinia mieszkańców dotycząca występowania problemów natury społecznej w Gminie Jedlicze?
- 3) Jakie są potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej?
 - 3.1) Jaka jest wiedza mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu?
 - 3.2) Jakie są potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu?
 - 3.3) Jakie są potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie aktywizacji osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia Klubu Seniora?

- 4) Jakie są potrzeby mieszkańców w zakresie wsparcia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy sąsiedzkiej?
 - 4.1) Jakie są potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie wsparcia społecznego, w tym szczególnie dla osób starszych?
 - 4.2) Jaka jest ocena mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do zasadności organizacji pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych?
 - 4.3) Jaki jest zakres pomocy udzielanej przez mieszkańców Gminy Jedlicze swoim sąsiadom?
- 5) Jaki jest zakres partycypacji społecznej mieszkańców Gminy Jedlicze, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych?
 - 5.1) Jaki jest zakres uczestnictwa w życiu społecznym mieszkańców Gminy Jedlicze?
 - 5.2) Jakie są formy przynależności organizacyjnej mieszkańców Gminy Jedlicze?
 - 5.3) Jaki jest zakres uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczności lokalnej wśród mieszkańców Gminy Jedlicze?

Uzyskanie odpowiedzi na powyższe pytania wymagało wykorzystania takich metod badawczych jak: tzw. badania „za biurka” (z ang. *Desk Research*) – problem badawczy 1 – por. Rozdział 2 oraz klasyczny wywiad indywidualny (z ang. *Paper And Pencil Interview*) – problemy badawcze 2-5 – por. Podrozdziały 3-6. Odpowiednio do wybranych metod badawczych zastosowano dobór próby celowy (analiza DR – źródła / dokumenty zastane), a także losowy (PAPI – zgodnie z wymogami Zleceńodawcy 180 losowo dobranych mieszkańców Gminy Jedlicze).

Na strukturę opracowania składają się takie części jak: krótkie omówienie idei CUS; przybliżenie przestrzennych, demograficznych, finansowych oraz społecznych uwarunkowań życia w Gminie Jedlicze; zaprezentowanie opinii mieszkańców Gminy Jedlicze na temat potencjału gminy oraz diagnoza ich potrzeb z zakresu pomocy społecznej i wsparcia osób starszych, a także określenie zakresu ich partycypacji społecznej. Merytoryczną część niniejszego opracowania kończy fragment zawierający informację o metodologii badań własnych oraz podsumowanie wyników badań. Ponadto dokument zawiera bibliografię, spis graficznych form prezentacji danych oraz wzór narzędzia zastosowanego w badaniach terenowych.

Rozdział 1. Idea Centrum Usług Społecznych – w zarysie

Od 1 stycznia 2020 r. – jak podkreślono na oficjalnej stronie Kancelarii Prezydenta RP – na poziomie lokalnym można tworzyć struktury koordynujące i integrujące usługi społeczne. Ma to na celu zwiększenie dostępu mieszkańców do tego rodzaju usług oraz umożliwienie samorządom gminnym trafniejsze i bardziej kompleksowe odpowiadanie na aktualne potrzeby mieszkańców. Mowa tu jednak nie tylko o tych członkach społeczności lokalnej, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, jak w przypadku klientów pomocy społecznej.¹ Utworzenie takiego centrum nie jest obowiązkiem gminy. Jednakże te, które zdecydują się na powołanie CUS utworzą tym samym nową jednostkę organizacyjną gminy realizującą lokalną politykę społeczną.

Centra usług społecznych – jak wskazuje Kancelaria Prezydenta RP – mogą być tworzone w dwóch trybach:² (1) poprzez przekształcenie ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych i wówczas centrum będzie funkcjonowało na obszarze jednej gminy, przejmując przy tym obecne zadania ośrodka pomocy społecznej albo (2) przez utworzenie centrum, na podstawie porozumienia władz gminnych, dla dwóch lub większej liczby gmin i wówczas centrum będzie działało obok gminnych ośrodków pomocy społecznej, współpracując z nimi.³ Za pośrednictwem Centrów Usług Społecznych gminy mają możliwość realizowania już świadczonych usług społecznych, mogą też cedować na te jednostki nowe usługi (jako zadania własne fakultatywne), wynikające z programów usług społecznych, przyjmowanych w formie uchwał przez rady gminy. Tak więc Centra usług społecznych mogą funkcjonować w ramach czterech typów:

1) CUS działające na obszarze jednej gminy, powstałe przez przekształcenie ośrodka pomocy społecznej.

2) CUS działające na obszarze dwóch lub więcej gmin, powstałe na podstawie porozumienia gmin, funkcjonujące obok OPS jako odrębna jednostka organizacyjna gminy.

3) CUS działające na obszarze gminy powyżej 100 tys. mieszkańców, powstałe przez utworzenie w mieście nowej jednostki organizacyjnej, odrębnej w stosunku do funkcjonującego w tym mieście Ośrodka Pomocy Społecznej.

4) CUS działające w miastach na prawach powiatu (z wyłączeniem miast wojewódzkich), powstałe przez przekształcenie MOPR (miejskiego ośrodka pomocy rodzinie – placówki wsparcia łączącej zadania ośrodka pomocy społecznej i powiatowego centrum pomocy rodzinie).⁴

Ponadto miasta liczące powyżej 100 tysięcy mieszkańców mają możliwość wyboru trybu utworzenia centrum, tj. utworzenie centrum przez przekształcenie ośrodka pomocy społecznej albo utworzenie centrum obok ośrodka pomocy społecznej.

Celem CUS – zgodnie z założeniami prezentowanymi przez Kancelarię Prezydenta RP – nie jest konsolidacja świadczenia usług w jednej instytucji, ale integrowanie i koordynowanie usług świadczonych przez różnych lokalnych usługodawców (publicznych i niepublicznych) współpracujących z centrum. Za pośrednictwem centrum gminy będą miały możliwość realizowania już świadczonych usług społecznych oraz wprowadzania nowych (jako zadań własnych fakultatywnych), wynikających z programów usług społecznych, przyjmowanych w formie uchwał przez rady gminy. Podstawą

¹ Por. M. Rymsza, *1. Dlaczego Centrum Usług Społecznych?*, Warszawa 2020.

² Por. A. Kaźmierczak T., A. Karwacki, *3. Zarządzanie usługami w Centrum Usług Społecznych*, Warszawa 2020.

³ Por. Ł. Waszak, Z. Wejcman, *4. Współpraca międzysektorowa w ramach Centrum Usług Społecznych*, Warszawa 2020.

⁴ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, <http://rops.lubelskie.pl/czym-beda-centra-uslug-spolecznych/> (Dostęp: 23.03.2025)

do opracowania takich programów będzie diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej przygotowywana w centrum raz na pięć lat, konsultowana z mieszkańcami i reprezentującymi ich organizacjami.⁵ Z usług CUS będą mogli korzystać zainteresowani mieszkańcy. Na podstawie sygnalizowanych przez nich potrzeb będą mogły powstawać indywidualne plany usług społecznych – spersonalizowane pakiety usług społecznych na okres od trzech do dwunastu miesięcy.

W centrach mają być prowadzone także działania adresowane do całych społeczności lokalnych, a ukierunkowane na integrację mieszkańców oraz podniesienie spójności społecznej. Za realizację tych działań będzie odpowiedzialny organizator społeczności lokalnej.⁶ Dzięki temu, w indywidualnych planach usług społecznych będą uwzględniane nie tylko usługi społeczne świadczone przez specjalistów reprezentujących różne zawody pomocowe, lecz także dostępne bezpłatnie działania wspierające o charakterze samopomocowym i wolontaryjnym, prowadzone przez samych mieszkańców (np. pomoc sąsiedzka).

Ustawa o CUS wprowadziła też możliwość poszerzenia katalogu przychodów zwolnionych z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych o wartość nieodpłatnych lub częściowo odpłatnych usług społecznych, udzielonych osobie na podstawie programu usług społecznych.⁷

W ramach struktury organizacyjnej centrum przewidziano:

1) Stanowisko dyrektora centrum.

2) Zespół do spraw organizowania usług społecznych (w skład zespołu wchodzi organizator usług społecznych oraz koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych w liczbie dostosowanej do potrzeb wynikających z uwarunkowań lokalnych).

3) Zespół do spraw realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej (organizator pomocy społecznej, specjaliści z zakresu pracy socjalnej, pracy z rodziną oraz inni specjaliści realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej, w tym w zakresie integracji społecznej). W ramach zespołu może zostać wyodrębniona komórka realizująca zadania z zakresu pracy socjalnej. W ramach zespołu centrum zatrudnia pracowników socjalnych.

4) Stanowisko organizatora społeczności lokalnej.

Ponadto w Centrum mogą zostać wyodrębnione zespoły lub stanowiska inne niż wyżej określone, jeżeli potrzeba ich wyodrębnienia wynika z uwarunkowań lokalnych lub rodzaju usług społecznych lub innych zadań realizowanych przez centrum. W strukturze organizacyjnej centrum nie mogą funkcjonować jednostki zapewniające pobyt całodobowy.⁸

⁵ Por. D. Bazuń, J. Frątczak-Müller, M. Jaskulska, M. Kwiatkowski, A. Mielczarek-Żejmo, 2. *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*, Warszawa 2020.

⁶ Por. B. Bąbska, B. Skrzypczak, 5. *Organizator społeczności lokalnej w Centrum Usług Społecznych*, Warszawa 2020.

⁷ Oficjalna strona Kancelarii Prezydenta RP, <https://www.prezydent.pl/kancelaria/centrum-uslug-spoecznych/> (Dostęp: 23.03.2025)

⁸ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, <http://rops.lubelskie.pl/czym-beda-centra-uslug-spoecznych/> (Dostęp: 23.03.2025)

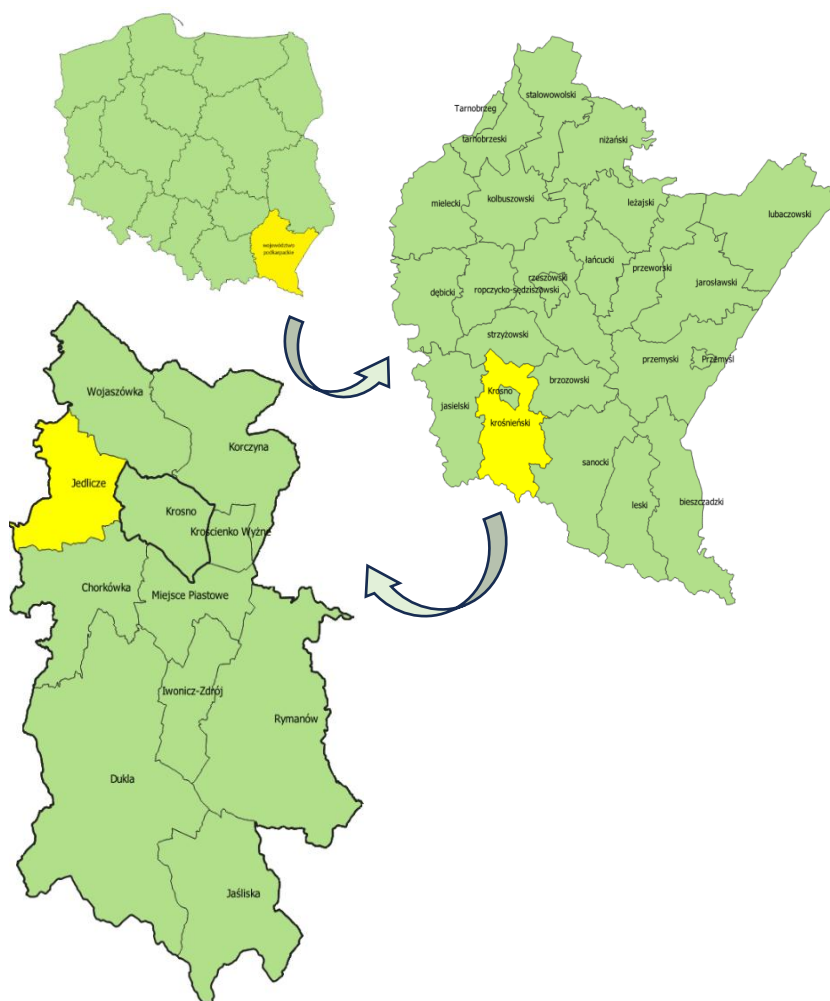
Rozdział 2. Przestrzenne, demograficzne, finansowe oraz społeczne uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze

2.1 Uwarunkowania przestrzenne, demograficzne oraz instytucjonalne

2.1.1 Lokalizacja, komunikacja i zasoby przyrodnicze

Gmina Jedlicze to gmina miejsko-wiejska położona w powiecie krośnieńskim w województwie podkarpackim. Siedzibą władz Gminy jest miasto Jedlicze położone nad rzeką Jasiołką. W powiecie krośnieńskim oprócz Gminy Jedlicze (liczącej ok. 15,3 tys. mieszkańców – stan na koniec 2024 r.) znajdują się takie gminy jak: Dukla, Iwonicz-Zdrój, Rymanów (gminy miejsko-wiejskie), Chorkówka, Jaśliska, Korczyna, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe, Wojaszówka (gminy wiejskie) oraz miasta tj. Dukla, Iwonicz-Zdrój, Rymanów, jak również Jedlicze (największe w tym zestawieniu pod względem liczby mieszkańców – ok. 5,4 tys.). Siedzibą władz powiatu krośnieńskiego jest miasto Krosno, które jednakże samo jest oddzielnym miastem na prawach powiatu, i nie wchodzi w skład wspomnianego powiatu krośnieńskiego. Powiat krośnieński graniczy z takimi powiatami jak: jasielski, strzyżowski, brzozowski oraz sanocki. Ponadto jak wspomniano swoim obszarem otacza Krosno, tj. miasto na prawach powiatu. Natomiast w sąsiedztwie Gminy Jedlicze znajdują się takie gminy jak: Wojaszówka i Chorkówka (powiat krośnieński) oraz Tarnowiec i Jasło (gminy wiejskie z powiatu jasielskiego), a także z miasto Krosno – por. Mapa 1.

Mapa 1. Położenie Gminy Jedlicze – mapa poglądowa

Źródło: opracowanie własne.

Z centrum Gminy Jedlicze biorąc pod uwagę przemieszczanie się transportem samochodowym w czasie poniżej 30 minut można dojechać do takich miejscowości jak Krosno, Jasło oraz Miejsce Piastowe. Natomiast w przedziale od 30 do 60 minut można dojechać z Jedlicza do takich miejscowości jak: Iwonicz-Zdrój, Brzostek, Strzyżów, Biecz, Brzozów, Pilzno, Ropczyce i Dębica. W czasie od 1-nej do 2-óch godzin jazdy samochodem położone są takie miejscowości jak: Sanok, Dynów, Boguchwała, Rzeszów (stolica województwa), Tarnów, Przemyśl, Jarosław oraz Nisko. Ponadto od 2-óch do 3-ech godzin potrzeba na dotarcie autem do takich miast jak: Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Kraków, Lubaczów oraz Lublin. Natomiast podróż z Jedlicza do Warszawy zajmuje ok. 4,5 godziny – por. Zestawienie 1.

Zestawienie 1. Odległości z Jedlicza do wybranych miast i miejscowości w Polsce

Lp.	Miejscowość	Odległość	Czas	Droga			
				DW	DK	S	A
1)	Krosno	12,1	0:17	.	28	.	.
2)	Jasło	16,8	0:24	.	28	.	.
3)	Miejsce Piastowe	17,3	0:21	.	28	.	.
4)	Iwonicz Zdrój	26,1	0:32	.	28	.	.
5)	Strzyżów	32,9	0:39	988; 990	.	.	.
6)	Brzozów	33,0	0:43	991	19; 28	.	.
7)	Brzostek	33,4	0:35	990	28; 73	.	.
8)	Biecz	33,8	0:40	.	28	.	.
9)	Pilzno	47,7	0:48	990	28; 73	.	.
10)	Ropczyce	50,7	0:54	986; 988; 990	.	.	.
11)	Dębica	51,6	1:00	988; 990	73	.	.
12)	Sanok	53,7	1:01	886	28	.	.
13)	Boguchwała	55,1	1:03	988; 991	19	.	.
14)	Dynów	58,5	1:02	884; 991	19	.	.
15)	Rzeszów	67,7	1:18	988; 991	19	.	.
16)	Tarnów	73,0	1:21	990	73; 94	.	.
17)	Przemyśl	100,0	1:46	884; 988; 991	.	.	.
18)	Tarnobrzeg	121,0	2:03	985; 986	9	.	.
19)	Stalowa Wola	123,0	2:07	987; 990	.	19	.
20)	Jarosław	137,0	1:53	988; 990	.	.	4
21)	Nisko	145,0	2:00	988	.	19	4
22)	Kraków	176,0	2:22	986	94	.	4
23)	Lubaczów	178,0	2:31	867; 986	.	.	4
24)	Lublin	256,0	3:00	988; 990	74	19	4
25)	Warszawa	409,0	4:37	988; 990	.	17; 19	4

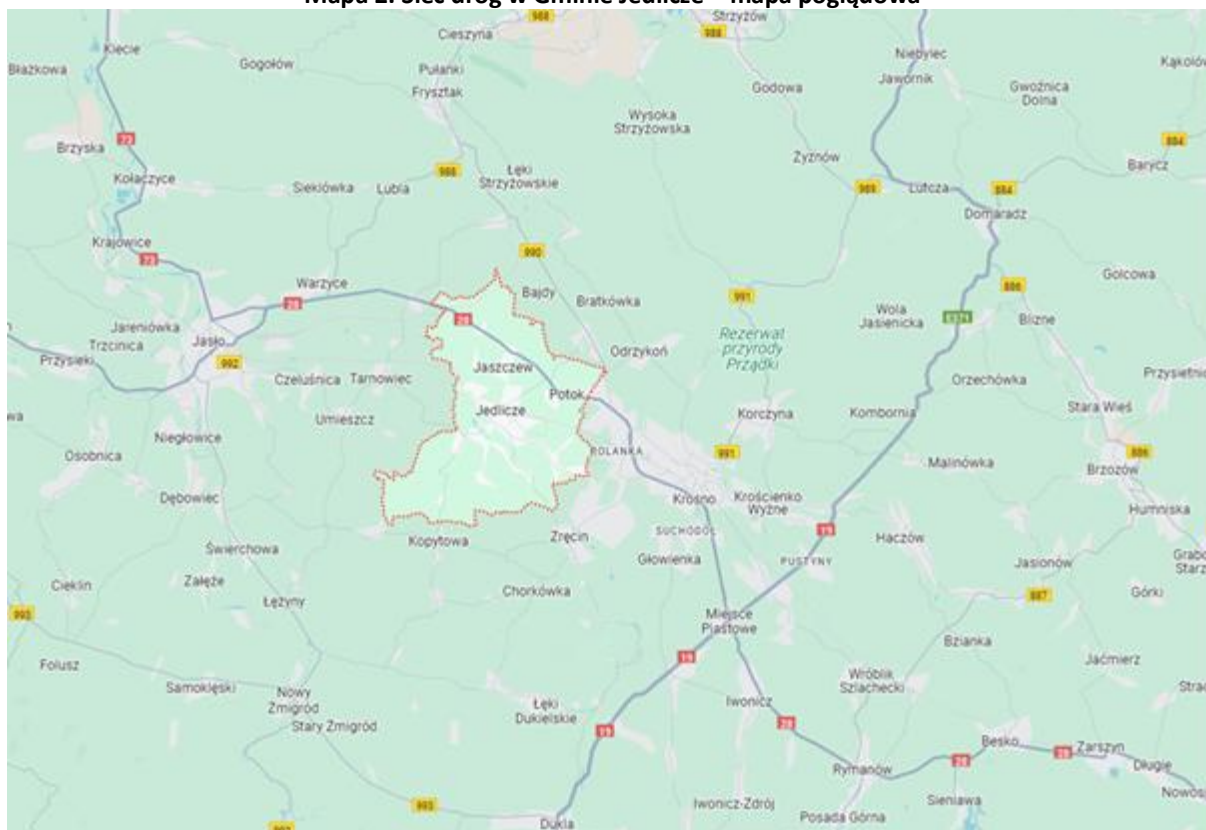
DW – droga wojewódzka; DK – droga krajowa; S – droga szybkiego ruchu; a – autostrada.

W zestawieniu uwzględniono trasy uwzględniające przebieg minimum poprzez drogę krajową.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Google Maps, <https://www.google.pl/maps> (Dostęp: 19.02.2025)

Kluczowymi trasami dla Jedlicza – mając na uwadze komunikację samochodową – są drogi wojewódzkie numer 988 oraz 990. W tym kontekście istotne są również drogi wojewódzkie o numerach 991 i 986. Sieć komunikacyjna na tym poziomie uzupełniają takie drogi wojewódzkie jak: 884, 867, 886, 985, 987. Natomiast wśród dróg krajowych dla mieszkańców Jedlicza szczególnie ważna jest droga numer 28. Ważnymi ciągami komunikacyjnymi są również takie drogi wojewódzkie jak DW19 i DW 73. Sieć dróg tego poziomu uzupełniają ponadto takie drogi wojewódzkie jak: DW94, DW9 oraz DW74. Dla dalszych odległości istotne znaczenie mają także takie drogi jak droga ekspresowa S19 oraz autostrada A4 – por. Mapa 2.

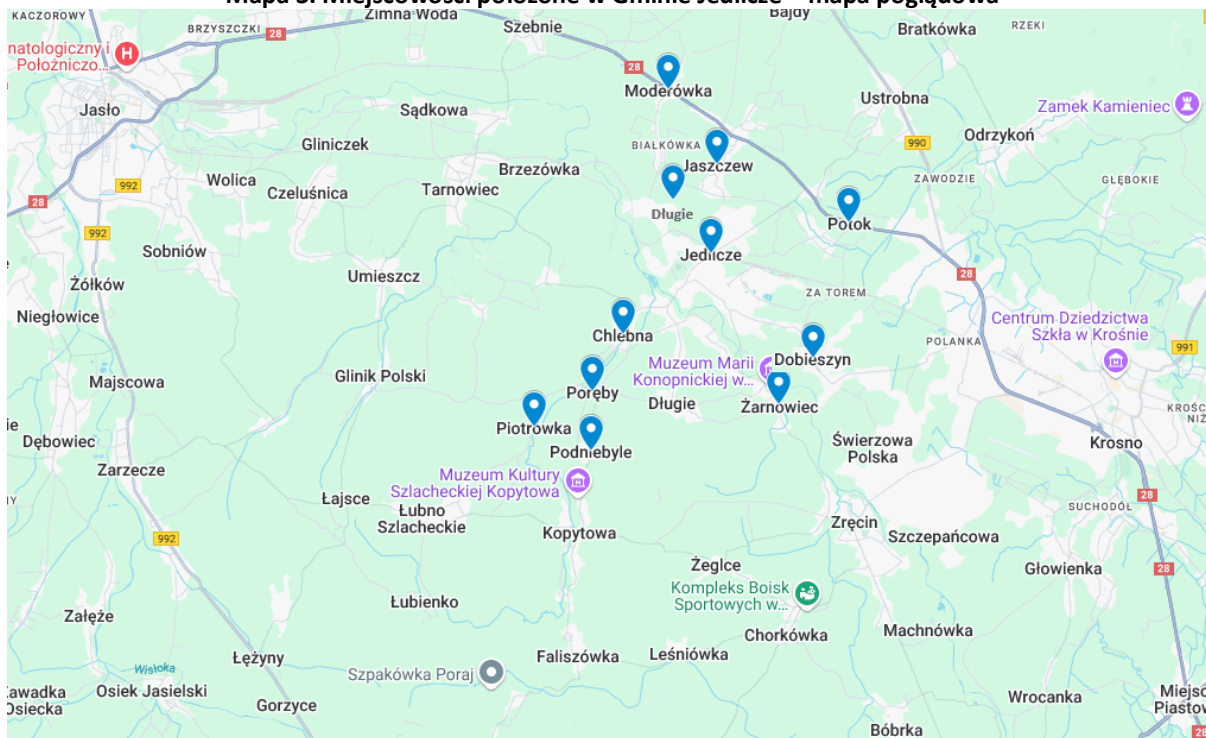
Mapa 2. Sieć dróg w Gminie Jedlicze – mapa pogładowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Moje Mapy Google.

Gmina miejsko-wiejska Jedlicze, położona w powiecie krośnieńskim, w województwie podkarpackim ma powierzchnię ok. 59 w km². W jej skład wchodzi 11 miejscowości (Chlebna; Długie; Dobieszyn; Jaszczew; Jedlicze; Moderówka; Piotrówka; Podniebyle; Poręby; Potok; Żarnowiec) oraz 10 sołectw (stan na koniec 2023 r.) – por. Mapa 3.

Mapa 3. Miejscowości położone w Gminie Jedlicze – mapa pogładowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Moje Mapy Google.

Lesistość gminy jest szacowana na ok. 9% jej obszaru (ok. 525 ha), przy czym przeważnie są to lasy publiczne (ok. 85% – ok. 447 ha). Z ogółu terenów zalesionych do Gminy Jedlicze należy ok. 31% (ok. 164 ha). Wielkości te nie zmieniły się znacząco w 2023 r. w porównaniu z 2018 r. Biorąc pod uwagę gospodarkę ściekową również można zauważyć, że we wspomnianym okresie nie zmieniła się liczba oczyszczalni ścieków (2 obiekty), ani też znacząco liczba ludności z nich korzystających (ok. 12,6 tys. osób). W tym czasie wzrosła natomiast ilość nieczystości ciekłych odebranych w ciągu roku o ok. 20%, przy czym wzrosła również liczba oczyszczalni przydomowych (o ok. 70%), a jednocześnie wyraźnie zmalała liczba zbiorników bezodpływowych (o ok. 39%) – por. Zestawienie 2.

Zestawienie 2. Wybrane dane statystyczne dotyczące stanu środowiska w Gminie Jedlicze w latach 2018-23

Leśnictwo	Charakterystyki		2018	2023
	powierzchnia lasów ogółem (w ha)		522,51	524,79
	w tym lasy publiczne		443,51	446,79
	w tym własność gminy		164,40	164,10
	lesistość (w %)		8,9	9,0
Gospodarka ściekowa i odpady	oczyszczalnie ścieków		2	2
	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków		12 625	12 681
	gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych	nieczystości ciekłe bytowe odebrane w ciągu roku (w m ³)	1 055,3	1 317,7
		zbiorniki bezodpływowe	1 235	761
		oczyszczalnie przydomowe	19	63
	odpady komunalne zebrane w ciągu roku (w t)		2 571,83	2657,23
	w tym z gospodarstw domowych		2 225,41	2 274,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Vademecum Statystyczne Samorządowca (Dostęp: 19.02.2025)

Pod względem odsetka ludności korzystającej z instalacji wodociągowej Gmina Jedlicze w 2023 r. znajdowała się na 9 miejscu wśród 10-ciu gmin powiatu krośnieńskiego (ok. 33%). Największy odsetek odnotowano w gminie Krościenko Wyżne (ok. 81%), a najmniejszy w gminie Wojaszówka (ok. 30%). Średnia dla powiatu wynosiła tu ok. 56% ludności. W przypadku instalacji kanalizacyjnej Gmina Jedlicze uplasowała się na 6 miejscu wśród wszystkich gmin powiatu krośnieńskiego (ok. 71%). W tym kontekście najlepszy wynik zanotowano w przypadku gminy Krościenko Wyżne (ok. 99%), a najgorszy – wyraźnie odbiegający od reszty – w gminie Jaśliska (ok. 7%). Przeciętny odsetek mieszkańców gmin powiatu krośnieńskiego korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniósł w omawianym roku ok. 70%. W odniesieniu do instalacji gazowych Gmina Jedlicze w 2023 r. zajęła pierwsze miejsce z odsetkiem mieszkańców korzystających z tego typu mediów wynoszącym ok. 97%. Na przeciwnym końcu tego rankingu znalazła się gmina Jaśliska, w której nie odnotowano tego typu sieci. Średni odsetek mieszkańców korzystających z instalacji gazowych w powiecie krośnieńskim wyniósł ok. 82% – por. Zestawienie 3.

Zestawienie 3. Odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Jedlicze w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu krośnieńskiego w 2023 r.

Lp.	wyszczególnienie		odsetek ludności korzystający z instalacji					
			wodociągowej		kanalizacyjnej		gazowej	
	nazwa	rodzaj gminy	%	lokata*	%	lokata*	%	lokata*
1)	Chorkówka	wiejska	69,2	3	76,8	5	93,1	6
2)	Dukla	m.-wiejska	64,7	4	45,2	9	77,1	9
3)	Iwonicz-Zdrój	m.-wiejska	62,1	5	97,6	2	93,3	5
4)	Jaśliska	wiejska	71,0	2	6,8	10	0,0	10
5)	Jedlicze	m.-wiejska	32,8	9	70,8	6	96,9	1
6)	Korczyna	wiejska	46,5	8	57,3	8	87,5	7
7)	Krościenko Wyżne	wiejska	81,4	1	98,6	1	95,2	3
8)	Miejsce Piastowe	wiejska	57,6	6	95,4	3	96,7	2
9)	Rymanów	m.-wiejska	48,1	7	83,9	4	94,7	4
10)	Wojaszówka	wiejska	30,1	10	62,2	7	85,9	8
średnia			56,4	x	69,5	x	82,0	x

*Lokata – pozycja gminy wśród wszystkich 10-ciu gmin powiatu krośnieńskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Vademecum Statystyczne Samorządowca (Dostęp: 19.02.2025)

2.1.2 Uwarunkowania demograficzne

Według dostępnych danych statystycznych Gminę Jedlicze w 2023 r. zamieszkiwało ok. 14,9 tys. ludzi*, co stanowiło ok. 14% ogółu mieszkańców powiatu krośnieńskiego. Wśród mieszkańców Gminy Jedlicze ok. 51% stanowiły kobiety. W omawianym roku w Gminie Jedlicze urodziło się ok. 13% ogółu dzieci, które przyszły w tym czasie na świat w powiecie krośnieńskim. W Gminie Jedlicze odnotowano ok. 15% zgonów, które miały miejsce w 2023 r. w powiecie krośnieńskim. Biorąc to pod uwagę można zauważyć, że w Gminie Jedlicze ujemny przyrost naturalny jest nieco bardziej dostrzegalny, niż w powiecie, gdyż w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców było to odpowiednio -4,0 wobec -2,8 osób. Co więcej, również migracje z Gminy Jedlicze są nieco większe niż z powiatu krośnieńskiego (w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców odpowiednio -2,9 i -1,7 osób) – por. Zestawienie 4.

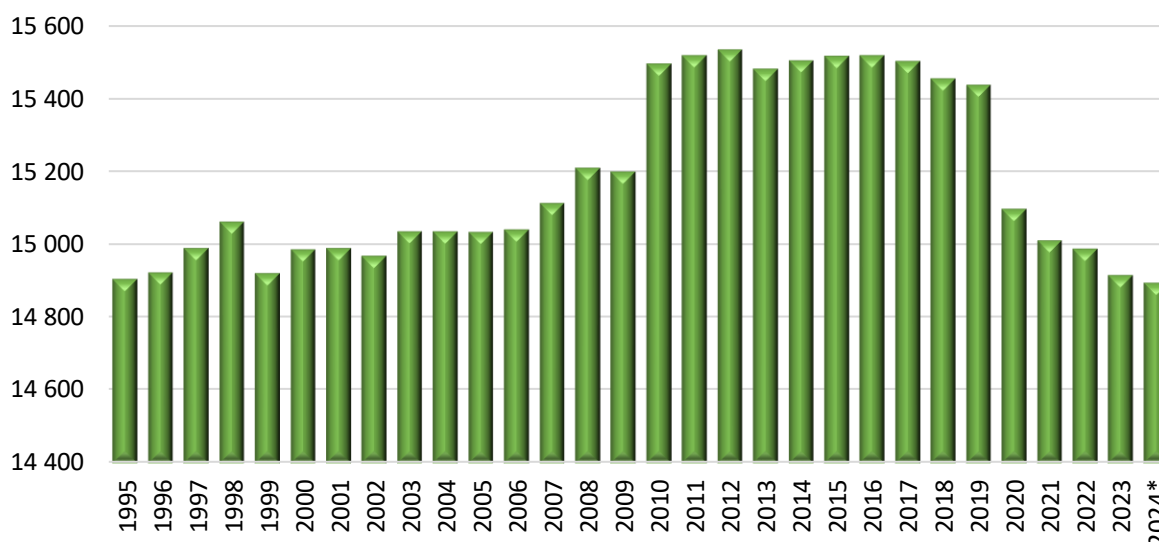
Zestawienie 4. Wybrane dane demograficzne dotyczące powiatu krośnieńskiego i Gminy Jedlicze w 2023 r.

Wybrane dane demograficzne	powiat	gmina	Powiat=100
ludność	108 659	14 910	13,7
w tym kobiety (%)	55 137 (50,7)	7 613 (51,1)	13,8
urodzenia żywe / na 1000 ludności	749 / 6,9	95 / 6,4	12,7
zgony / na 1000 ludności	1 053 / 9,7	155 / 10,4	14,7
przyrost naturalny / na 1000 ludności	-304 / -2,8	-60 / -4,0	x
saldo migracji ogółem / na 1000 ludności	-185 / -1,7	-43 / -2,9	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Vademecum Statystyczne Samorządowca

(Dostęp: 20.02.2025)

Biorąc pod uwagę perspektywę ostatnich 30 lat można zauważyć, że liczba ludności w latach 1995-2012 systematycznie – choć nieliniowo – rosła, z ok. 14,9 tys. osób w 1995 r. do ok. 15,5 tys. osób w 2012 r., kiedy to liczba ludności osiągnęła swoje apogeum. W latach 2013-19 liczba mieszkańców Gminy Jedlicze utrzymywała się w miarę na stałym poziomie i wynosiła +/- 15,5 tys. osób. Od 2020 r. rozpoczął się spadek liczby mieszkańców z ok. 15,1 tys. osób we wspomnianym roku do ok. 14,9 tys. w 2024 r.* Przy czym jeśli porównać 2012 r. z 2024 r. można zauważyć, że spadek ten wyniósł ok. 4% – por. Wykres 1.

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Jedlicze w latach 1995-2024
(stan na 31 grudnia*)

*z wyjątkiem 2024 r. (dane na 30.06).

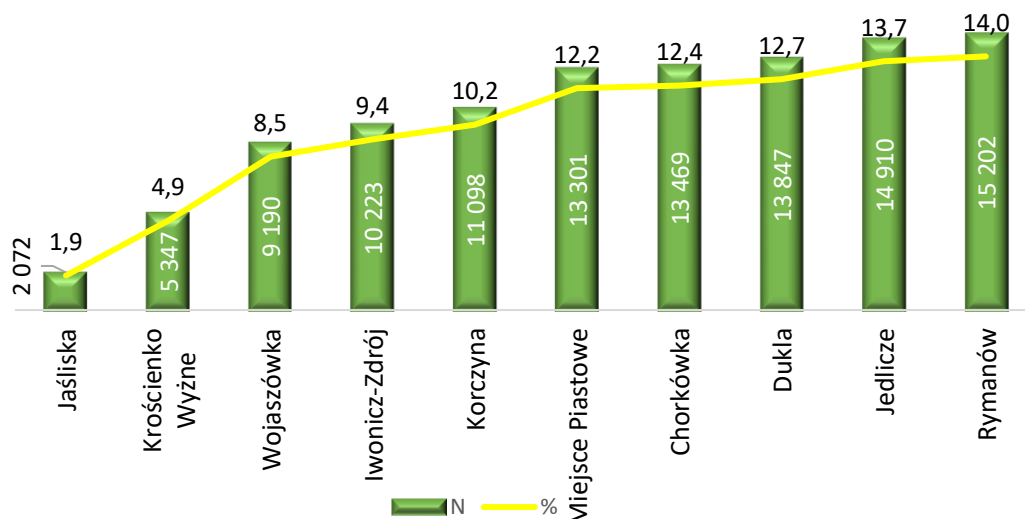
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

* Należy tu zauważyć, iż dane GUS publikowane są z relatywnie dużym opóźnieniem, które sprawia, że w opracowaniu z 2025 r. można odnieść się do informacji z 2023 r. Natomiast na podstawie danych przekazanych przez Zleceniodawcę dotyczących liczby ludności w Jedliczu w 2024 r. zamieszkiwało 15 295 osób.

* Jak już wspomniano dane GUS różnią się nieco od danych zaczerpniętych bezpośrednio od Zleceniodawcy.

Największą gminą w powiecie krośnieńskim w 2023 r. była Gmina Rymanów, w której mieszkało wówczas ok. 15,2 tys. osób, co stanowiło ok. 14% ogółu ludności zamieszkującej omawiany powiat. Jednakże niewiele mniejsza pod tym względem była w tym czasie Gmina Jedlicze, która z populacją ok. 14,9 tys. osób również miała ok. 14% udział w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Najmniejszą gminą była Gmina Jaślicka, która z ludnością nie przekraczającą ok. 2,1 tys. stanowiła pod omawianym względem ok. 2% ogółu – por. Wykres 2.

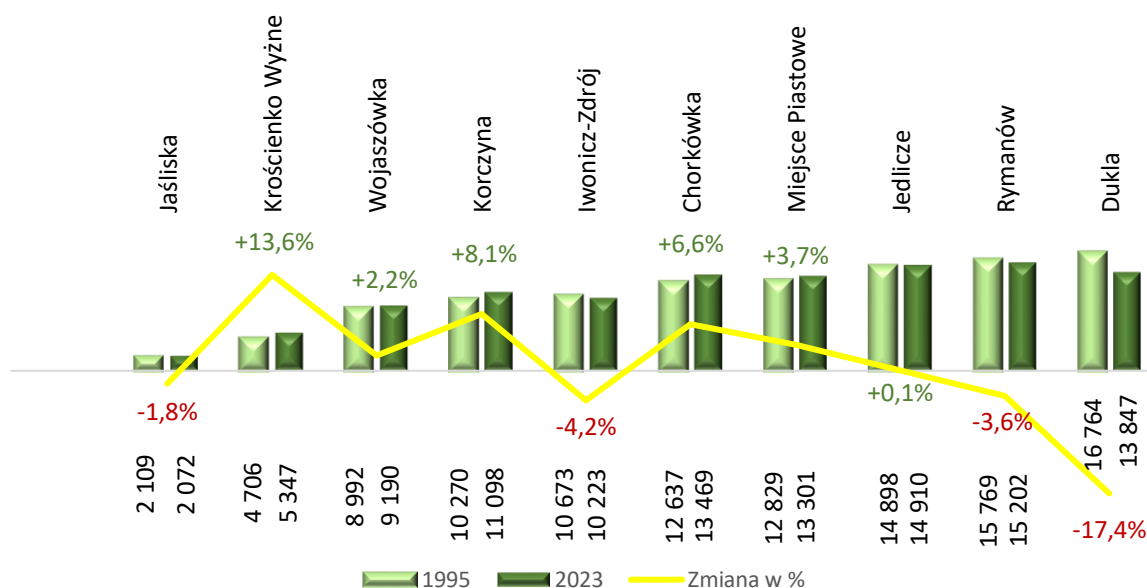
Wykres 2. Liczba i udział procentowy ludności w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

W kontekście przemian demograficznych można zauważyć, iż na przestrzeni lat 1995-2023 w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego odnotowano mniej lub bardziej znaczącą fluktuację, i co ciekawe była ona dość zróżnicowana. Mowa tu o ubytku ludności w takich gminach jak Iwonicz-Zdrój oraz Rymanów (po o ok. 4%), a także Jaślicka (o ok. 2%), przy czym szczególnie wyraźnie na tym tle zmniejszyła się populacja Gminy Dukli (o ok. 17%). Natomiast w omawianym interwale czasowym w pozostałych gminach opisywanego powiatu liczba ludności wzrosła, przy czym najwięcej w Gminie Krościenko Wyżne (o ok. 14%), a najmniej w Gminie Jedlicze (o ok. 0,1%). Ogółem w powiecie krośnieńskim w omawianych latach liczba ludności zmniejszyła się z 109 647 osób do 108 659 osób, tj. jedynie o ok. 0,9% – por. Wykres 3.

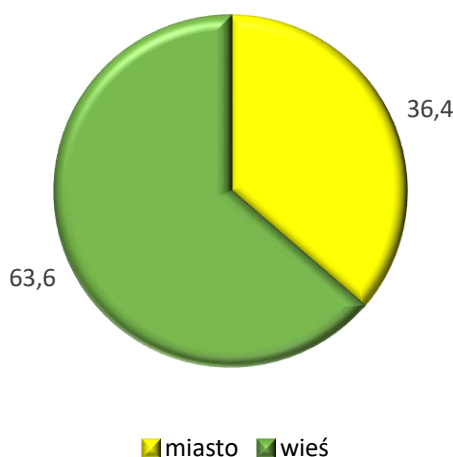
Wykres 3. Zmiana liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego w latach 1995-2023 wraz z ujęciem procentowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż Gmina Jedlicze jest gminą miejsko-wiejską można zauważyć, iż w ogólnej liczbie mieszkańców gminy obywatele miasta Jedlicza stanowili ok. 36%. Pozostałe osoby, to mieszkańcy obszarów wiejskich (ok. 64%) – por. Wykres 4.

Wykres 4. Struktura mieszkańców Gminy Jedlicze wg typu miejscowości w 2024 r.
(Dane w %, N=14 925*)

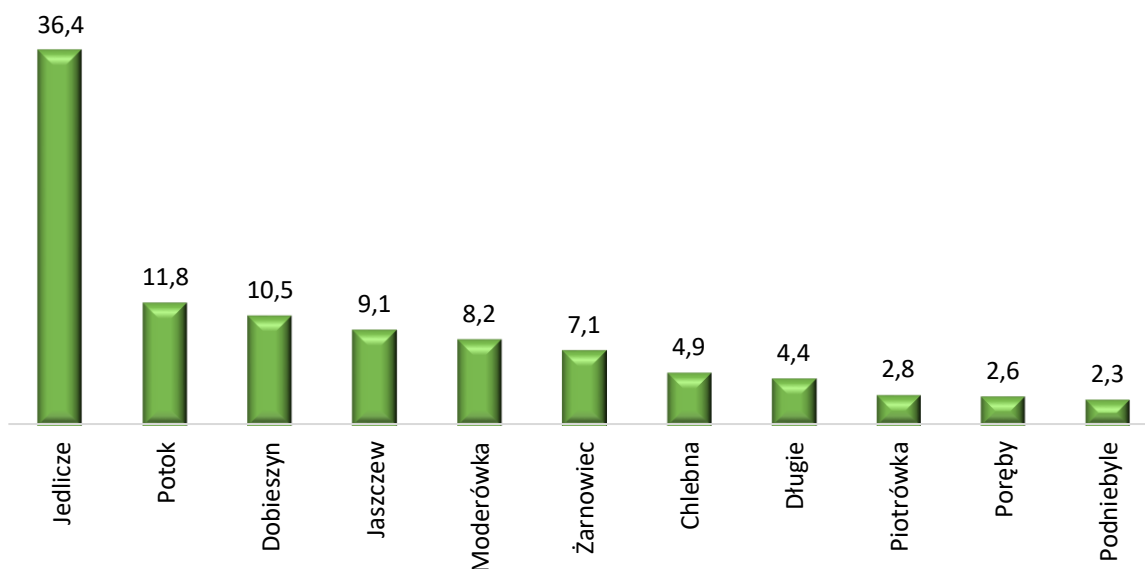

*Pominięto braki danych w liczbie 370 (2,4%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Miasto Jedlicze pod względem liczby mieszkańców było w 2024 r. największą miejscowością Gminy Jedlicze (ok. 36%). Co dziesiąty mieszkaniec omawianej gminy mieszkał w Potoku (ok. 12%), Dobieszynie (ok. 11%) albo we wsi Jaszczew (ok. 9%). Mieszkańcy wsi Moderówka stanowili ok. 8% ogółu ludności Gminy Jedlicze, Żarnowca ok. 7%, Chlebna ok. 5%, wsi Długie ok. 4%, Piotrówki oraz Poręby po ok. 3% i Podniebyle ok. 2% - por. Wykres 5.

Wykres 5. Wielkość poszczególnych miejscowości Gminy Jedlicze pod względem liczby mieszkańców 2024 r.
(Dane w % N=14 925)

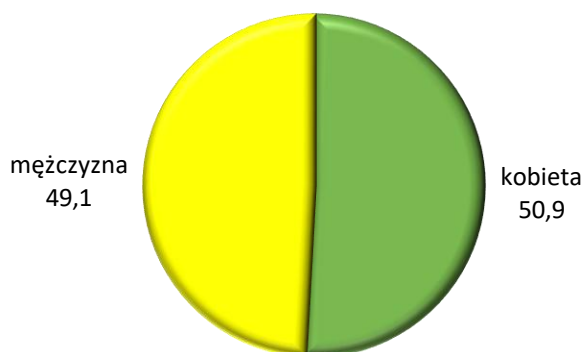

*Pominięto braki danych w liczbie 370 (2,4%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Wśród mieszkańców Gminy Jedlicze nieco ponad połowę stanowią kobiety (ok. 51%) wobec ok. 49% mężczyzn – por. Wykres 6.

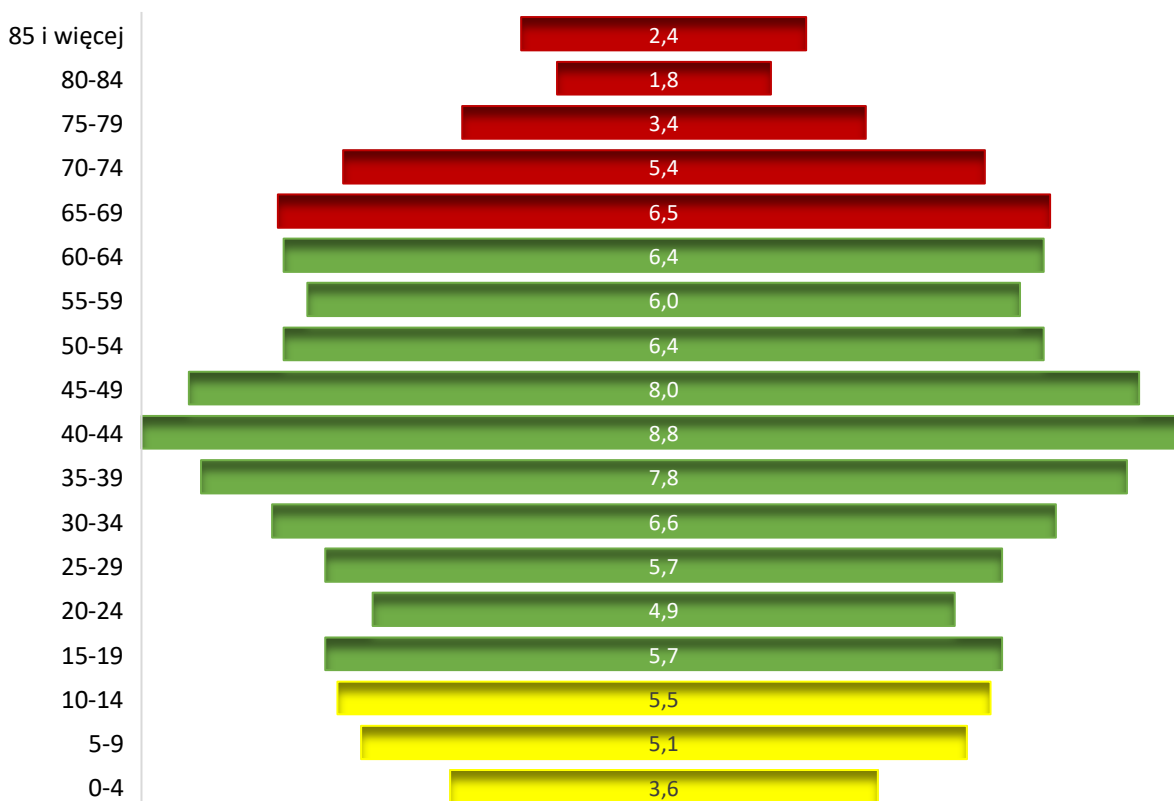
Wykres 6. Struktura płci mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r.
(Dane w %, N=15 295)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Najmłodsi mieszkańcy Gminy Jedlicze w 2024 r, tj. dzieci i młodzież w wieku do 14 roku życia stanowiły ok. 14% ogółu populacji. Seniorów, tj. osób w wieku 65 lat i więcej było w tym czasie ok. 20%. Natomiast osób w wieku od 15 do 64 lat w ogólnej liczbie mieszkańców było wówczas ok. 66%. Struktura taka wyraźnie wskazuje na problem związany z tzw. niżem demograficznym, co ilustruje wąska podstawa „piramidy”. Przyrost naturalny, czyli dodatni bilans urodzeń i zgonów oraz „zdrowa” struktura wiekowa byłaby zobrazowana poprzez szeroką (najszerszą w całym zestawieniu) postawę, zwężający się środek wykresu, który byłby zwieńczony małym stożkiem. Innymi słowy, trójkątny wykres wyglądałby dokładnie w taki sposób jak prezentują się piramidy, od których nazwę wzięła tego typu graficzna prezentacja danych – por. Wykres 7.

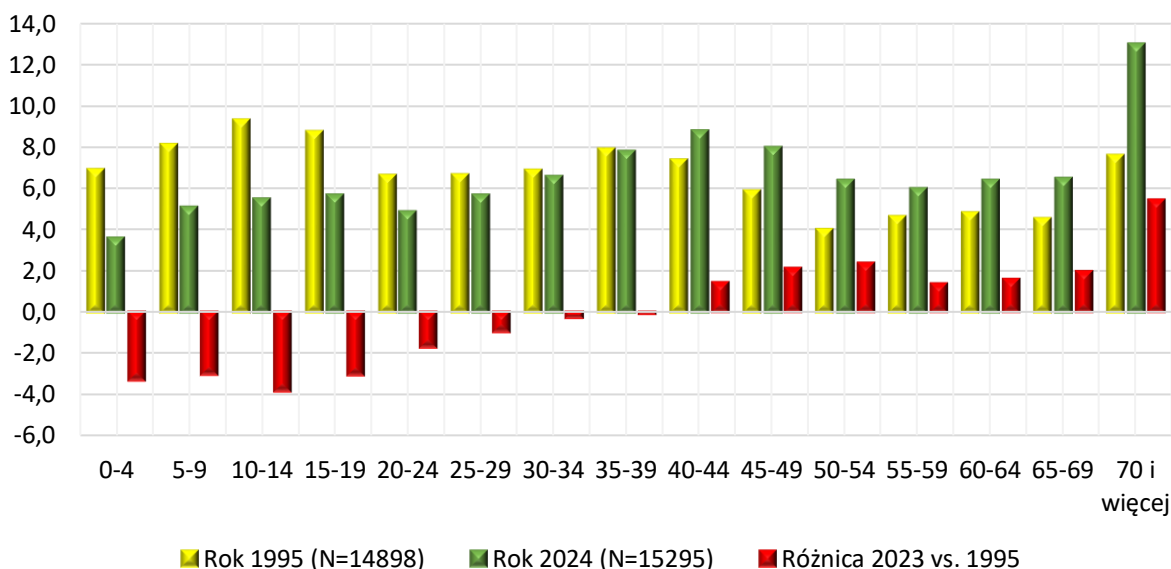
Wykres 7. Piramida wieku mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r.
(Dane w %, N=15 295)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Zestawienie danych dotyczących wieku mieszkańców Gminy Jedlicze z lat 1995 i 2024 wykazało wyraźną zmianę struktury wiekowej populacji omawianej gminy. Na przestrzeni tych 30 lat wyraźnie zmniejszył się odsetek osób młodszych (do 24 roku życia) na rzecz starszych (tj. powyżej 40 roku życia). W tym czasie odnotowano spadek odsetka dzieci do lat 4 o ok. 3%, dzieci wieku od 5 do 9 lat o ok. 3%, młodych osób w wieku od 10 do 14 lat o ok. 4%, a młodzieży w wieku od 15-19 lat o ok. 3%. Natomiast zdecydowanie przybyło osób w wieku 70 lat i więcej, bo o ok. 5% - por. Wykres 8.

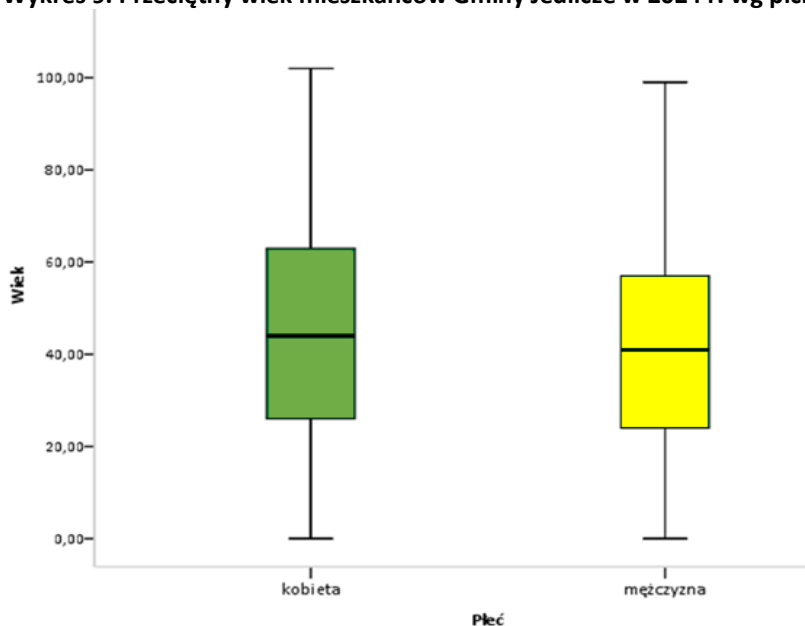
Wykres 8. Zmiana struktury wiekowej mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. w porównaniu z 1995 r. (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Średnia wieku kobiet mieszkających w 2024 r. w Gminie Jedlicze wynosiła ok. 44 lat, wobec średniej wieku mężczyzn wynoszącej ok. 40 lat, a na podstawie testu T-Studenta można stwierdzić, iż różnica ta była istotna statystycznie ($p < 0,001$). Połowa mieszkank Gminy Jedlicze w omawianym roku była w wieku do 44 lat (mediana), a połowa mężczyzn w wieku do 41 lat (mediana) – por. Wykres 9.

Wykres 9. Przeciętny wiek mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Rozpiętość wieku (różnica między wiekiem minimalnymi i maksymalnym) wśród kobiet wyniosła 102 lata, a w przypadku mężczyzn było to 99 lat. Typowy wiek mieszanek Gminy Jedlicze w 2024 r. mieścił się w przedziale od ok. 21 lat do ok. 67 lat, a mężczyzn od ok. 23 lat do ok. 65 lat – por. Zestawienie 5.

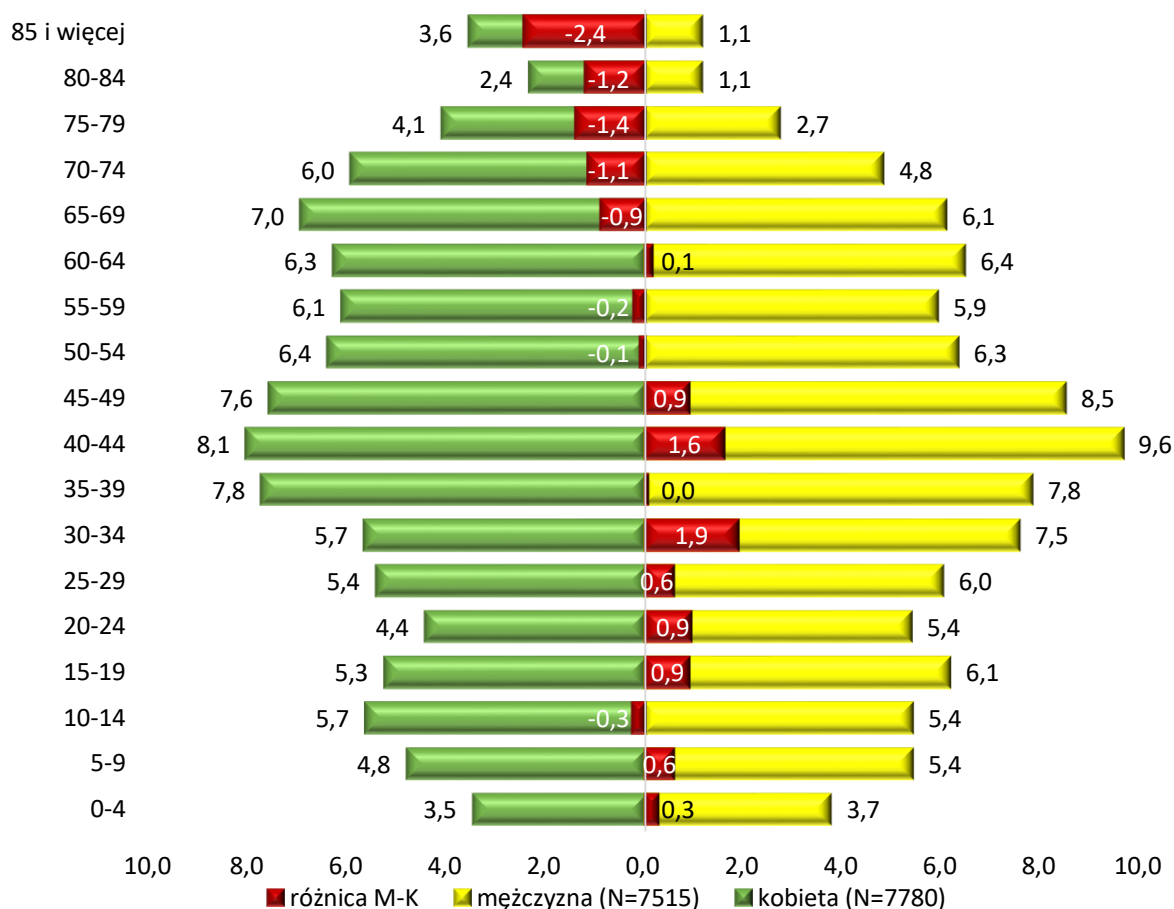
Zestawienie 5. Wybrane statystyki dotyczące wieku mieszkańców Gminy Jedlicze (stan na 31.12.2024)

Lp.	Płeć	N	Średnia	Mediana	Modalna	Odchyle. stand.	Rozpiętość	Min	Max	Typowy wiek
1)	Kobieta	7780	44,0	44,0	41,0	23,3	102	0	102	20,7-67,3
2)	Mężczyzna	7515	40,4	41,0	44,0	21,4	99	0	99	22,6-65,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Różnice pomiędzy udziałem kobiet i mężczyzn w populacji mieszkańców Gminy Jedlicze najwyraźniej widać w przypadku przedziałów wiekowych powyżej 65 roku życia, w których to systematycznie zwiększa się odsetek kobiet w porównaniu z mężczyznami, by w przedziale wiekowym 85 lat i więcej osiągnąć zdecydowaną przewagę, tj. ponad 2%. Natomiast w przypadku mężczyzn różnica in plus w porównaniu z odsetkiem kobiet przeważnie (tj. z wyjątkami) ma miejsce do 49 roku życia, przy czym największa w tym przypadku występuje w przedziale wiekowym od 30 do 34 lat i wynosi ok. 2% – por. Wykres 10.

Wykres 10. Piramida wieku mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. wg płci wraz z różnicą odsetka mężczyzn wobec odsetka kobiet (Dane w %)

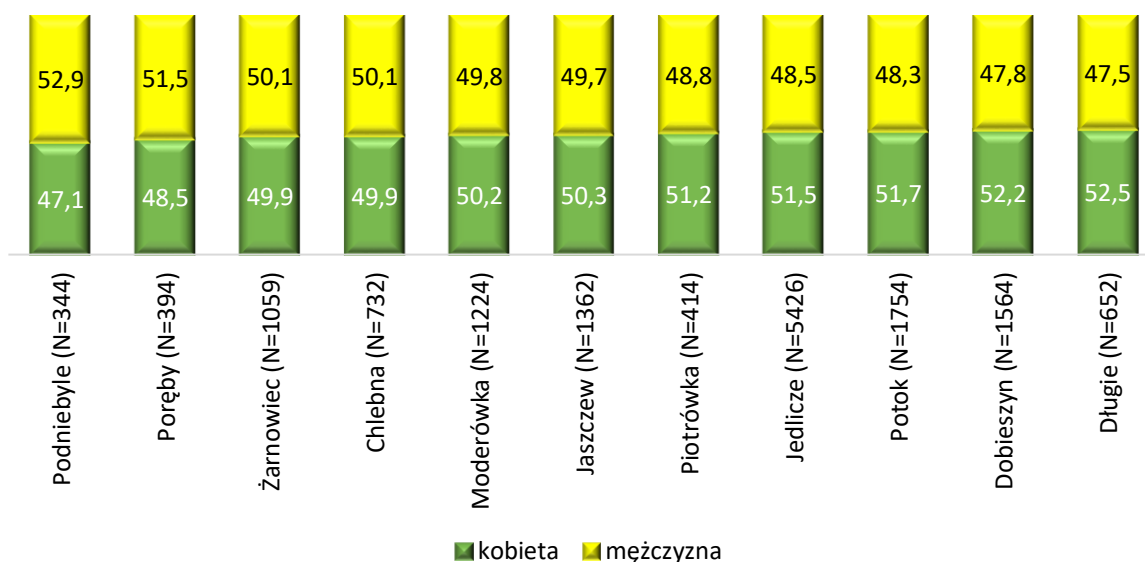

χ^2 Pearsona=214,915; $df=17$; 0% komórek ma liczebność oczekiwaną mniejszą niż 5; minimalna liczebność oczekiwana=132,17; $p.<0,001$; V Cramera=0,119.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Uwzględnienie w analizie struktury płci poszczególnych miejscowości Gminy Jedlicze nie wykazało dużych różnic. W tym zestawieniu najmniejszy odsetek kobiet odnotowano w 2024 r. w miejscowości Podniebyle (ok. 47%), a największy w miejscowości Długie (ok. 53%). Tym samym z odwrotną sytuacją mieliśmy do czynienia w przypadku mężczyzn, których największy odsetek mieszkał w miejscowości Podniebyle (ok. 53%), a najmniejszy w miejscowości Długie (ok. 48%) – por. Wykres 11.

Wykres 11. Struktura płci w poszczególnych miejscowościach Gminy Jedlicze (Dane w %, N=14 925*)

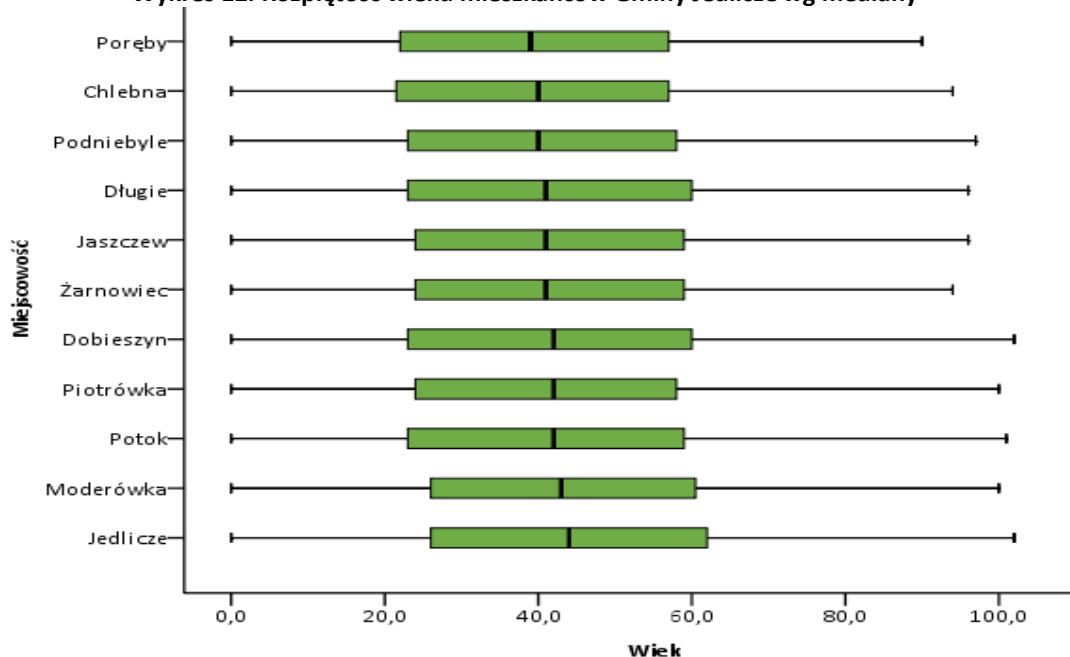

*Pominięto braki danych w liczbie 370 (2,4%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Biorąc pod uwagę medianę wieku mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy Jedlicze można zauważyć, iż w 2024 r. była ona najniższa w miejscowości Poręby, i wyniosła ok. 39 lat, co oznacza że połowa mieszkańców tego wsi był w wieku do 39 lat, a połowa była starsza. Natomiast najwyższą medianę odnotowano w mieście Jedlicze, tj. 44 lata – por. Wykres 12.

Wykres 12. Rozpiętość wieku mieszkańców Gminy Jedlicze wg mediany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Najniższą średnią wieku mieszkańców w 2024 r. wśród poszczególnych miejscowości Gminy Jedlicze odnotowano w miejscowości Poręby, i było to ok. 40 lat, w której typowy wiek mieszkańców mieścił się w przedziale od ok. 17 do ok. 62 lat. Najwyższa średnia wieku mieszkańców została zaobserwowana w miejscowości Jedlicze, tj. ok. 44 lat, a typowy wiek w tym przypadku określał przedział od ok. 21 do ok. 66 lat. Najstarsi mieszkańcy Gminy Jedlicze to osoby zamieszkujące w takich miejscowościach jak Jedlicze oraz Dobieszyn. Co więcej w omawianym roku w Gminie Jedlicze mieszkało łącznie aż 5 osób, które przekroczyły 100 lat życia – por. Zestawienie 6.

Zestawienie 6. Wybrane statystyki dotyczące wieku mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Jedlicze (stan na 31.12.2024)

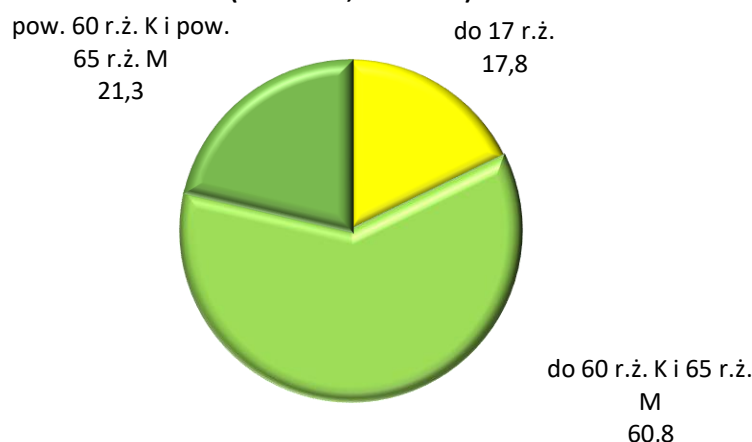
Lp.	Miejscowość	N	Średnia	Mediana	Modalna	Odchyle. stand.	Rozpiętość	Min	Max	Typowy wiek
1)	Poręby	394	39,8	39,0	42,0	22,6	90,0	0	90	17,2-62,4
2)	Podniebyle	344	40,0	40,0	31,0	22,6	97,0	0	97	17,5-62,6
3)	Chlebna	732	40,3	40,0	40,0 ^a	22,1	94,0	0	94	18,2-62,4
4)	Długie	652	41,0	41,0	39,0	22,2	96,0	0	96	18,8-63,2
5)	Żarnowiec	1059	41,2	41,0	38,0	22,3	94,0	0	94	18,9-63,5
6)	Jaszczew	1362	41,5	41,0	44,0	22,3	96,0	0	96	19,2-63,8
7)	Potok	1754	41,5	42,0	45,0	22,6	101,0	0	101	18,9-64,1
8)	Dobieszyn	1564	41,7	42,0	46,0	23,1	102,0	0	102	18,6-64,9
9)	Piotrówka	414	41,9	42,0	26,0 ^a	22,4	100,0	0	100	19,5-64,3
10)	Moderówka	1224	43,2	43,0	41,0	22,8	100,0	0	100	20,5-66,0
11)	Jedlicze	5426	43,6	44,0	40,0	22,7	102,0	0	102	21,0-66,3
12)	brak danych	370	42,2	41,0	41,0	14,7	85,0	6	91	27,5-56,9

^a w rozkładzie występowało więcej niż 1 wartości wyróżniających się pod względem liczebności, podano wartość najmniejszą.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Wśród mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. było ok. 18% dzieci i młodzieży w wieku do 17 roku życia. Mieszkańcy omawianej gminy w wieku produkcyjnym, tj. kobiety w przedziale wiekowym od 18 do 60 roku życia oraz mężczyźni w wieku 18 do 65 lat stanowili ok. 61% populacji. Natomiast seniorzy, tj. osoby w wieku emerytalnym (kobiety w wieku 61 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 66 lat i więcej) stanowili w populacji mieszkańców Gminy Jedlicze ok. 21% – por. Wykres 13.

Wykres 13. Struktura wieku badanych Gminy Jedlicze w odniesieniu do statusu na rynku pracy (Dane w %, N=15 295)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

Uwzględniając wiek przedprodukcyjny (niepełnoletni), produkcyjny (wiek aktywności zawodowej, tj. do emerytury) oraz emerytalny mieszkańców poszczególnych miejscowości można zauważyć, iż największy odsetek osób w wieku senioralnym mieszkało w Jedliczu (ok. 24% ogółu mieszkańców tego miasta), a najmniejszy w Podniebylu (ok. 18% ogółu mieszkańców tej miejscowości). W 2024 r. największy odsetek osób niepełnoletnich zamieszkiwało Poręby (ok. 21%), a najmniejszy Piotrkówkę (ok. 17%). Największy odsetek osób w wieku produkcyjnym w analizowanym roku mieszkało w Piotrkówce (ok. 64%, a najmniejszy w Dobieszynie (ok. 58%). Test niezależności χ^2 wykazał, że istnieje istotny statystycznie związek pomiędzy miejscem zamieszkania a strukturą wieku ($p < 0,1$). Innymi słowy miejsce zamieszkania w istotny sposób różnicuje tę strukturę. Natomiast jednocześnie z uwagi na bardzo dużą przewagę liczebną (i tym samym procentową) osób w wieku produkcyjnym siła tego zróżnicowania nie jest duża (współczynnik kontyngencji $C=0,051$) - por. Tabela 1.

Tabela 1. Struktura wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %)

Lp.	Miejscowość	Wiek (status społ.-zawodowy)			Ogółem
		do 17 r.ż.	do 60 r.ż. K i 65 r.ż. M	pow. 60 r.ż. K i pow. 65 r.ż. M	
1)	Jedlicze N=(5426)	17,1	59,3	23,6	100,0
2)	Dobieszyn N=(1564)	19,9	58,2	21,8	100,0
3)	Moderówka N=(1224)	16,8	61,7	21,5	100,0
4)	Jaszczew N=(1362)	19,0	59,9	21,1	100,0
5)	Potok N=(1754)	18,2	61,6	20,1	100,0
6)	Poręby N=(394)	21,3	58,6	20,1	100,0
7)	Żarnowiec N=(1059)	19,4	60,8	19,8	100,0
8)	Chlebna N=(732)	20,4	59,8	19,8	100,0
9)	Długie N=(652)	18,7	62,0	19,3	100,0
10)	Piotrkówka N=(414)	16,7	64,3	19,1	100,0
11)	Podniebyle N=(344)	19,5	62,5	18,0	100,0
Ogółem (N=14925)*		18,2	60,1	21,6	100,0

χ^2 Pearsona=38,842; df=20; 0% komórek ma liczebność oczekiwaną mniejszą niż 5; minimalna liczebność oczekiwana=62,72; $p < 0,01$; Współczynnik kontyngencji $C=0,051$.

*Pominięto braki danych – 370.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu.

2.1.3 Infrastruktura edukacyjna, kulturalna i socjalna

W Gminie Jedlicze w 2023 r. funkcjonował jeden żłobek (bez zmian w porównaniu z 2022 r.), w którym w 2022 r. przebywało 62 dzieci. W porównaniu z 2022 r. w 2023 r. przybyła jedna placówka wychowania przedszkolnego, i w związku z tym liczba tego typu podmiotów wzrosła do 12 obiektów, do których uczęszczało odpowiednio 459 i 472 dzieci (wzrost o 13 osób). W porównywanych latach na terenie gminy funkcjonowało 9 szkół, przy czym liczba uczniów zmalała z 1043 w 2022 r. do 977 w 2023 r. – por. Zestawienie 7.

Zestawienie 7 Wybrane dane statystyczne dotyczące sfery wychowania i edukacji w Gminie Jedlicze w latach 2022-23

Wychowanie i edukacja	Uszczegółowienie	2022	2023	Różnica
Wychowanie	żłobki i kluby dziecięce (ob.)	1	1	0
	dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych (os.)	62	b.d.	-
Edukacja	placówki wychowania przedszkolnego (ob.)	11	12	+1
	w tym przedszkola – bez specjalnych (ob.)	4	5	+1
	dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (os.)	459	472	+13
	w tym w przedszkolach – bez specjalnych (os.)	332	345	+13
	szkoły podstawowe (ob.)	9	9	0
	uczniowie szkół podstawowych (os.)	1043	977	-66
	liczba uczniów przypadająca na 1 oddz. w szk. podst. (os.)	14	13	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2023 r. w Gminie Jedlicze funkcjonowało 6 przychodni, tj. ok. 7% wszystkich tego typu placówek działających w powiecie krośnieńskim. Liczba osób przypadająca na 1 przychodnię w omawianej gminie była prawie dwukrotnie wyższa niż w średnia w powiecie, i wynosiła 2485 osób. Szacowane wydatki na pomoc społeczną w Gminie Jedlicze stanowiły ok. 10% ogólnej puli tego typu nakładów w skali powiatu. Ponadto w Gminie Jedlicze działało ok. 13% spośród wszystkich bibliotek w powiecie (5 placówek), a ich czytelnicy stanowili ok. 16% ogółu osób korzystających z tego typu podmiotów w powiecie. W opisywanej gminie w 2023 r. działała jedna instytucja kultury (ok. 11% ogółu w powiecie), która zorganizowała w tym czasie 33 imprezy (ok. 2% w skali powiatu), w których uczestniczyło ponad 9,1 tys. osób (ok. 7,2% w odniesieniu do uczestnictwa tego typu w powiecie). Ponadto aktywne były wówczas 4 grupy artystyczne (ok. 6%), w których realizowało swoje pasje 40 osób (ok. 4%), a także 6 kół zainteresowań (ok. 18%), które skupiały 114 członków (ok. 15% w skali powiatu). W gminie w 2024 r. działało również 6 klubów sportowych (ok. 8% wszystkich aktywnych w powiecie), w których pracy brało udział 180 członków (ok. 7%). Osób ćwiczących było w tym czasie 244 osoby (ok. 7%), a zajmowało się nimi 11 trenerów (ok. 10%) i 1 instruktor sportowy (ok. 2%) – por. Zestawienie 8.

Zestawienie 8 Wybrane dane statystyczne dotyczące ochrony zdrowia, kultury i sportu w powiecie przeworskim i w Gminie Jedlicze w 2023 r.

Ochrona zdrowia, kultura i sport	uszczegółowienie	gmina	powiat	% z powiatu
ochrona zdrowia	przychodnie	6	85	7,1
	liczba osób przypadających na 1 przychodnię*	2485,0	1278,3	x
	porady POZ udzielone na 1 mieszk.	75 430	x	x
	wydatki na pomoc społeczną	6 833 913,58	ok. 61 mln.**	ok. 10**
kultura	biblioteki i filie	5	38	13,2
	czytelnicy w bibliotekach publicznych	1844	11800	15,6
	wypożyczenia księgozbioru na 1 czyt. w wol.	16,0	19,7	x
instytucje kultury***	placówki	1	9	11,1
	imprezy organizowane przez inst. kultury	33	1561	2,1
	uczestnicy ww. imprez	9130	127560	7,2
	grupy artystyczne	4	69	5,8
	członkowie grup artystycznych	40	904	4,4
	koła/kluby/sekcje	6	34	17,6
	członkowie kół/klubów/sekcji	114	745	15,3
kluby sportowe****	kluby	6	78	7,7
	członkowie	180	3117	5,8
	ćwiczący	244	3564	6,8
	trenerzy	11	106	10,4
	instruktorzy sportowi	1	52	1,9

*w 2023 r. ludność powiatu krośnieńskiego to 108 659 osób, a gminy to 14 910 osób (tj. ok. 13,7% mieszkańców powiatu); **Dane szacunkowe; ***centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice; ****dane z 2022 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Vademecum Statystyczne Samorządowca (Dostęp: 20.02.2025)

W Gminie Jedlicze w 2023 r. funkcjonował 1 klub seniora. Ponadto w kontekście infrastruktury socjalnej należy zauważyć, iż w tym czasie było dostępnych 16 mieszkań komunalnych, w tym 5 mieszkań socjalnych. Natomiast liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne w omawianym roku wynosiła 2, a liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne 8 – por. Zestawienie 9.

Zestawienie 9. Infrastruktura socjalna w Gminie Jedlicze w latach 2022-23

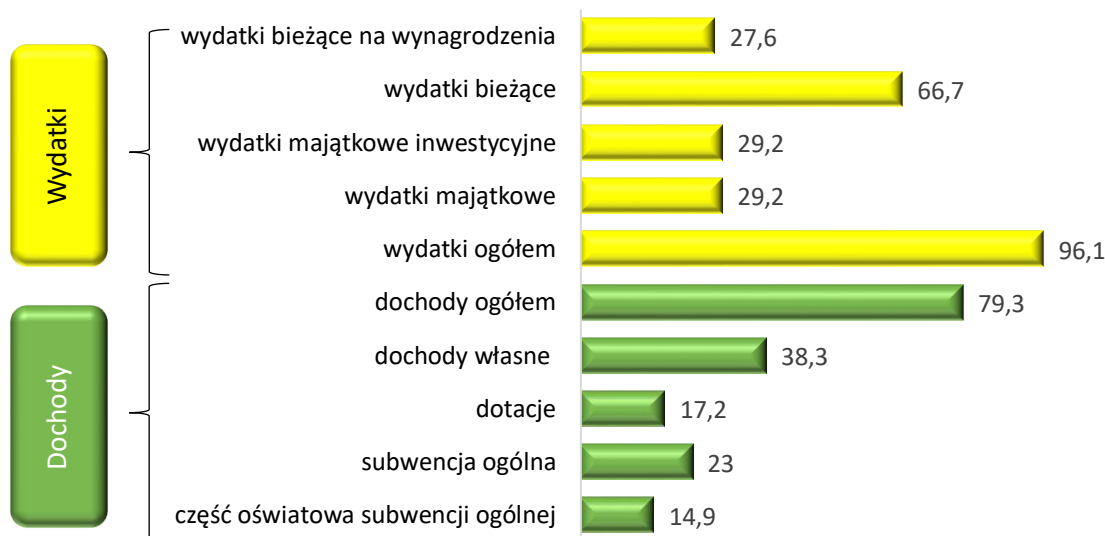
Infrastruktura socjalna	2022	2023	Różnica
Liczba mieszkań komunalnych z gminy	16	16	0
w tym liczba mieszkań socjalnych (lokali)	7	5	-2
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	0	2	2
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	9	8	-1
Liczba wniosków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	0	0	0
Liczba klubów i miejsc spotkań dla seniorów	1	1	0
Liczba hospicjów	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 11.

2.2 Uwarunkowania finansowe funkcjonowania Gminy Jedlicze

W 2023 r. dochody Gminy Jedlicze ogółem wyniosły ok. 79,3 mln zł, a wydatki ogółem ok. 96,1 mln zł, co oznacza, że bieżące dochody przewyższają ponoszone koszty o ok. 16,8 mln zł. Wśród dochodów największy udział miały w tym czasie dochody własne (ok. 38,3 mln zł). W dalszej kolejności były to subwencja ogólna – ok. 23 mln zł (w tym część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła ok. 14,9 mln zł) oraz dotacje (ok. 17,2 mln zł). Natomiast wśród wydatków na pierwszym miejscu znalazły się wydatki bieżące, tj. ok. 66,7 mln zł (w tym ok. 27,6 mln zł były to wydatki bieżące na wynagrodzenia). Na wydatki majątkowe (w tym całość stanowiły wydatki majątkowe inwestycyjne) przeznaczono ok. 29,2 mln zł – por Wykres 14.

Wykres 14. Dochody i wydatki gminy wg rodzajów w 2023 r.
(w mln. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Największy udział w dochodach gminy w 2023 r. miały rozliczenia różne (ok. 37%). Istotne znaczenie dla gminnego budżetu miały też dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (ok. 30%). Ważnym składnikiem budżetu były też środki pozyskane w ramach gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (ok. 13%), a także te przeznaczone na wsparcie rodziny (ok. 10%). Najmniejszy udział w tym kontekście odnotowano w przypadku takich działań jak kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, edukacyjna opieka wychowawcza oraz bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa. W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim duży wzrost dochodów można zauważyć w przypadku rozliczeń różnych (ok. 14%). Natomiast wyraźny spadek dochodów zaobserwowano w przypadku takich pozycji jak: pozostałe działania w zakresie polityki społecznej (ok. 9%) oraz środki przeznaczone na wsparcie rodziny (ok. 7%). Ogólnie dochody gminy w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. spadły o ok. 3,7 mln zł, tj. o ok. 4,5% – por. Tabela 2.

Tabela 2. Struktura dochodów budżetu Gminy Jedlicze wg poszczególnych działów w latach 2022-23

Lp.	Działy	2023 (w %)	2022 (w %)	Różnica 2023vs.22 (w %)	2023 (w zł)	2022 (w zł)	Różnica 2023vs.22 (w zł)
1)	Rozliczenia różne	37,2	22,9	+14,3	29 543 053,18	18 832 670,21	10 710 382,97
2)	Dochody od osób...*	30,0	32,6	-2,6	23 814 837,11	26 798 645,20	-2 983 808,09
3)	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12,5	10,0	+2,5	9 948 230,85	8 240 030,02	1 708 200,83
4)	Rodzina	9,9	16,5	-6,6	7 877 856,66	13 572 802,31	-5 694 945,65
5)	Pomoc społeczna	3,3	3,7	-0,5	2 581 651,11	3 078 326,42	-496 675,31
6)	Oświata i wychowanie	2,7	1,9	+0,9	2 164 905,38	1 524 098,81	640 806,57
7)	inne**	1,2	0,2	+1,0	978 291,59	184 404,29	793 887,30
8)	Rolnictwo i łowiectwo	1,2	1,0	+0,2	960 748,65	833 507,60	127 241,05
9)	Transport i łączność	0,4	0,1	+0,4	349 306,09	42 492,74	306 813,35
10)	Administracja publiczna	0,3	0,9	-0,6	215 333,11	706 075,97	-490 742,86
11)	Gospodarka mieszkaniowa	0,3	0,4	-0,1	219 419,37	293 990,38	-74 571,01
12)	Kultura fizyczna	0,3	0,4	-0,1	260 770,38	320 054,24	-59 283,86
13)	Pozostałe zadania w zakr. polityki społecznej	0,2	9,1	-8,9	133 347,90	7 481 646,86	-7 348 298,96
14)	Bezp. publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,1	0,2	-0,1	87 763,41	163 803,41	-76 040,00
15)	Edukacyjna opieka wychowawcza	0,1	0,1	0,0	69 384,56	80 945,04	-11 560,48
16)	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1	0,1	+0,1	116 408,42	71 597,42	44 811,00
Ogółem		100,0		x	78 343 016,18	82 040 686,63	-3 697 670,45

* Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej;

** Różnica między danymi podsumowującymi z GUS a sumą poszczególnych danych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

W strukturze wydatków budżetu Gminy Jedlicze w 2023 r. największy udział miały wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (ok. 31%). Znaczący udział w tym kontekście przypadł także wydatkom na oświatę i wychowanie (ok. 28%), a także na administrację publiczną (ok. 10%), wydatki przeznaczone na wsparcie rodziny (ok. 9%) oraz na pomoc społeczną (ok. 7%). Najmniejsze wydatki związane były z takimi pozycjami budżetu jak: rozliczenia różne, edukacyjna opieka wychowawcza, a także gospodarka mieszkaniowa, działalność usługowa oraz ochrona zdrowia. W porównaniu z 2022 r. największy wzrost kosztów odnotowano w przypadku gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (o ok. 14%), a największy spadek w odniesieniu do wydatków na rodzinę (ok. 8%). Ogólnie wydatki gminy w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. wzrosły o ok. 10 mln zł, tj. o ok. 10% – por. Tabela 3.

Tabela 3. Struktura wydatków budżetu Gminy Jedlicze wg poszczególnych działów w latach 2022-23

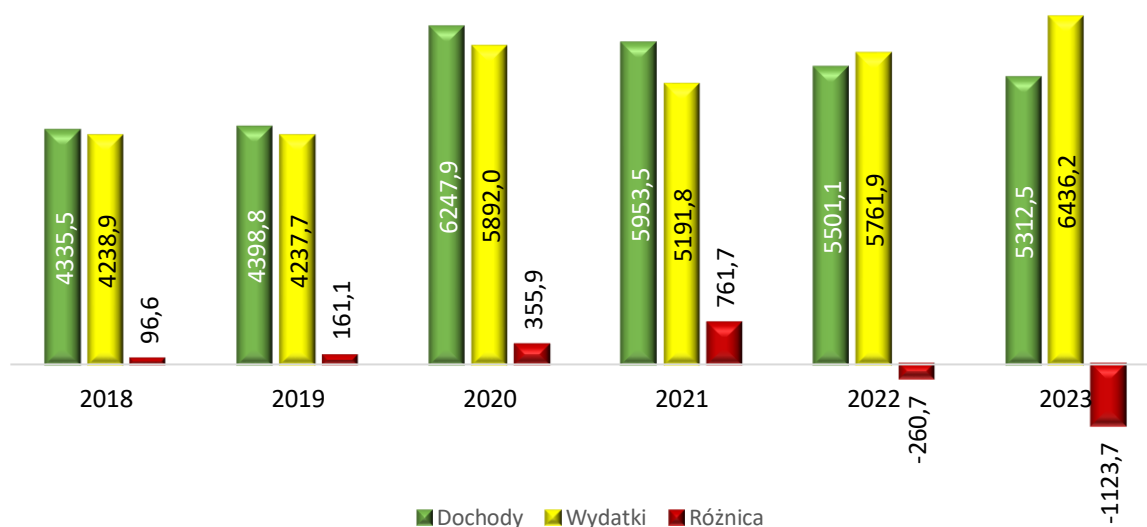
Lp.	Działy	2023 (w %)	2022 (w %)	Różnica 2023vs.22 (w %)	2023 (w zł)	2022 (w zł)	Różnica 2023vs.22 (w zł)
1)	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	31,0	16,8	+14,2	29 783 319,38	14 440 665,08	15 342 654,30
2)	Oświata i wychowanie	28,3	26,8	+1,5	27 202 479,17	23 059 378,87	4 143 100,30
3)	Administracja publiczna	10,3	9,4	+1,0	9 936 034,63	8 061 259,95	1 874 774,68
4)	Rodzina	8,8	16,6	-7,8	8 472 881,65	14 303 666,76	-5 830 785,11
5)	Pomoc społeczna	7,1	8,1	-1,0	6 833 913,58	6 965 302,87	-131 389,29
6)	Transport i łączność	3,0	3,1	-0,1	2 842 193,59	2 674 344,51	167 849,08
7)	inne*	2,2	0,5	+1,7	2 155 788,20	469 870,35	1 685 917,85
8)	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,2	2,4	-0,2	2 153 307,50	2 059 972,55	93 334,95
9)	Bezp. publ. i ochrona pp.	2,1	2,0	+0,1	2 017 104,21	1 686 202,49	330 901,72
10)	Kultura fizyczna	1,5	1,6	-0,1	1 462 667,58	1 361 014,32	101 653,26
11)	Pozostałe zadania w zakr. polityki społecznej	1,2	7,1	-5,9	1 147 945,87	6 113 911,54	-4 965 965,67
12)	Rolnictwo i łowiectwo	0,9	4,5	-3,6	894 027,07	3 883 435,91	-2 989 408,84
13)	Ochrona zdrowia	0,5	0,2	+0,3	498 206,14	187 788,56	310 417,58
14)	Działalność usługowa	0,4	0,3	0,0	344 333,76	273 556,68	70 777,08
15)	Gospodarka mieszkaniowa	0,2	0,5	-0,3	169 951,89	445 642,85	-275 690,96
16)	Edukacyjna opieka wychowawcza	0,1	0,1	0,0	107 109,41	122 850,61	-15 741,20
17)	Rozliczenia różne	0,1	0,0	+0,1	77 855,36	13 520,93	64 334,43
Ogółem		100,0	100,0	x	96 099 118,99	86 122 384,83	9 976 734,16

*Różnica między danymi podsumowującymi z GUS a sumą poszczególnych danych.

Struktura wydatków budżetu Gminy Jedlicze wg poszczególnych działów w latach 2022-23.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

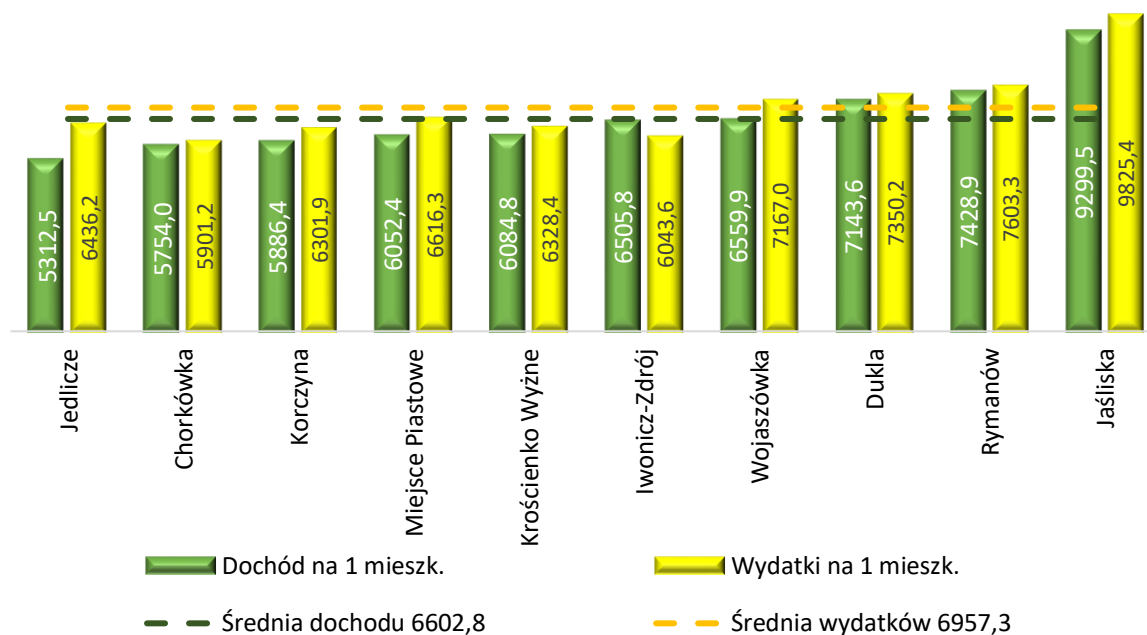
Zestawienie dochodów i wydatków na 1 mieszkańca Gminy Jedlicze w latach 2018-23 wykazało największą różnicę in minus w 2023 r. (ok. 1,1 tys. zł, tj. 17,5%). Co więcej, w latach 2018-21 dochody na 1 mieszkańca przewyższały wydatki, a od 2022 r. ten trend się wyraźnie odwrócił – por. Wykres 15.

Wykres 15. Dochody i wydatki Gminy Jedlicze na 1 mieszkańca w latach 2018-23 (w zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Porównanie dochodów i wydatków poszczególnych gmin powiatu krośnieńskiego z 2023 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykazało, że większość z nich oscyluje w pobliżu średniej powiatowej. W tym kontekście wyróżnia się gmina Jaślicka, która w porównaniu z pozostałymi ma większe dochody, ale też i koszty w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W przypadku wszystkich gmin wydatki przewyższają dochody, przy czym największą różnicę odnotowano w tym względzie w gminie Jedlicze – por. Wykres 16.

Wykres 16. Dochód i wydatki na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego w 2023 r. (w zł)

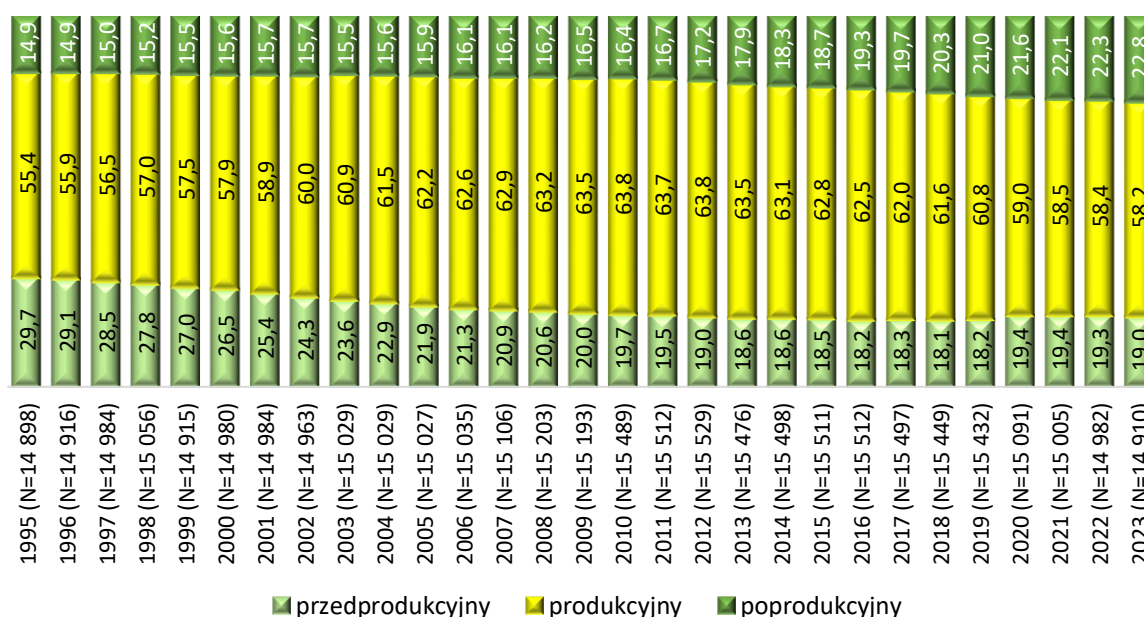

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

2.3 Uwarunkowania społeczne – rynek pracy, poziom bezpieczeństwa, działalność GOPS w Jedliczu

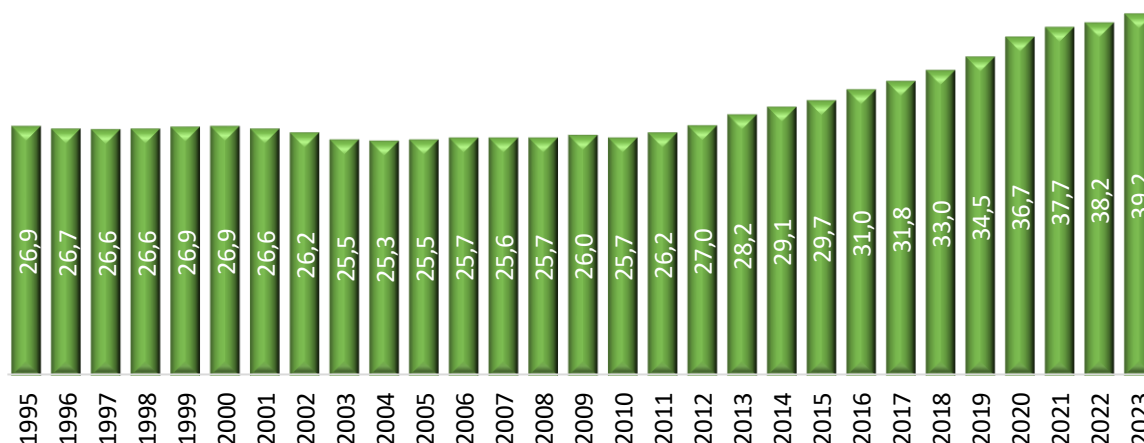
2.3.1 Sytuacja na rynku pracy w Gminie Jedlicze

Trzydziestoletnia perspektywa wyraźnie pokazuje zmianę struktury wiekowej mieszkańców Gminy Jedlicze pod względem ich statusu na rynku pracy. W 1995 r. udział dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym w populacji mieszkańców omawianej gminy wynosił ok. 30%. W tym samym roku ok. 15% stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Ponad połowa spośród ówczesnych mieszkańców gminy to były osoby w wieku produkcyjnym (ok. 55%). Od tego czasu odsetek dzieci i młodzieży systematycznie spadał, by w 2023 r. osiągnąć poziom ok. 19% populacji. Przy czym minimum w tym kontekście osiągnięto jak dotychczas w 2018 r., i było to ok. 18%. Jednocześnie można zaobserwować wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym aż do 2006 r. przyrost ten był niezbyt duży, by przyspieszyć w kolejnych latach i w 2023 r. osiągnąć wielkość ok. 23%. Ponadto w latach 1995-2013 kosztem osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrastał odsetek osób w wieku produkcyjnym, z odpowiednio ok. 55% do ok. 63%. Natomiast już od 2014 r. także w tej kategorii społecznej rozpoczął się spadek udziału w ogólnej populacji mieszkańców Gminy Jedlicze, aż do wielkości ok. 58% w 2023 r. – por. Wykres 17.

Wykres 17. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jedlicze w latach 1995-2023 wg statusu na rynku pracy (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Na podstawie współczynnika obciążenia demograficznego* wskazującego na proporcję pomiędzy osobami w wieku poprodukcyjnymi i produkcyjnym można zauważyć, że w latach 1995-2011 w przypadku Gminy Jedlicze był on na relatywnie stałym poziomie wahając się w przedziale 25-26%. Natomiast od 2012 r. zaczął on dynamicznie rosnąć, osiągając w 2023 r. poziom ok. 39%, obrazując tym samym wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym – por. Wykres 18.

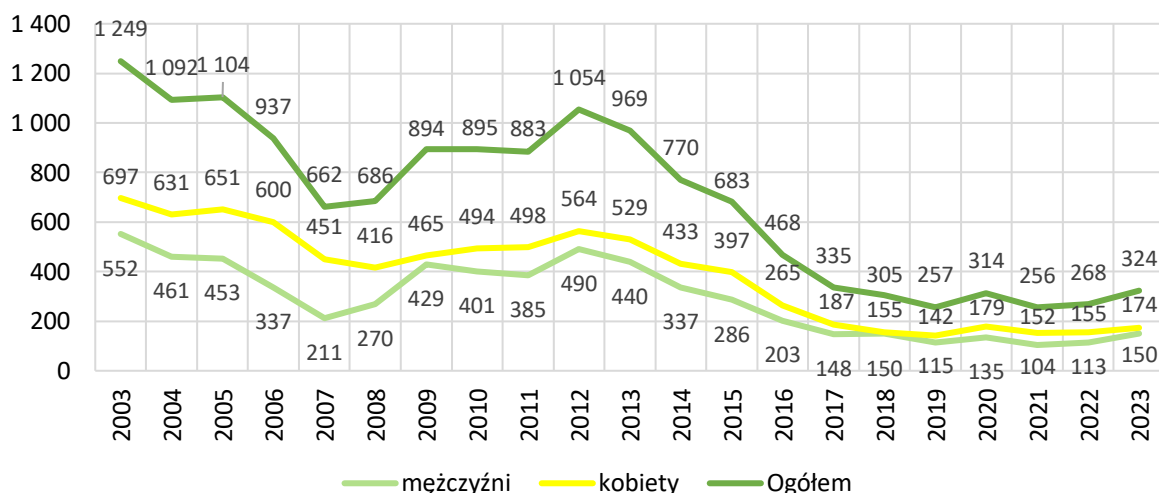
Wykres 18. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Jedlicze w latach 1995-2023 (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

* Udział osób w wieku poprodukcyjnym (65+) w relacji do ludności w wieku produkcyjnym (18-64) obliczany jako: (liczba mieszkańców w wieku 65+/liczba mieszkańców w wieku 18-64)*100%, Załącznik – lista wskaźników rekomendowanych do wykorzystania w OZPS, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2018, <https://www.gov.pl/attachment/7a55a664-5c39-420f-8a90-28983d35f233> (Dostęp: 12.03.2025)

Na przestrzeni lat 2003-23 w Gminie Jedlicze odnotowano znaczący spadek liczby osób bezrobotnych, zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn. Można przy tym zauważyć, że z tej ogólnej tendencji wyłamały się lata 2008-2012, kiedy to liczba osób bezrobotnych wzrosła, choć nie osiągnęła już poziomu z będącego w tym zestawieniu punktem odniesienia 2003 r. Natomiast już od 2013 r. spadek ten był znaczący, choć z niewielką fluktuacją w 2020 r. Należy też zauważyć, że począwszy od 2022 r. ponownie zwiększyła się nieco liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Co więcej, dane te pokazują, że zmniejszyła się luka pomiędzy liczbą bezrobotnych kobiet i mężczyzn. W latach 2003-8 była ona relatywnie duża z negatywnym wskazaniem na kobiety. Od 2012 r. ta dysproporcja systematycznie ulegała zmniejszeniu, by w 2018 r. i latach następnych prawie osiągnąć zrównanie pod względem liczebności – por. Wykres 19.

Wykres 19 Liczba bezrobotnych w Gminie Jedlicze ogółem i wg płci w latach 2003-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2003-23 wśród osób bezrobotnych w Gminie Jedlicze kobiety stanowiły większy odsetek w porównaniu z mężczyznami. W tym kontekście w najbardziej niekorzystnej sytuacji były one w 2007 r., kiedy to odsetek bezrobotnych kobiet osiągnął wielkość ok. 68%. Najmniejszą dysproporcję w tym względzie odnotowano w 2018 r., kiedy to bezrobotne kobiety stanowiły ok. 51% ogółu bezrobotnych osób w Gminie Jedlicze. W 2023 r. proporcja ta wynosiła ok. 54% w odniesieniu do ok. 46% na niekorzyść kobiet – por. Wykres 20.

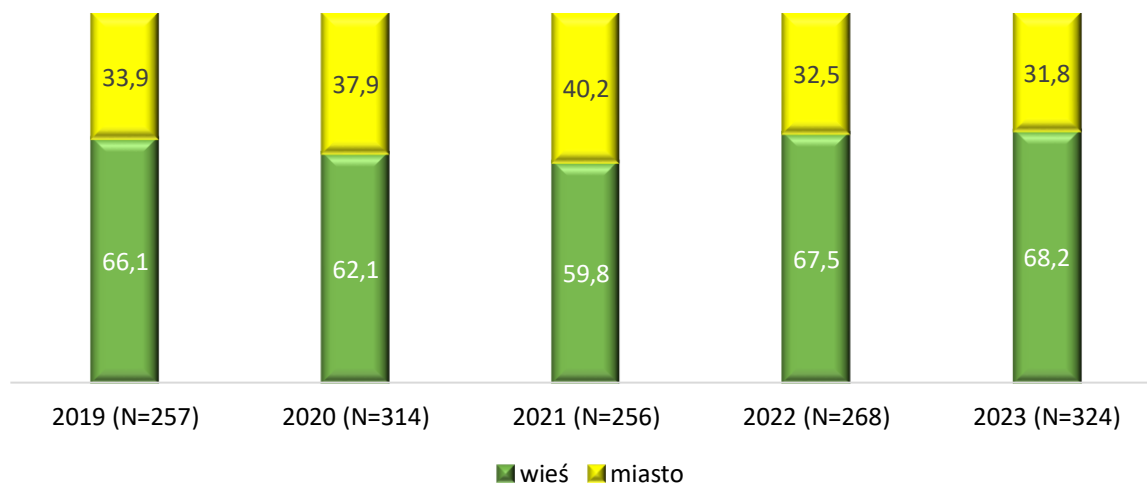
Wykres 20. Struktura bezrobocia w Gminie Jedlicze wg w płci w latach 2003-23 (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania można zauważyć, że na przestrzeni lat 2019-23 problem bezrobocia w zdecydowanie większym zakresie dotyczył mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Jedlicze, niż tych z miasta Jedlicza. Najwyraźniej zróżnicowanie to odzwierciedla proporcja odnotowana w 2023 r., w którym wśród osób bezrobotnych aż ok. 68% to mieszkańcy wsi – por. Wykres 21.

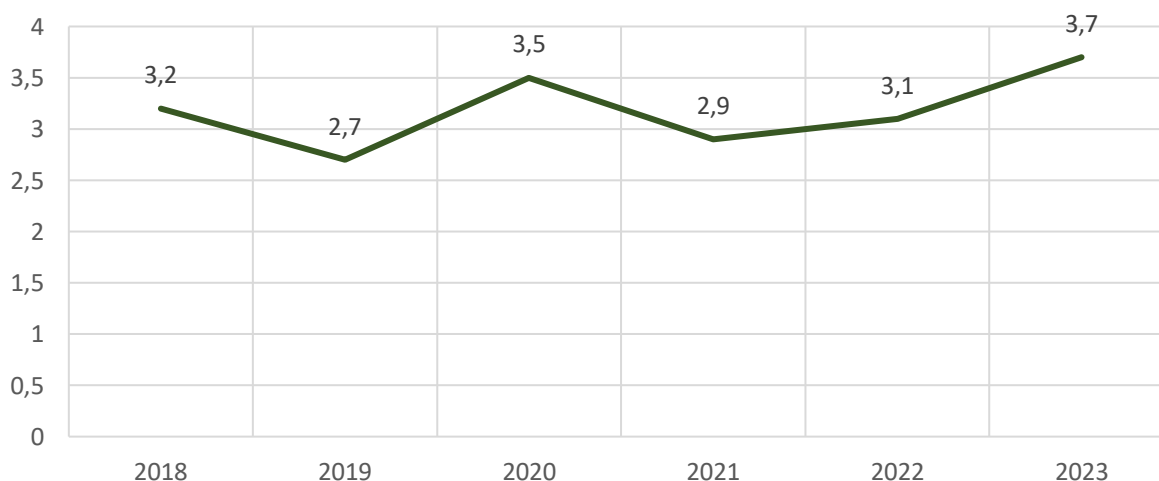
Wykres 21. Struktura bezrobocia w Gminie Jedlicze wg typu miejsca zamieszkania w latach 2019-23 (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2018-2023 przy pewnych fluktuacjach odnotowano nieznaczny wzrost udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jedlicze z ok. 3% do ok. 4%, przy czym należy tu podkreślić, że skala tego zjawiska nie jest duża – por. Wykres 22.

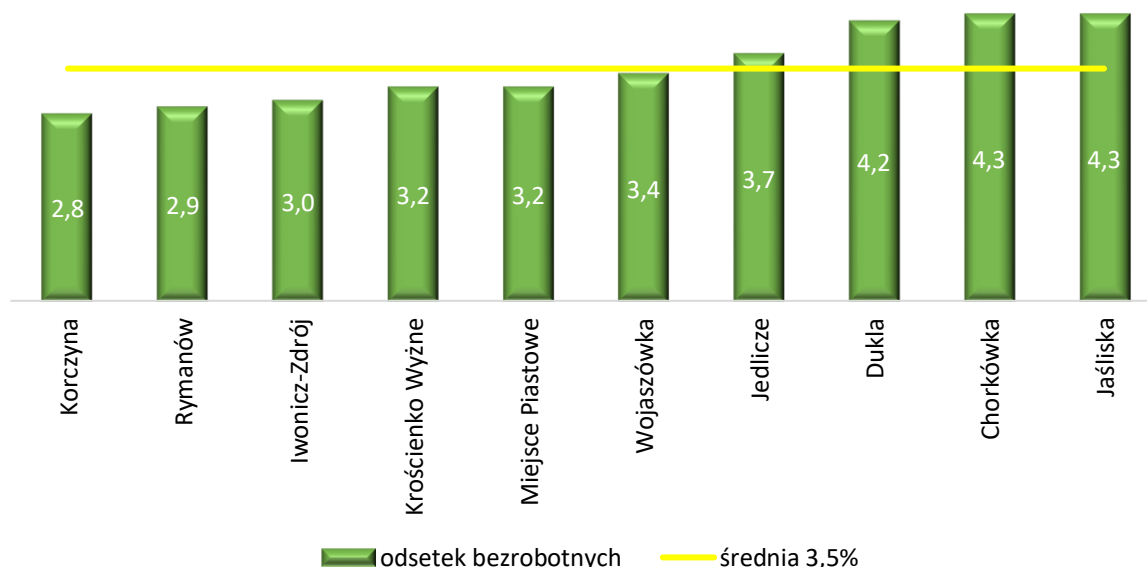
Wykres 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jedlicze w latach 2018-23 (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności Gminy Jedlicze w wieku produkcyjnym w 2023 r. w powiecie krośnieńskim kształtował się na poziomie ok. 3,5%. W czterech gminach omawianego powiatu odnotowano w omawianym roku większy odsetek takich osób w porównaniu ze średnią, i mowa tu o takich gminach jak Chorkówka i Jaśliska (po 4,3%) oraz Dukla (4,2%) i Jedlicze (3,7%). W pozostałych gminach powiatu odsetek ten był niższy niż wartość przeciętna, a najniższy wskaźnik tego typu dotyczył gminy Korczyna (2,8%) – por. Wykres 23.

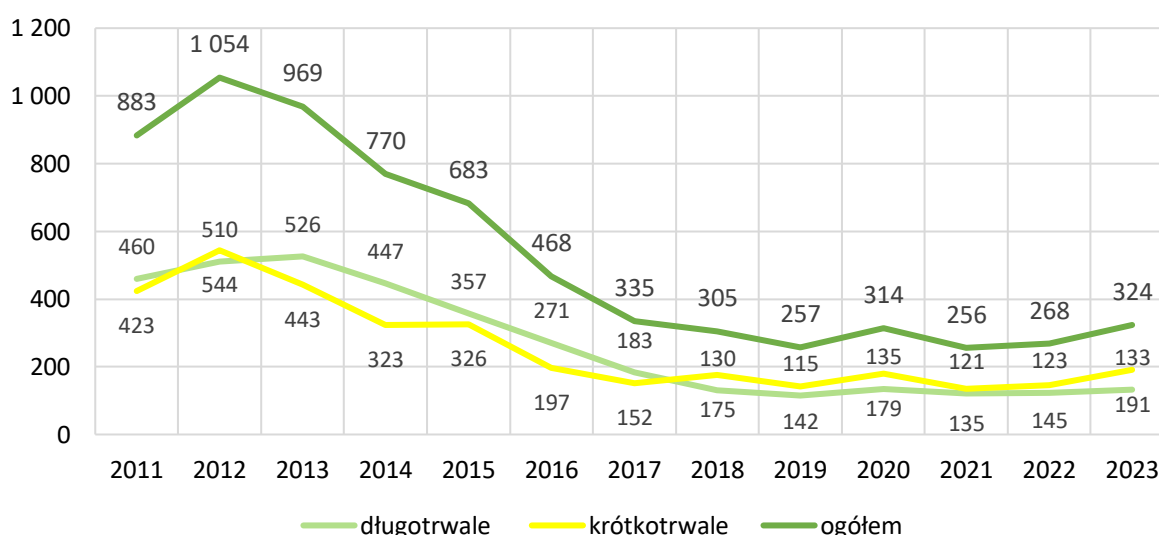
Wykres 23. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu krośnieńskiego w 2023 r.
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2011-2023 odnotowano znaczący spadek liczby osób bezrobotnych, przy czym należy zauważyć, że z tego trendu wyłamał się 2020 r. Ponadto od 2022 r. ponownie odnotowuje się, aczkolwiek relatywnie niewielki, wzrost liczby takich osób. Istotną obserwacją jest również taka, iż w latach 2013-17 wśród osób bezrobotnych większość stanowiły te długotrwale borykające się z brakiem pracy, w porównaniu z osobami krótkotrwale bezrobotnymi. Natomiast już od 2017 r. proporcje te odwróciły się, i choć nieznacznie, to jednak przeważały w tym względzie osoby krótkotrwale bezrobotne – por. Wykres 24.

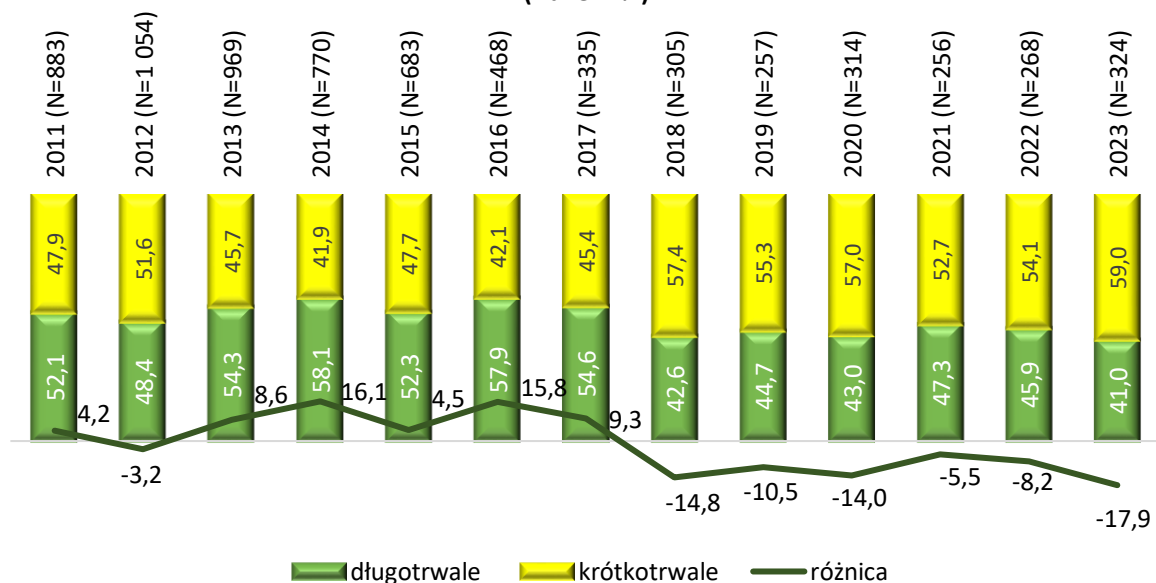
Wykres 24. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Jedlicze w latach 2011-23 wg okresu pozostawania bez pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analiza struktury bezrobocia pod kątem okresu jego trwania wyraźnie pokazuje, że w latach 2011-23 znacząco zmalał odsetek osób długotrwale bezrobotnych (odpowiednio z ok. 52% do ok. 41%). Tym samym wzrósł odsetek osób krótkotrwale bezrobotnych z ok. 48% w 2011 r. do ok. 59% w 2023 r., przy czym w tym ostatnim skala tej różnicy osiągnęła najwyższą wartość (ok. 18%) – por. Wykres 25.

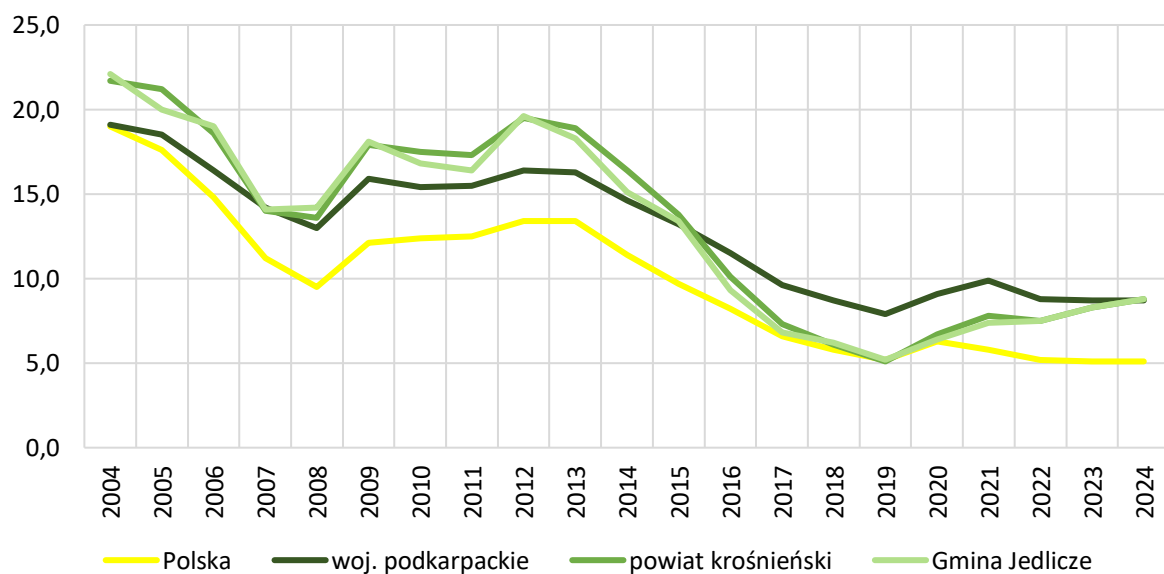
**Wykres 25. Struktura osób bezrobotnych w Gminie Jedlicze w latach 2011-23
wg okresu pozostawania bez pracy
(Dane w %)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-24 w przypadku Gminy Jedlicze była przeważnie nieco wyższa, niż krajowa, choć w latach 2017-2019 odczyty te zrównały się. Natomiast w porównaniu z województwem podkarpackim można zauważyć, że bezrobocie w Gminie Jedlicze było wyższe w latach 2004-2015, ale już w kolejnych spadło poniżej wskaźnika z poziomu województwa (w latach 2016-2023). W 2024 r. odsetki te zbliżyły się. Stopa bezrobocia w Gminie Jedlicze w omawianych latach była najbardziej zbieżna z tą, jaką odnotowywano w powiecie krośnieńskim. Z niewielkimi odchyłami wskaźniki te były niemal identyczne – por. Wykres 26.

**Wykres 26. Stopa bezrobocia w Polsce, woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim
i Gminie Jedlicze w latach 2004-2024
(Dane w %)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

2.3.2 Bezpieczeństwo w Gminie Jedlicze

Z danych statystycznych udostępnionych przez lokalną Policję wynika, że w 2024 r. na terenie Gminy Jedlicze ogółem podjęto 363 interwencje, tj. zdecydowanie mniej niż w latach 2021-23. Wśród wspomnianych interwencji nieco ponad połowa miało charakter policyjny (ok. 52%), a w pozostałych przypadkach domowy, w tym z założeniem niebieskiej karty (ok. 48%). W porównywanym latach oba rodzaje interwencji oscylują w okolicy 50%, przy czym we wspomnianym 2024 r. i w 2021 r. nieco częściej były to interwencje policyjne, niż domowe, a w latach 2022 i 2023 odwrotnie – por. Tabela 4.

Tabela 4. Rodzaj interwencji w Gminie Jedlicze w latach 2021-24

Lp.	Rodzaj interwencji	2021		2022		2023		2024	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1)	policyjna	234	50,9	180	47,2	198	44,7	189	52,1
2)	domowa (w tym z zał. Niebieskiej karty)	226	49,1	201	52,8	245	55,4	174	47,9
Ogółem		460	100,0	381	100,0	443	100,0	363	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji lokalnej Policji.

Biorąc pod uwagę rodzaj przestępczości na terenie Gminy Jedlicze w latach 2021-24 można zauważyć, że liczba tego typu zdarzeń wzrosła do 139 w 2024 r. w porównaniu z 111 tego typu przypadkami w 2023 r., 113 w 2022 r. oraz 115 w 2021 r. Największy udział w 2024 r. w tym kontekście miały przestępstwa polegające na kierowaniu pojazdami w stanie nietrzeźwości (ok. 29%). W omawianym roku nie odnotowano natomiast ani jednego rozboju. W porównaniu z latami poprzednimi odsetek osób kierujących pod wpływem alkoholu wzrósł, a szczególnie w zestawieniu z 2023 r., kiedy takich przypadków było ok. 20%. Wyróżniającą się pod względem częstotliwości wystąpień kategorią przestępstw były także oszustwa, których w Gminie Jedlicze w 2024 r. odnotowano 38 (tj. ok. 27%). Najwyższy odsetek tego typu przestępstw odnotowano w 2023 r., kiedy to wyniósł on ok. 32%. W pozostałych przypadkach w 2024 r. przeważnie były to przestępstwa przeciw rodzinie, kradzież z włamaniem lub kradzież cudzej rzeczy. Ponadto pojedyncze zdarzenia związane były z pożarami, uszkodzeniem mienia, przestępstwami narkotykowymi. Najradszymi przestępstwami lub wręcz niewystępującymi w niektórych z porównywanych lat były natomiast te związane z uszkodzeniem ciała lub rozbojem – por. Tabela 5.

Tabela 5. Rodzaj przestępczości na terenie Gminy Jedlicze w latach 2021-24 wg częstości wystąpień w 2024 r.

Lp.	Rodzaj przestępstwa	2021		2022		2023		2024	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1)	kierujący w stanie nietrzeźwości	30	26,1	28	24,8	22	19,8	40	28,8
2)	oszustwa	33	28,7	24	21,2	36	32,4	38	27,3
3)	przestępstwa przeciwko rodzinie	15	13,0	7	6,2	13	11,7	15	10,8
4)	kradzież z włamaniem art. 279 § 1 kk	4	3,5	5	4,4	9	8,1	10	7,2
5)	kradzież cudzej rzeczy art. 278 § 1 kk	11	9,6	11	9,7	4	3,6	10	7,2
6)	pożar	7	6,1	20	17,7	10	9,0	10	7,2
7)	wypadki drogowe	6	5,2	8	7,1	5	4,5	6	4,3
8)	uszkodzenie mienia	3	2,6	8	7,1	9	8,1	5	3,6
9)	przestępstwa narkotykowe	3	2,6	1	0,9	1	0,9	3	2,2
10)	uszkodzenie ciała	2	1,7	1	0,9	0	0,0	2	1,4
11)	rozbój	1	0,9	0	0,0	2	1,8	0	0,0
Ogółem		115	100,0	113	100,0	111	100,0	139	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji lokalnej Policji.

W 2024 r. na terenie Gminy Jedlicze zostało ogółem popełnionych 228 wykroczeń z czego zdecydowaną większość stanowiły kolizje drogowe (ok. 41%). Ponadto były to również wykroczenia takie jak: zakłócenie porządku publicznego (ok. 21%), kradzież mienia kwalifikowane jako wykroczenia (ok. 16%), spożywanie alkoholu w miejscu niedozwolonym (ok. 11%), jak również uszkodzenie mienia (ok. 8%), kierowanie w stanie spożycia alkoholu (ok. 3%). Można również zauważyć, że od 2022 r. liczba wykroczeń odnotowywana w Gminie Jedlicze wzrosła z 164 we wspomnianym roku i 214 przypadków w 2023 r. Należy tu podkreślić, iż znaczący wzrost w tym względzie odnotowano w 2023 r. w porównaniu

z 2022 r., tj. o ok. 23%. Natomiast wzrost ten w 2024 r. w porównaniu z 2023 r. wyniósł ok. 6% – por. Tabela 6.

Tabela 6. Rodzaj wykroczeń w Gminie Jedlicze w latach 2021-24 wg częstości wystąpień w 2024 r.

Lp.	Rodzaj wykroczenia	2021		2022		2023		2024	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1)	kolizja drogowa	62	33,9	84	51,2	103	48,1	94	41,2
2)	zakończenie porządku publicznego	60	32,8	43	26,2	65	30,4	47	20,6
3)	kradzież mienia – wykroczenie	31	16,9	11	6,7	21	9,8	37	16,2
4)	spożywanie alk. w miejscu niedozwol.	10	5,5	13	7,9	7	3,3	25	11,0
5)	uszkodzenie mienia – wykroczenie	13	7,1	8	4,9	9	4,2	19	8,3
6)	kierow. w stanie po spoż. alk. – wykroczenie	7	3,8	5	3,0	9	4,2	6	2,6
Ogółem		183	100,0	164	100,0	214	100,0	228	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji lokalnej Policji.

Konkludując kwestię bezpieczeństwa w Gminie Jedlicze warto zauważyć, że zaprezentowane wyżej zagadnienia związane z liczbą interwencji (w 2024 r. – 363), liczbą przestępstw (139), liczbą wykroczeń (228) należy rozpatrywać w kontekście skali, tj. liczby ludności Gminy Jedlicze określonej w omawianym wieku na poziomie ponad 15,3 tysiąca mieszkańców. Oznacza to, że w 2024 r. przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców miało miejsce 23,7 interwencji; 9,1 przestępstw i 14,9 wykroczeń. Dla porównania można przytoczyć dane GUS dotyczące przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1 tys. mieszkańców (dostępne dla 2023 r.), wg których wskaźnik ten ogólnie dla Polski wynosi 21,01, dla województwa podkarpackiego 11,56 a dla powiatu krośnieńskiego 9,13⁹.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2023 r. w powiecie krośnieńskim w porównaniu z Polską i województwem podkarpackim są zdecydowanie lepsze w takich kategoriach przestępstw jak te przeciwko życiu i zdrowiu oraz o charakterze kryminalnym. Wskaźniki te są podobnie dobre, a nawet nieco lepsze w porównaniu do ogólnopolskich i tych z poziomu województwa w przypadku takich przestępstw jak te przeciwko rodzinie i opiece, przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (drogowe). Natomiast odstają one in minus w odniesieniu do takich typów przestępstw jak te przeciwko mieniu oraz tych o charakterze gospodarczym – por. Tabela 7.

Tabela 7. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Polsce, w woj. podkarpackim i pow. krośnieńskim w 2023 r.
(Dane w %)

Lp.	Kategoria przestępstw	Polska	woj. podkarpackie	pow. krośnieński
1)	przeciwko rodzinie i opiece	99,8	99,9	100,0
2)	przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	98,6	98,9	99,2
3)	przeciwko życiu i zdrowiu	88,0	86,5	94,7
4)	o charakterze gospodarczym	73,5	59,4	27,5
5)	o charakterze kryminalnym	65,4	71,2	83,1
6)	przeciwko mieniu	53,2	53,4	40,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

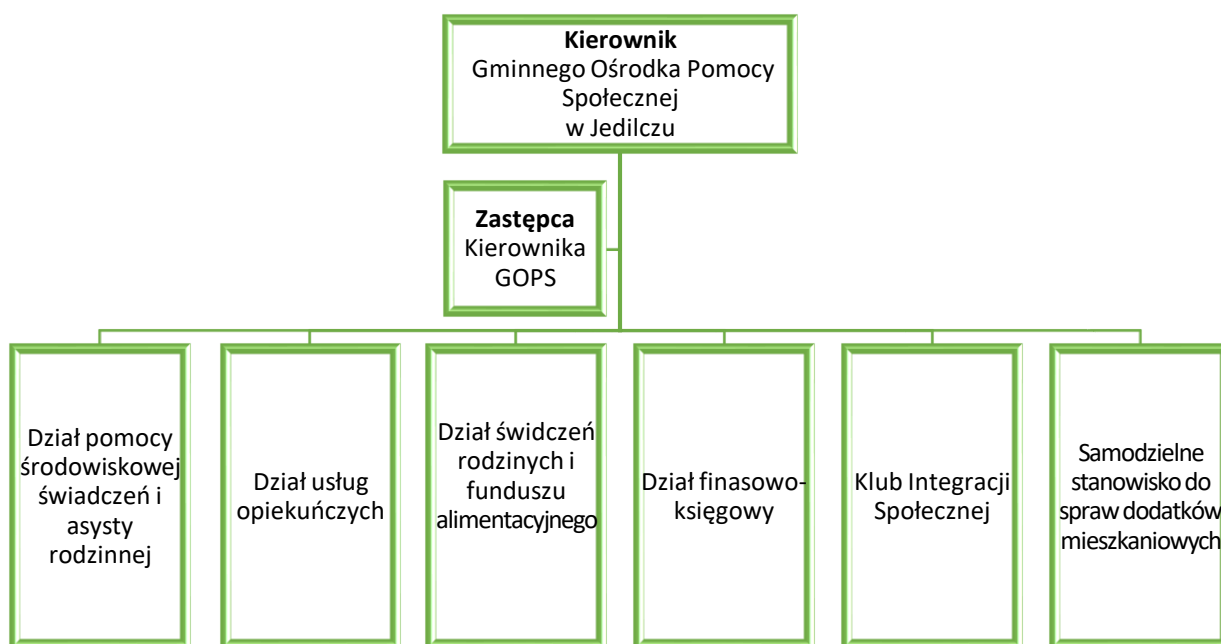
Jakkolwiek dla każdej z osób poszkodowanych w wyniku wspomnianych przestępstw i wykroczeń były to najprawdopodobniej zdecydowanie traumatyczne doświadczenia, to jednak ze statystycznego punktu widzenia tego typu zdarzeń w omawianym roku nie było dużo, uwzględniając wskaźniki wykrywalności oraz kontekst powiatu, województwa i ogólnie kraju, to można mówić o relatywnie dużym poziomie bezpieczeństwa w analizowanej gminie.

⁹ Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, ostatnia aktualizacja danych: 06.08.2024 (Dostęp: 08.03.2025)

2.3.3 Działalność GOPS w Gminie Jedlicze – zarys obszarów aktywności

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jedliczu zatrudnionych było 37 pracowników, a w tym: Kierownik GOPS, Zastępca Kierownika GOPS (jednocześnie specjalista pracy socjalnej), Główny księgowy, 5 Inspektorów, 6 Pracowników socjalnych, 3 pomoce administracyjno-biurowe, 2 Asystentów rodziny, 15 Opiekunek środowiskowych oraz 3 osoby sprzątające – por. Schemat 1.

Schemat 1. Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu w 2023 r.

Źródło: Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu, Załącznik do Zarządzenia nr 8/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu z dnia 18.03.2016 r. oraz Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2023, marzec 2023.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedliczu mieści się przy ul. Rynek 5 – por. Rysunek 1.

Rysunek 1. Budynek GOPS w Jedliczu

Źródło: GOPS Jedlicze https://gops.jedlicze.pl/galerie-351-budynek_gops_jedlicze.html

Na przestrzeni lat 2021-23 liczba pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu ulegała niewielkim zmianom. W 2023 r. zatrudnionych było 6 osób na stanowisku pracownika socjalnego, tj. o jedną osobę mniej niż dwóch poprzednich latach, ale z drugiej strony w tym czasie wzrosła liczba osób zajmujących się opieką środowiskową z 14 w 2021 r. do 15 w 2022 r. Natomiast znacząco wzrosła liczba rodzin w gminie, które korzystają z pomocy GOPS, tj. z 22 w 2021 r. do 67 w 2023 r., w tym liczba rodzin korzystających z usługi asystentury rodzinnej wzrosła z 18 w 2021 r. do 22 w 2023 r. Co istotne, w wymienionych latach omawiany GOPS spełniał warunek ustawy dotyczący proporcji zatrudnienia pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby rodzin korzystających z pracy socjalnej – por. Zestawienie 10.

Zestawienie 10. Zatrudnienie i działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu w latach 2021-23

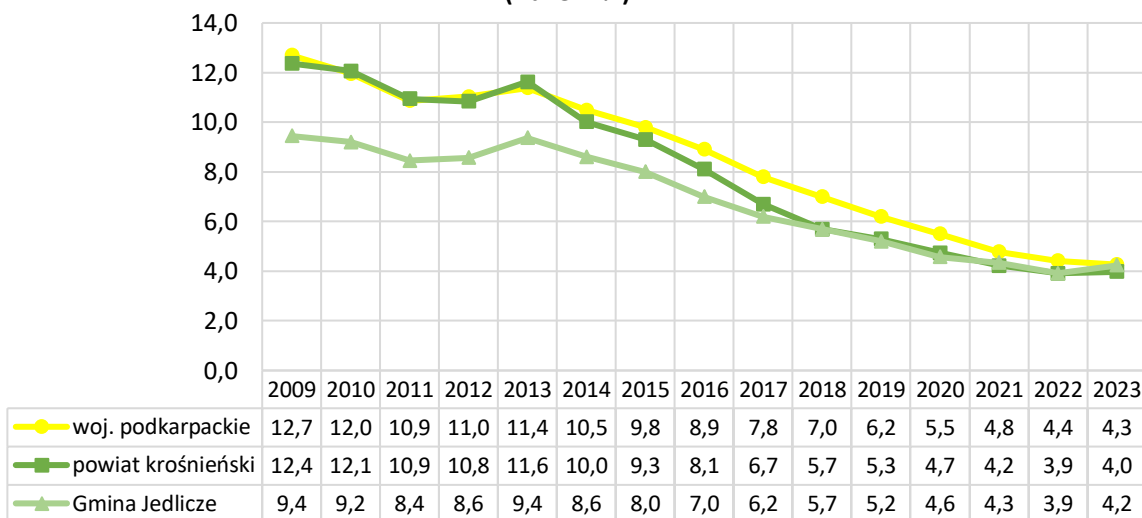
Kryteria, warunek i wskaźnik	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców wg GUS	15 005	14 982	14 910
Liczba pracowników ogółem, w tym:	37	38	37
Kierownik	1	1	1
Z-ca kierownika GOPS/specjalista pracy socjalnej	1	1	1
Główny Księgowy	1	1	1
inspektorzy	6	5	5
pracownicy socjalni	7	7	6
pomoc administracyjno-biurowa	3	3	3
asystentura rodziny	2	2	2
opieka środowiskowa	14	15	15
osoby sprząające	2	3	3
Spełnienie warunku ustawowego*	tak	tak	tak
Wskaźnik (w %)**	42,9	42,9	42,9
Liczba rodzin w gminie korzystająca z pracy socjalnej	22	43	67
Liczba rodzin, które skorzystały z usług asystentów rodziny / w tym liczba dzieci	18 / 41	19 / 37	22 / 53

* ustawa przewiduje następujące proporcje zatrudnienia pracowników socjalnych: 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej oraz wymóg zatrudnienia minimum 3 pracowników socjalnych; **wskaźnik obliczany jako stosunek liczby pracowników socjalnych posiadających specjalizację I lub II stopnia w zawodzie pracownik socjalny w relacji do wszystkich pracowników socjalnych.

Źródło: Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2023, marzec 2023

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim oraz gminie Jedlicze w latach 2009-23 uległ wyraźnemu spadkowi. W przypadku woj. podkarpackiego w 2009 r. było to ok. 13% ogółu mieszkańców Podkarpacia, a w 2023 r. odsetek ten spadł do ok. 4%. W powiecie krośnieńskim w 2009 r. odnotowano ok. 12% mieszkańców, którzy skorzystali z pomocy omawianego typu, a w 2023 r. było to ok. 4%. W odniesieniu do Gminy Jedlicze można zauważyć, iż w latach 2009-16 odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej był wyraźnie niższy niż w powiecie i w woj. podkarpackim, i w 2009 r. wyniósł ok. 9%, a w 2016 r. ok. 7% (wobec odpowiednio ok. 8% i ok. 9%). W następnych latach odsetek ten zbliżył się do odczytów z poziomu powiatu i województwa, i również systematycznie spadał aż do 2023 r., by osiągnąć poziom ok. 4% – por. Wykres 27.

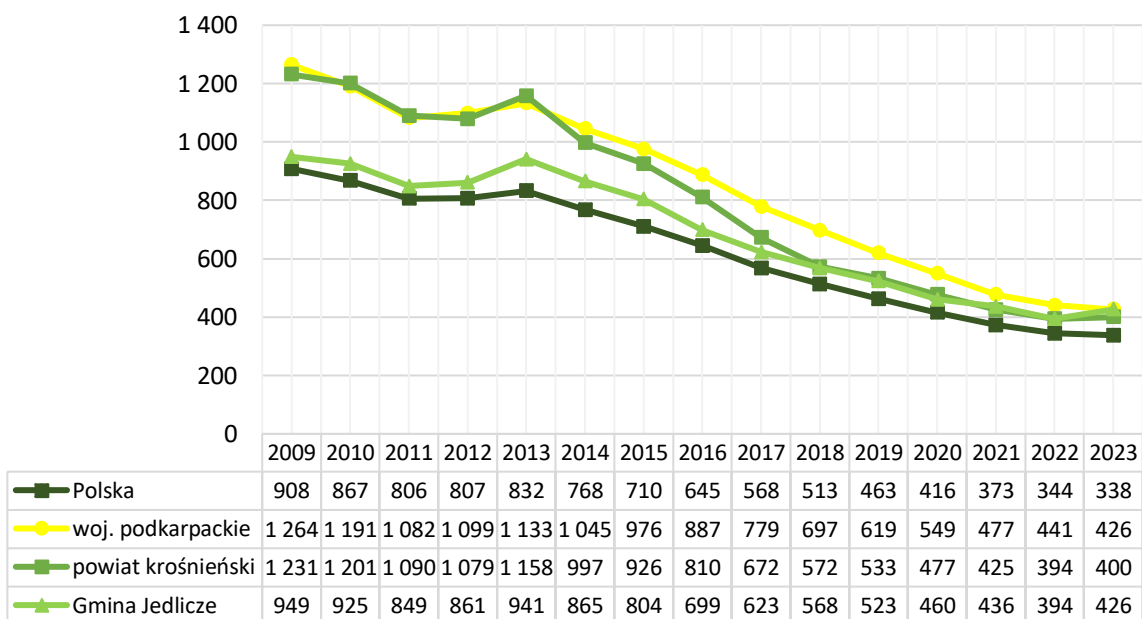
Wykres 27. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim oraz gminie Jedlicze w latach 2009-23
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Polsce, w woj. podkarpackim, w powiecie krośnieńskim i w Gminie Jedlicze w latach 2009-23 zdecydowanie uległa zmniejszeniu. W przypadku gminy Jedlicze w 2009 r. wskaźnik ten wniósł 949 osób, i była zbliżony do ogólnopolskiego (908 osób), i znacznie niższy niż w woj. podkarpackim (1 264 osób) oraz w powiecie krośnieńskim (1 231). W 2013 r. w wszystkich wspomnianych jednostkach administracyjnych nastąpił nieznaczny wzrost liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej liczony rok do roku, po czym ponownie rozpoczął się proces zmniejszania omawianej liczby osób. W 2023 r. wobec relatywnie niewielkiej liczby tego typu osób omawiane odczyty zmniejszyły się, tzn. w przypadku Polski było to 338 osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności, w woj. podkarpackim oraz Gminie Jedlicze po 426 osób, a w powiecie krośnieńskim 400 osób – por. Wykres 28.

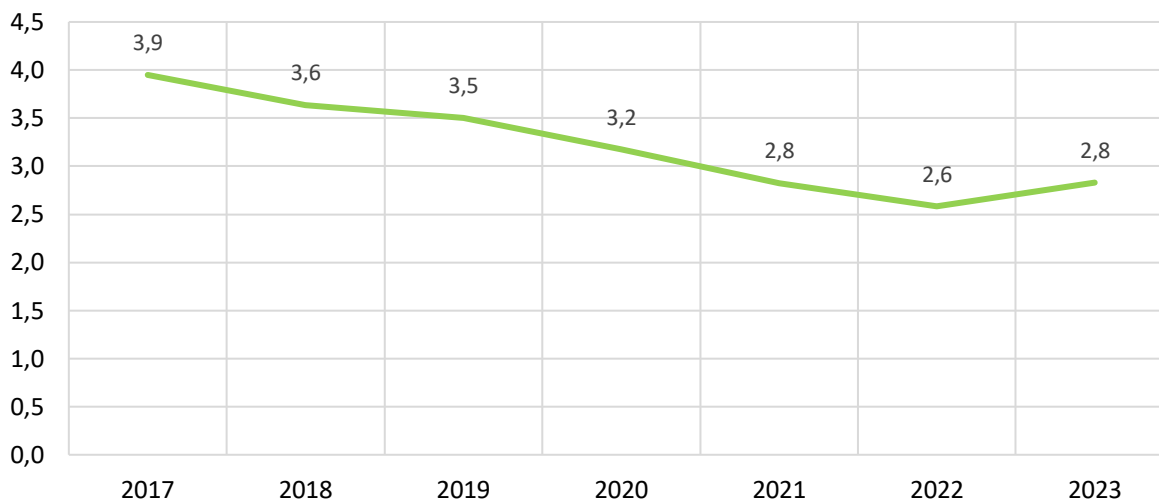
Wykres 28. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Polsce, woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim i Gminie Jedlicze w latach 2009-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych.

Odsetek mieszkańców Gminy Jedlicze korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2017-23 zmalał z ok. 4% w 2017 r. do ok. 3% w 2023 r. Dane szczegółowe pokazują, że po systematycznym spadku tego odsetka w latach 2017-21, w kolejnym roku nastąpił jego nieznaczny wzrost – por. Wykres 29.

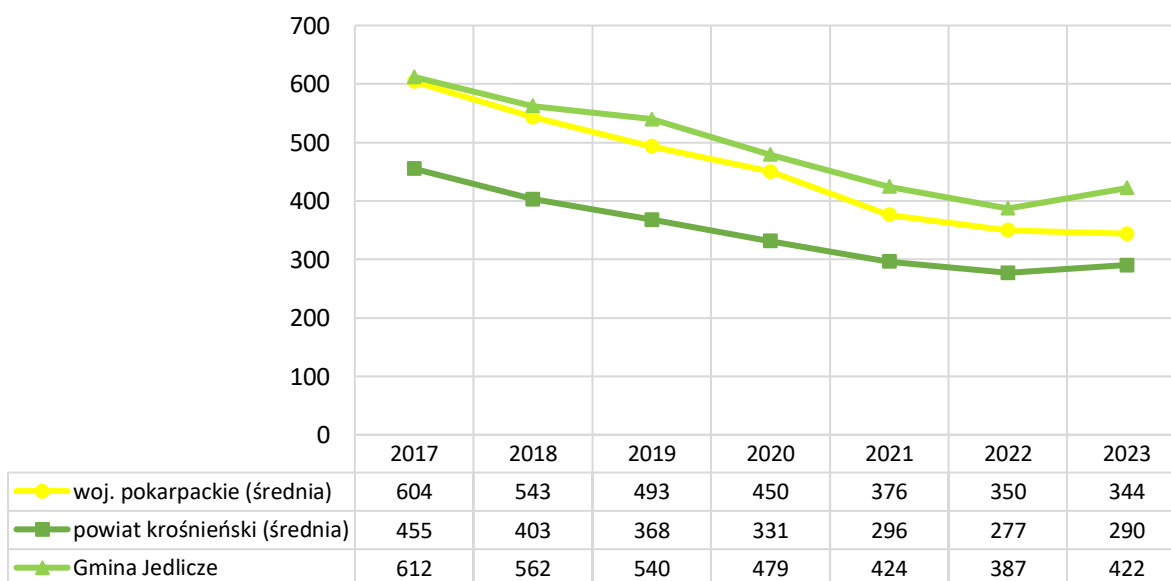
Wykres 29. Odsetek mieszkańców Gminy Jedlicze korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2017-23
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 12.

Podobnie – średnia w przypadku Podkarpacia i powiatu krośnieńskiego – liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2012-22 wyraźnie malała. Przy czym w odniesieniu do woj. podkarpackiego oraz powiatu krośnieńskiego można zauważyć, iż spadek ten był niezakłócony, a w przypadku Gminy Jedlicze w 2019 r. odnotowano niewielki wzrost liczby takich osób. Natomiast w 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby (średniej) osób korzystających z omawianych świadczeń, i w przypadku powiatu krośnieńskiego było to 290 osób, w woj. podkarpackim średnio 344 osoby, a w Gminie Jedlicze najwięcej bo 422 osoby – por. Wykres 30.

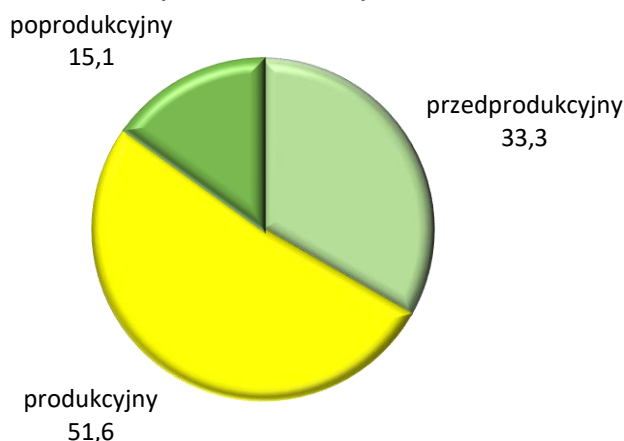
Wykres 30. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 12.

Biorąc pod uwagę strukturę wiekową osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. można zauważyć, że ponad połowę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (ok. 52%). Dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym korzystających z tego typu wsparcia było wówczas ok. 33%, a osób w wieku poprodukcyjnym ok. 15% – por. Wykres 31.

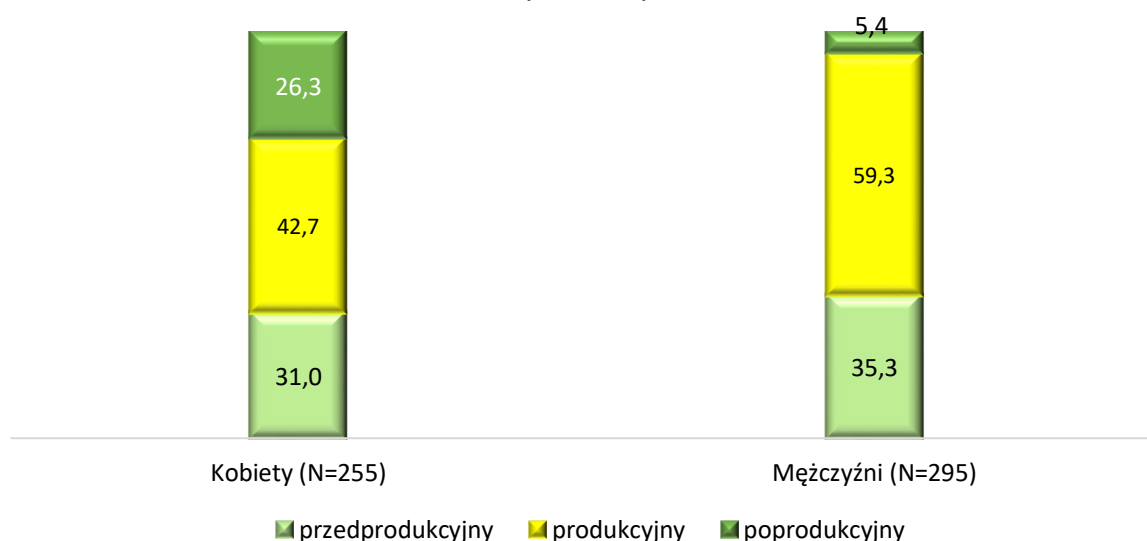
Wykres 31. Struktura wiekowa osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. (N=494, Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 13.

Struktura wiekowa osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. uwzględniająca płeć pokazuje, że w odniesieniu do wieku przedprodukcyjnego odnotowano większy odsetek osób w tym wieku wśród mężczyzn (ok. 35%) niż wśród kobiet (ok. 31%). W przypadku osób korzystających z pomocy społecznej w omawianej gminie będących w wieku produkcyjnym wśród mężczyzn było to ok. 59%, a wśród kobiet ok. 43%. Natomiast biorąc pod uwagę wiek poprodukcyjny, to dotyczy on zdecydowanie w większego odsetka kobiet (ok. 26%) wobec jedynie ok. 5% mężczyzn. Płeć w istotny sposób różnicuje mieszkańców Gminy Jedlicze korzystających z pomocy społecznej ($p < 0,001$), a siła tego zróżnicowania jest wyraźna ($C = 0,282$) – por. Wykres 32.

Wykres 32. Struktura wiekowa osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. wg płci (Dane w %)

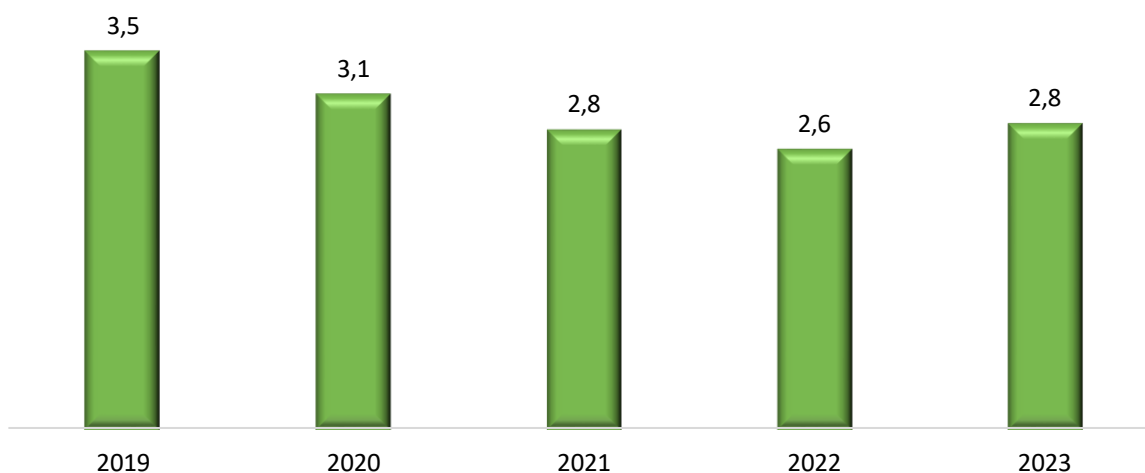

$\chi^2 = 47,432$; $df = 4$; 0 komórek (0%) ma liczebność oczekiwaną mniejszą niż 5; minimalna liczebność oczekiwana = 38,48; $p < 0,001$; $C = 0,282$.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 13.

Wskaźnik deprywacji lokalnej w Gminie Jedlicze w latach 2019-2023, tj. odsetek mieszkańców pobierających świadczenia pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców na przestrzeni lat 2019-22 stopniowo spadał z ok. 4% w 2019 r. do ok. 3% w 2022 r. Natomiast w 2023 r. odnotowano niewielki wzrost wspomnianego wskaźnika, który zbliżył się do tego z 2021 r., przy czym w dalszym ciągu oscylował on w okolicach ok. 3% – por. Wykres 33.

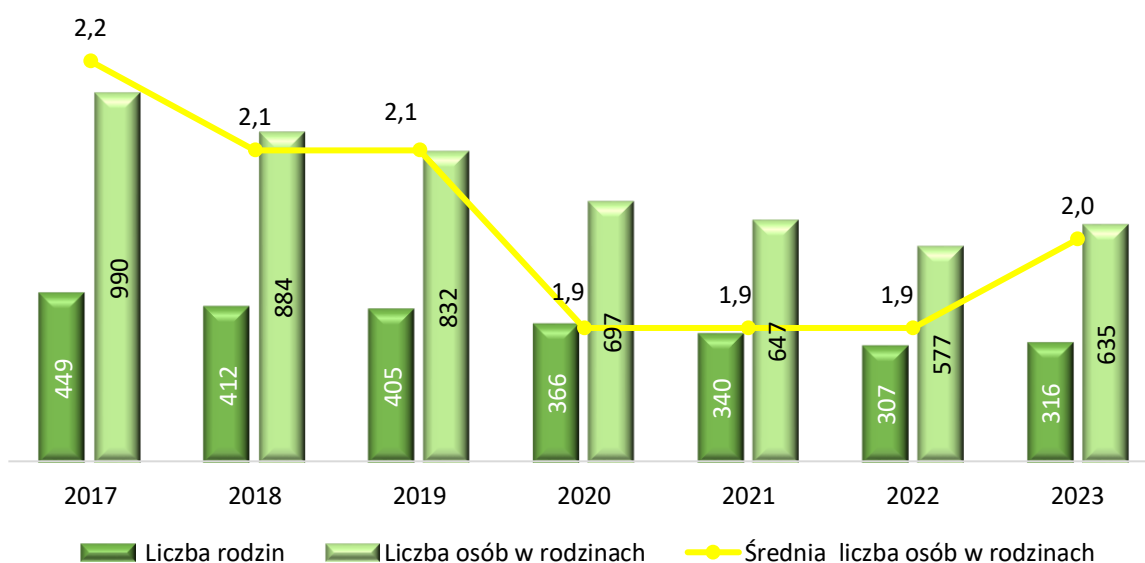
Wykres 33. Wskaźnik deprywacji lokalnej w Gminie Jedlicze w latach 2019-2023
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 14.

W latach 2017-22 liczba rodzin, liczba osób w rodzinach i średnia liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze systematycznie malały, przy czym w 2017 r. było to odpowiednio 449 osób, 990 osób i średnio 2,2 osoby w rodzinie. Natomiast w 2022 r. było to już 307 rodzin, w których było 577 osób, tj. średnio ok. 1,9 osoby. Natomiast w 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby rodzin korzystających z omawianego wsparcia do 316 rodzin, w których było 635 osób, tj. średnio ok. 2 osoby – por. Wykres 34.

Wykres 34. Liczba rodzin, liczba osób w rodzinach i średnia liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w latach 2017-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 15.

Analiza struktury świadczeń udzielonych w ramach pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. wykazała, że w przeważającej większości było to wsparcie niepieniężne (ok. 94%), wobec jedynie ok. 6% pomocy o charakterze finansowym – por. Wykres 35.

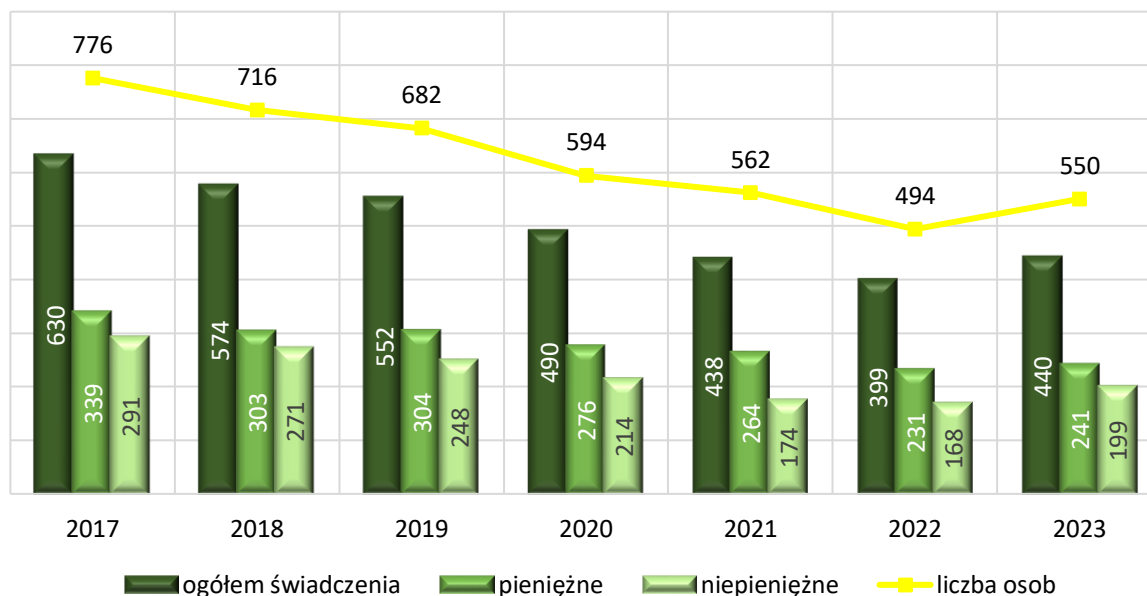
Wykres 35. Struktura świadczeń udzielonych w ramach pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r.
(Dane w %, N=48 238)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 18.

Również w przypadku liczby osób pobierających świadczenia udzielone w ramach pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w latach 2017-23 można zauważyć, że począwszy od 2017 r. aż po 2022 r. można było zaobserwować stałe zmniejszanie się liczby osób otrzymujących wspomniane wsparcie. Natomiast w 2023 r., w porównaniu z 2022 r. odnotowano w tym względzie zauważalny wzrost. Analogicznie w porównywanym latach wzrosła liczba osób pobierająca świadczenia pieniężne oraz niepieniężna – por. Wykres 36.

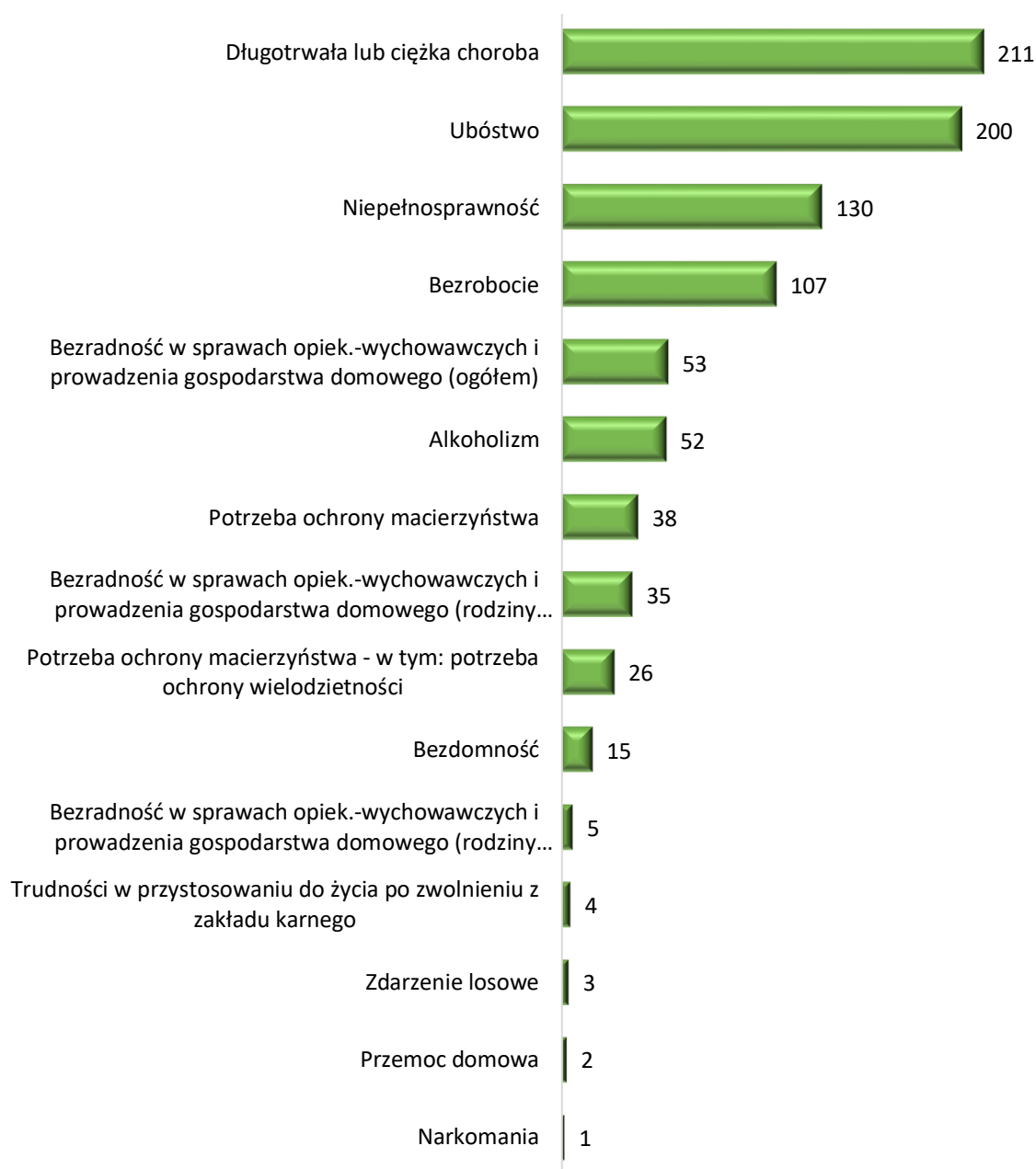
Wykres 36. Liczba osób pobierających świadczenia udzielone w ramach pomocy społecznej oraz struktura pomocy w Gminie Jedlicze w latach 2017-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 19.

Przyczyny udzielania pomocy i wsparcia ze strony GOPS w Jedlicze w 2023 r. poszczególnym rodzinom wiązały się przeważnie z długotrwałą lub ciężką chorobą lub ubóstwem. Znaczącym czynnikiem determinującym przyznanie pomocy była także niepełnosprawność oraz bezrobocie. Ponadto wśród pozostałych przyczyn były takie jak: bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem), alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (rodziny niepełne), potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym potrzeba ochrony wielodzietności), bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (rodziny wielodzietne), trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenie losowe, przemoc domowa oraz narkomania – por. Wykres 37.

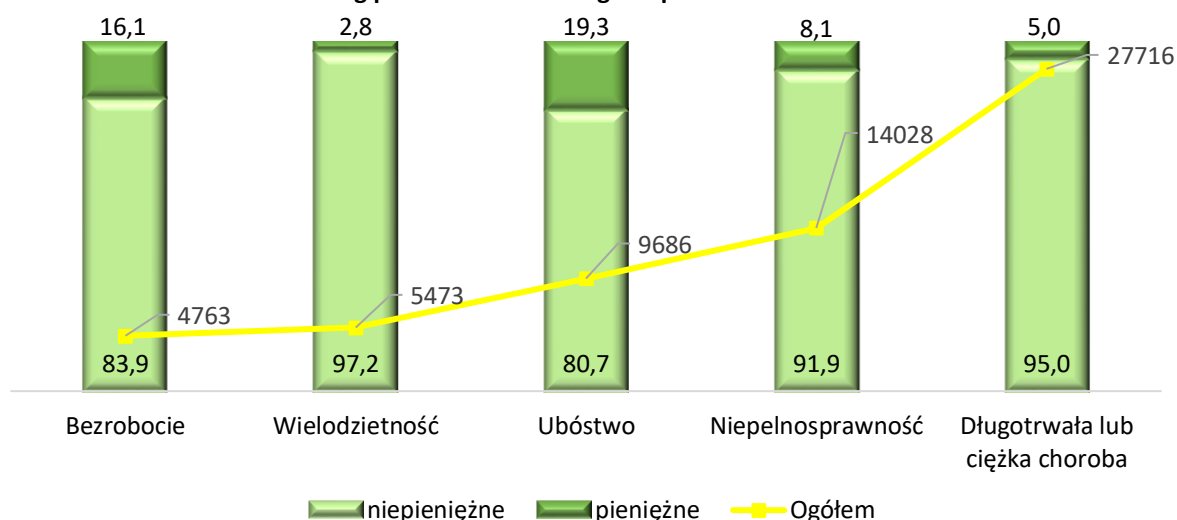
Wykres 37. Przyczyny udzielania pomocy i wsparcia ze strony GOPS w Jedlicze w 2023 r. – liczba rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 23.

Przegląd proporcji przyznawanych świadczeń przez GOPS w Gminie Jedlicze w 2023 r. pokazuje, iż znaczący udział świadczeń pieniężnych miał miejsce w przypadku wystąpienia takich problemów jak ubóstwo (ok. 19% pomocy o charakterze finansowym wobec ok. 81% wsparcia w postaci środków pieniężnych) oraz bezrobocie (odpowiednio ok. 16% wobec ok. 84%). W przypadku niepełnosprawności jako przyczyny przyznania świadczenia udział formy pieniężnej tego wsparcia osiągnął poziom ok. 8%. Natomiast w odniesieniu do takich przesłanek udzielania świadczeń przez omawianych ośrodek jak długotrwała lub ciężka choroba oraz wielodzietność, wsparcie finansowe kształtowało się na poziomie odpowiednio ok. 5% i ok. 3%. Należy tu przy tym zwrócić uwagę na fakt zdecydowanego zróżnicowania liczby świadczeń udzielanych na podstawie poszczególnych przesłanek (tzw. efekt skali), przez co np. ok. 19% świadczeń pieniężnych w przypadku ubóstwa przekładało się w liczbach bezwzględnych na wielkość 1869 wypłat, a ok. 5% tego typu wsparcia w odniesieniu do długotrwałej lub ciężkiej choroby oznaczało dokonanie 1386 wypłat – por. Wykres 38.

Wykres 38. Liczba świadczeń przyznawanych przez GOPS w Jedlicze wg powodów udzielanego wsparcia w 2023 r.

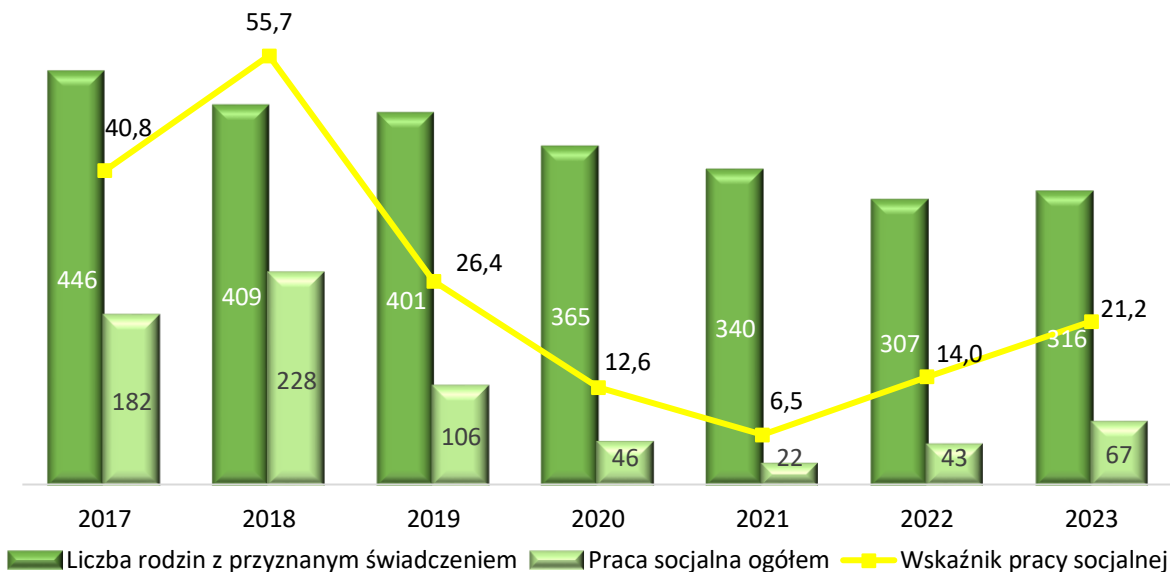

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 24.

Wskaźnik pracy socjalnej* określający proporcję liczby rodzin objętych pracą socjalną do liczby rodzin, którym przyznano świadczenie najwyższy swój poziom osiągnął w 2018 r., kiedy to ponad połowę rodzin, z przyznaniem świadczenia objęto pracą socjalną (ok. 56%, tj. 228 rodzin spośród 409). W kolejnych latach wskaźnik ten systematycznie malał, na co wpływ mogły mieć m.in. obostrzenia związane z pandemią Covid-19 (stan epidemii obowiązywał w naszym kraju od 20.02.2020 r. do 15.2022 r., i w tym czasie wprowadzono m.in. dwa tzw. lockdowny związane całkowitym z zakazem przemieszczania się). Od 2021 r. wskaźnik ten zaczął wzrastać z poziomu ok. 7% (tj. 22 rodziny spośród 340, którym przyznano świadczenie) by osiągnąć w 2023 r. poziom ok. 21% (tj. 67 rodzin spośród 316) – por. Wykres 39.

* Wskaźnik obliczany jako iloraz liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

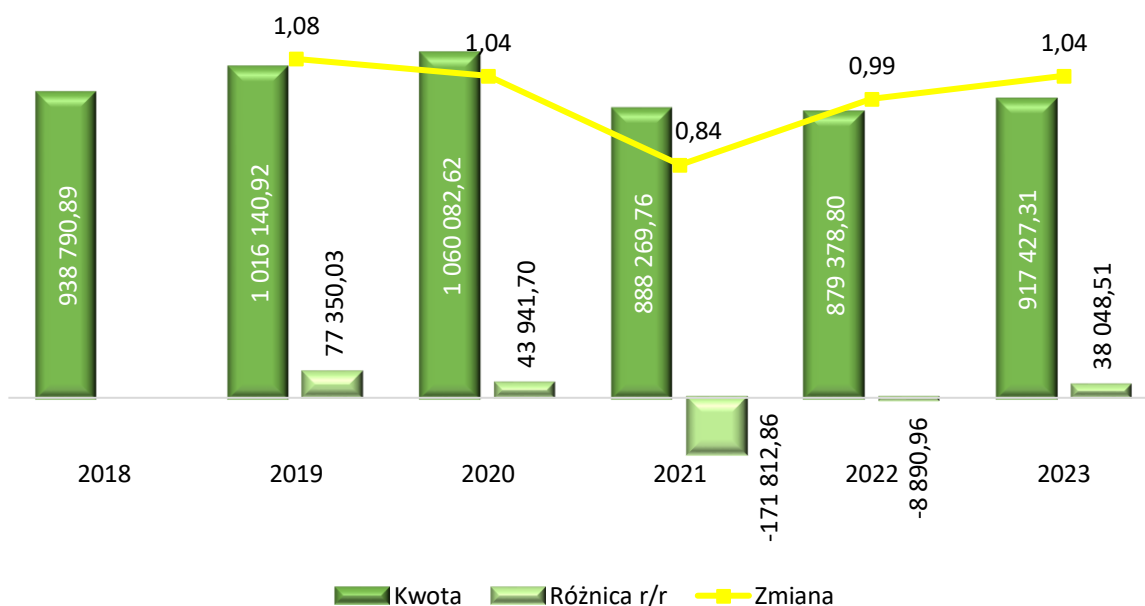
Wykres 39. Wskaźnik pracy socjalnej w odniesieniu do GOPS w Jedliczu w latach 2017-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 30.

Kwota świadczeń pieniężnych wyasygnowanych w ramach pracy socjalnej przez GOPS w Jedliczu w latach 2018-20 w niewielkim stopniu, ale systematycznie wzrastała, tj. w 2018 r. wynosiła ona ok. 940 tys. zł, by w 2019 r. wzrosnąć o ok. 8% licząc rok do roku, a następnie w 2020 r. ponownie o ok. 4% osiągając wielkość ok. 1,06 mln zł. jednakże w 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek wielkości świadczeń o ok. 16% (do kwoty ok. 890 tys. zł), a w 2022 r. o kolejny ok. 1% (do kwoty ok. 880 tys. zł). Tendencja ta zmieniła się w 2023 r., kiedy to ponownie – licząc rok do roku – odnotowano wzrost kwoty świadczeń o ok. 4% (do wysokości ok. 920 tys. zł) – por. Wykres 40.

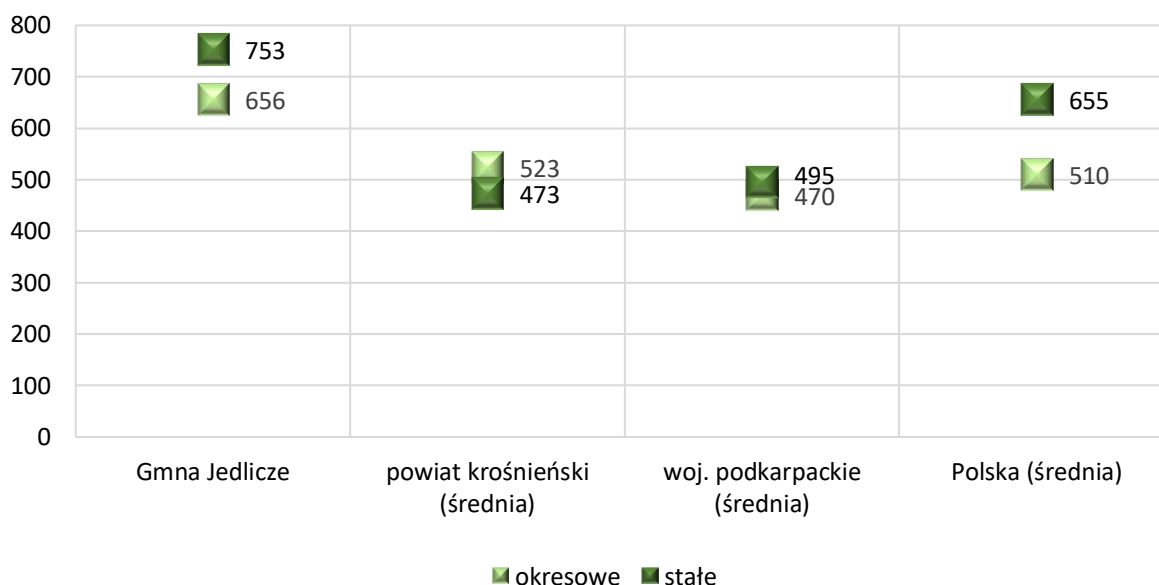
Wykres 40. Kwota świadczeń pieniężnych wyasygnowanych w ramach pracy socjalnej przez GOPS w Jedliczu w latach 2018-23 oraz zmiana liczoną rok do roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 33.

Pod względem liczby zasiłków asygnowanych przez GOPS w Jedliczu w 2023 r. ośrodek ten przewyższa statystyki powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. W przypadku zasiłków okresowych GOPS w Jedliczu w omawianym roku wypłacił 753 tego typu świadczenia, wobec średnio 655 w Polsce, średnio 495 w woj. podkarpackim i średnio 473 w powiecie krośnieńskim. Podobnie sytuacja przedstawiała się w przypadku zasiłków okresowych, których GOPS w Jedliczu w 2023 r. wyasygnował 656, podczas gdy przeciętnie w powiecie krośnieńskim było to 523, ogólnie w Polsce – 510, a średnio na Podkarpaciu – 470 – por. Wykres 41.

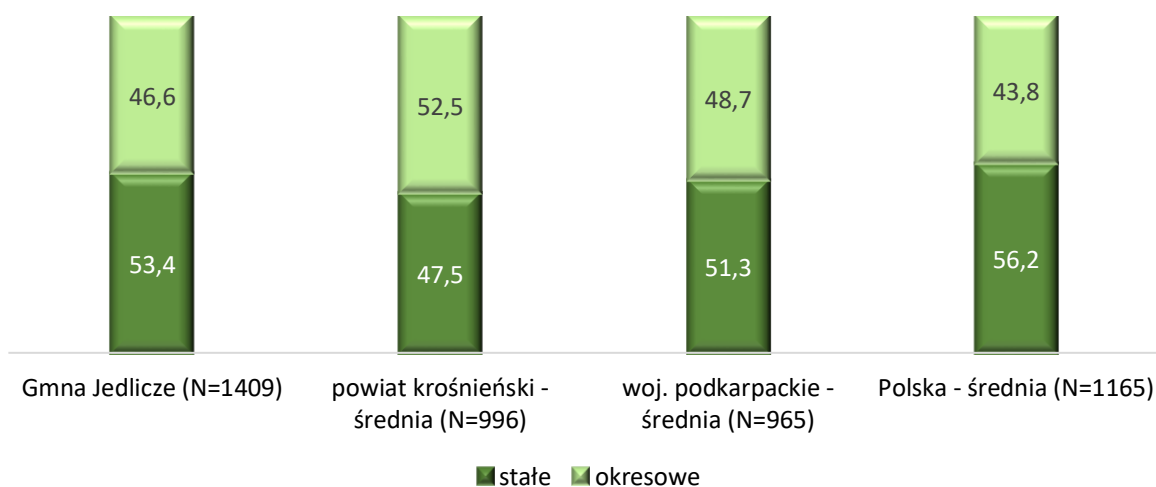
Wykres 41. Liczba zasiłków asygnowanych przez GOPS w Jedliczu na tle średnich powiatowej, wojewódzkiej oraz krajowej w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 35.

Pod względem struktury zasiłków asygnowanych przez GOPS w Jedliczu w 2023 r. można zauważyć, że nie odbiega ona znacząco od średnich szczególnie wojewódzkiej oraz krajowej, w których to przypadkach zasiłki stałe stanowiły nieco ponad połowę wszystkich tego typu świadczeń. Jedynie w powiecie krośnieńskim proporcja ta była odwrotna, ale także i tu zasiłki stałe i okresowe oscylowały w okolicach 50% – por. Wykres 42.

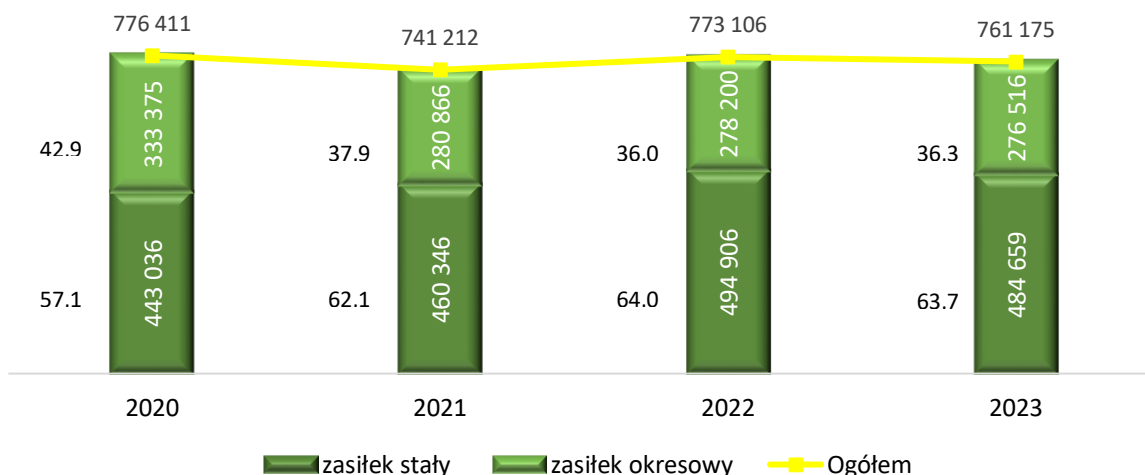
Wykres 42. Struktura zasiłków asygnowanych przez GOPS w Jedliczu na tle średnich powiatowej, wojewódzkiej oraz krajowej w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 35.

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej ogółem (tj. kwoty zasiłku stałego i okresowego) wyasygnowane przez GOPS w Jedliczu w poszczególnych latach w okresie od 2020 r. do 2023 r. nie uległy zasadniczym zmianom. Można jednak zauważyć, że w 2023 r. w porównaniu z 2020 r. środków tych było mniej o ok. 15 tys. zł (ok. 2%). Biorąc pod uwagę strukturę świadczeń można stwierdzić, że we wszystkich porównywanych tu latach przeważają nieco zasiłki stałe, których udział wahał się w przedziale minimum ok. 57% w 2020 r. do maksimum ok. 64% ogółu omawianych tu środków w 2022 r. Tym samym zasiłki okresowe miały w tym czasie udział od minimum ok. 36% w 2022 r. do maksimum ok. 43% w 2020 r. – por. Wykres 43.

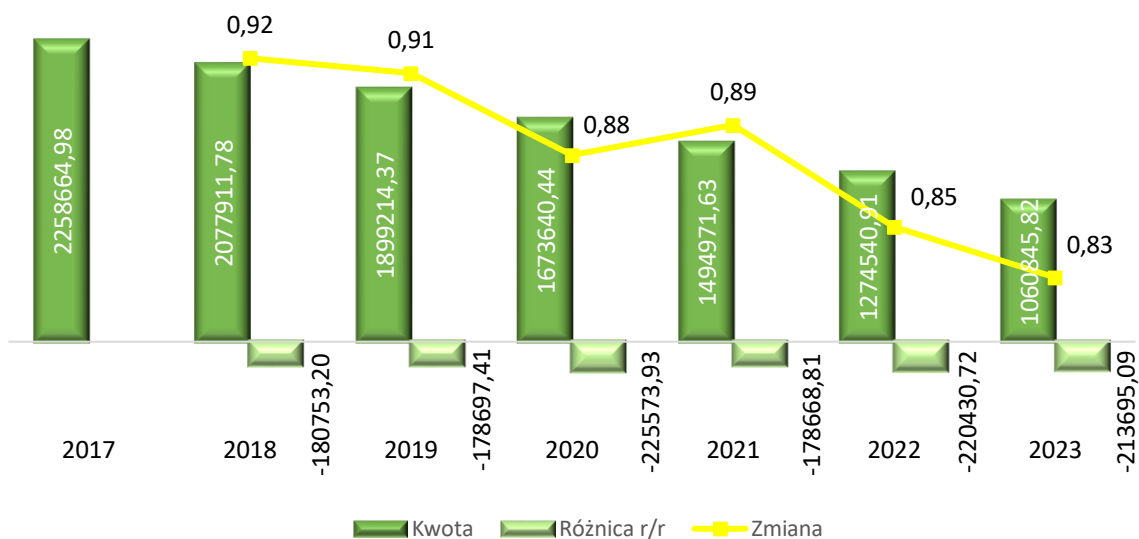
Wykres 43. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej (kwota zasiłku stałego i okresowego) wyasygnowane przez GOPS w Jedliczu w latach 2022-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 39.

Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku przez GOPS w Jedliczu na przestrzeni lat 2017-2023 (z niewielkim wyjątkiem w 2021 r.) systematycznie spadała rok do roku o ok. 1%-4%. W 2017 r. było to ok. 2,26 mln zł, a w 2023 r. ok. 1,06 mln, czyli o ok. 53% mniej – por. Wykres 44.

Wykres 44. Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku przez GOPS w Jedliczu w latach 2017-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 43.

W latach 2017-23 w przypadku GOPS w Jedliczu wzrosła liczba świadczeń tj. zasiłek pielęgnacyjny o ok. 5%, przy czym w tym czasie najbardziej wzrosła liczba tego typu wsparcia dla niepełnosprawnych dzieci (o ok. 25%). Zwiększyła się również liczba takich zasiłków dla osób niepełnosprawnych w wieku pow. 16 r.ż. z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (o ok. 7%). Natomiast znacząco zmniejszyła się liczba zasiłków tego typu przyznawanych osobom, które ukończyły 75 lat (o ok. 35%). W 2023 r. w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się także liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznawanych osobom niepełnosprawnym w wieku pow. 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności (o ok. 7%). Ponadto w przypadku świadczeń pielęgnacyjnych w omawianym okresie nastąpił prawie 2,5-krotny wzrost z 630 w 2017 r. do 1542 w 2023 r. Liczba świadczeń opiekuńczych ogółem zrealizowanych przez GOPS w Jedliczu w omawianych latach wzrosła o ok. 18%, tj. z 5530 w 2017 r. do 6498 w 2023 r., pomimo iż m.in. wypłatę specjalnych zasiłków opiekuńczych przejął ZUS – por. Zestawienie 11.

Zestawienie 11. Liczba świadczeń społecznych zrealizowanych przez GOPS w Jedliczu w latach 2017-23

Świadczenia opiekuńcze		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek pielęgnacyjny	dla niepełnosprawnego dziecka	1037	1079	1017	1023	1169	1186	1301
	osobie niepełnosprawnej w wieku pow. 16 r.ż. z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności*	1689	1757	1772	1735	1726	1776	1812
	osobie niepełnosprawnej w wieku pow. 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności	1937	1975	2022	1832	1814	1759	1792
	osobie, która ukończyła 75 lat	78	71	67	90	100	62	51
	Zasiłek pielęgnacyjny ogółem	4741	4882	4878	4680	4809	4783	4956
Świadczenie pielęgnacyjne		630	819	1067	1317	1332	1369	1542
Specjalny zasiłek opiekuńczy		159	88	0	0	0	0	0
Świadczenia opiekuńcze ogółem (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy) - ogółem		5530	5789	5945	5997	6141	6152	6498

* jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 r.ż.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r.
pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 44.

Ogólna kwota świadczeń społecznych zrealizowane przez GOPS w Jedliczu w latach 2017-23 wzrosła o ok. 2,9 razy, z ok. 1,7 mln. zł w 2017 r. do ok. 4,8 mln zł w 2023 r. W tym kwota zasiłku pielęgnacyjnego w omawianych latach wzrosła o ok. 47%, z ok. 725 tys. zł w 2017 r. do ok. 1,07 mln zł w 2023 r. W ramach zasiłku pielęgnacyjnego wsparcie dla niepełnosprawnych dzieci wzrosło w omawianym okresie o ok. 77%, zasiłek dla osób niepełnosprawnych w wieku pow. 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności wzrósł w tym czasie o ok. 51%, dla osób niepełnosprawnych w wieku pow. 16 r.ż. o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wzrósł o ok. 31%. Zmniejszeniu uległa natomiast kwota zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 rok życia o ok. 8%. W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego odnotowano znaczący, bo ok. 4,3-krotny wzrost wyasygnowanej kwoty, tj. z ok. 880 tys. zł w 2017 r. do ok. 3,8 mln. zł w 2023 r. – por. Zestawienie 12.

Zestawienie 12. Kwoty świadczeń społecznych zrealizowanych przez GOPS w Jedliczu w latach 2017-23

Świadczenia opiekuńcze		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek pielęgnacyjny	dla niepełnosprawnego dziecka	158 661	170 107	193 022	220 679	251 004	255 986	280 808
	osobie niepełnosprawnej w wieku pow. 16 r.ż. z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności*	296 361	312 229	382 889	395 325	391 534	379 663	386 785
	osobie niepełnosprawnej w wieku pow. 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności	258 417	277 964	335 464	374 482	372 540	383 332	391 102
	osobie, która ukończyła 75 lat	11 934	11 209	12 702	19 426	21 584	13 382	11 008
	Zasiłek pielęgnacyjny ogółem	725 373	771 509	924 077	1 009 912	1 036 662	1 032 363	1 069 703
Świadczenie pielęgnacyjne		880 100	1 201 372	1 675 993	2 383 775	2 612 352	2 612 352	3 756 854
Specjalny zasiłek opiekuńczy		82 311	44 314	0	0	0	0	0
Świadczenia opiekuńcze ogółem (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy) - ogółem		1 687 784	2 017 195	2 600 070	3 393 687	3 649 014	3 905 525	4 826 557

* jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 r.ż.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 45.

W latach 2017-23 liczba asystentów rodziny w gminie nie zmieniła się, i było to 2 osoby. W tym okresie wzrosła natomiast liczba rodzin, które korzystały z usług wspomnianych asystentów z 17 w 2017 r. do 22 w 2023 r., przy czym oznaczało to powrót do takiej liczby rodzin, którą to również odnotowano w 2020 r. – por. Zestawienie 13.

Zestawienie 13. Liczba asystentów oraz rodzin objętych pracą asystenta rodziny

Liczba asystentów / rodzin	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba asystentów rodziny w gminie	2	2	2	2	2	2	2
l. rodzin, które korzystały z usług asystentów r.	17	17	21	22	18	19	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 38.

W 2020 r. w ramach działalności GOPS w Jedliczu nawiązano 7 Kontraktów socjalnych, które objęły tyle samo osób, a w 2021 r. podjęto 2 typu działania (2 osoby). W 2022 r. nie zrealizowano żadnego Kontraktu socjalnego. Natomiast w 2023 r. tego typu Kontraktów nawiązano najwięcej w porównaniu z trzema poprzednimi latami, bo aż 14 (z 14 osobami) – por. Zestawienie 14.

Zestawienie 14. Kontrakt socjalny w GOPS w Jedliczu w latach 2020-23

Dane dotyczące kontraktów	2020		2021		2022		2023	
część kontraktu	A	B	A	B	A	B	A	B
liczba kontraktów/projektów	7	0	2	0	0	0	14	0
l. os. objętych kontraktami/projektami socjalnymi	7	0	2	0	0	0	14	0

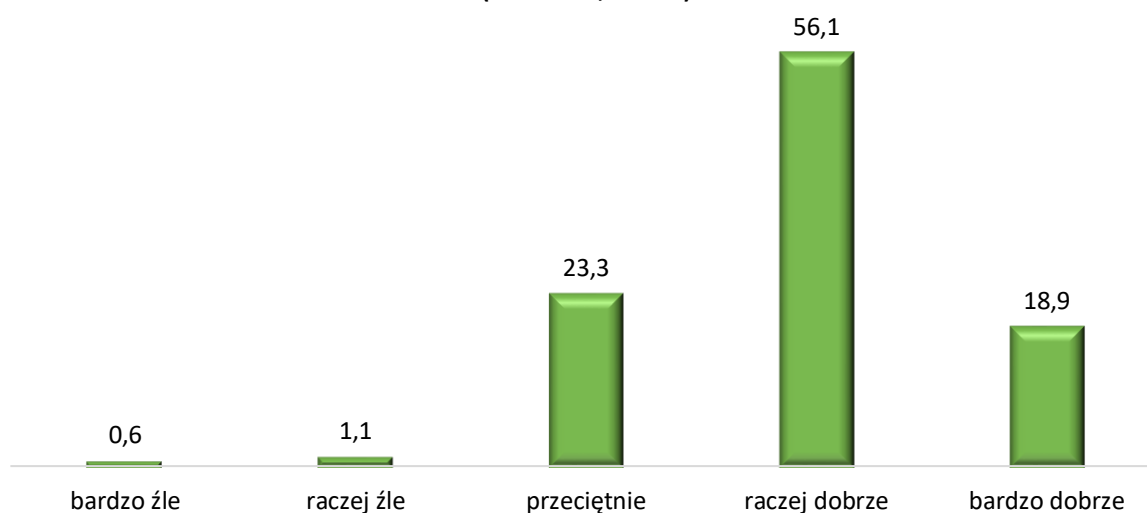
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności GOPS w Jedliczu za 2023 r. pn. Ocena zasobów pomocy społecznej, s. 32.

Rozdział 3. Potencjał Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej

3.1 Jakość życia w Gminie Jedlicze w opinii jej mieszkańców

Warunki życia w Gminie Jedlicze w opinii zdecydowanej większości uczestników badań przeprowadzonych za pomocą wywiadów indywidualnych są dobre (ok. 75%), a w tym zdecydowane przekonanie co do tego wyraziło ok. 19% respondentów. Co czwarty uczestnik badań uznał, że warunki te są przeciętne. Nieliczne osoby stwierdziły, że nie czują się dobrze w swojej miejscowości (ok. 2%). Należy tu zaznaczyć, że przy tak dużej przewadze opinii pozytywnych, omawiana ocena nie będzie w istotny sposób różnicowana przez takie zmienne jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania itp. – por. Wykres 45.

**Wykres 45. Ogólna ocena warunków życia w swojej miejscowości
(Dane w %, N=180)**

Źródło: badania własne.

Najczęściej wymienianym uzasadnieniem opinii o jakości życia w Gminie Jedlicze była kwestia dobrego dostępu do instytucji publicznych (62 wypowiedzi) m.in.:

- blisko do kościoła, szkół, urzędu gminy, banku,
- dobra infrastruktura, przychodnia zdrowia w pobliżu, rehabilitacja, kościół
- dostępne jest wszystko, co potrzeba do życia
- wszędzie blisko, wszystko na miejscu,
- dostęp do szkół, dostęp do przedszkoli.

Uczestnicy badań podkreślali również w swoich wypowiedziach, że w gminie jest dostępna dobra i różnorodna infrastruktura handlowa (42 wypowiedzi) m.in.:

- blisko do sklepów
- dostęp do punktów handlowych,
- dostęp do różnych sklepów,
- jest dużo sklepów,
- usługi handlowe.

Ponadto doceniono również dobrą infrastrukturę drogową i komunikacyjną (44 wypowiedzi) m.in.:

- blisko do przystanku autobusowego,
- dobra lokalizacja, częste przejazdy autobusowe, które umożliwiają dobrą komunikację, szybki dojazd,
- dobre połączenia autobusowe,
- dobre drogi, chodniki,
- mieszkam tutaj od dziecka, bardzo dobra lokalizacja,
- niezakorkowane drogi,

Ważnym aspektem wpływającym na ocenę jakości życia w Gminie Jedlicze jest także bliskość pracy (11 wypowiedzi) m.in.:

- *blisko do pracy, nie ma korków,*
- *mam dobrą pracę,*
- *mam tutaj pracę, prowadzę swój zakład, mam dużo znajomych,*
- *praca również jest blisko, nie trzeba dojeżdżać,*
- *szybki dostęp do miejsca pracy,*

Podkreślano przy tym również zalety zamieszkania w omawianej gminie wynikające z bliskości (dużego) miasta (10 wypowiedzi) m.in.:

- *blisko do miasta,*
- *blisko Jedlicza i Krosna.*

Bardzo doceniono także spokój jakim można się cieszyć mieszkając w Gminie Jedlicze (55 wypowiedzi) m.in.:

- *brak hałasu i zgiełku,*
- *całe życie mieszkałem na Pomorzu w większym mieście, tutaj żyje się jakoś wolniej i spokojniej,*
- *ciche osiedla bez sąsiedztwa ogromnych stadionów, idealne miejsce dla rodzin z dziećmi,*
- *cisza, spokój, własny ogródek, swoboda,*
- *jest cicho, spokojnie, nie ma awantur,*
- *czuje się spokojnie i bezpiecznie, małe natężenie ruchu, brak komunikacyjnych korków,*
- *jest spokojnie, nic się nie dzieje, małe miasto,*
- *Potok to miejscowość z dala od zgiełku i dużego ruchu samochodów, ale jednocześnie wszędzie mamy blisko,*
- *spokojna zielona okolica.*

Ważnym aspektem wpływającym na jakość życia jest również poczucie bezpieczeństwa (12 wypowiedzi) m.in.:

- *bezpieczna okolica,*
- *brak przestępstw,*
- *jest bezpiecznie, jest wszędzie oświetlenie,*
- *ostatnio zrobiono oświetlenie, jestem bardzo zadowolona,*
- *poczucie bezpieczeństwa.*

Wyróżnikiem tradycyjnych społeczności lokalnych jest m.in. bliskość rodziny, na którą też zwracali uwagę niektórzy respondenci (12 wypowiedzi) m.in.:

- *blisko mieszka rodzina z którą utrzymuję dobre relacje,*
- *mam blisko rodzinę,*
- *pomoc rodziny w opiece nad dziećmi, w prowadzeniu gospodarstwa domowego,*
- *w pobliżu mieszka moja córka i wnuczki,*
- *w sąsiedztwie mieszka rodzina.*

Dla znacznej części badanych dużą zaletą związaną z ich miejscem zamieszkania jest dobre sąsiedztwo (21 wypowiedzi) m.in.:

- *bezproblemowi sąsiedzi,*
- *dobra lokalizacja, w pobliżu zamieszkują moi znajomi,*
- *dobry kontakt z sąsiadami,*
- *mam blisko do znajomych,*
- *mam dobrych sąsiadów,*
- *mam tutaj przyjaciół, kolegów, chłopaka,*
- *mam wspaniałych sąsiadów z którymi żyję bardzo dobrze, w zgodzie, z sąsiadami często się odwiedzamy, pomagamy sobie,*
- *fajni sąsiedzi, pomocni,*
- *przyjaźni ludzie,*
- *przyjaźni sąsiedzi,*
- *sąsiedzi nie wtrącają się do niczego, żyją własnym życiem,*
- *w otoczeniu mamy spokojnych sąsiadów.*

W wypowiedziach uczestników wywiadów wielokrotnie pobrzmiewał znaczny sentyment do miejsca zamieszkania (11 wypowiedzi) m.in.:

- *dobrze się czuję w tej miejscowości, stąd pochodzę, tutaj prowadzę firmę,*
- *jestem przywiązany do tego miejsca,*
- *jestem tu od urodzenia i jest mi tu dobrze,*
- *lubię swoją miejscowość, ludzi,*
- *lubię swoją miejscowość, ludzi, tu pracowałem, tu mam syna i wnuki,*
- *mała miejscowość, urokliwa, wszyscy się tutaj znają,*
- *mieszkam tutaj od urodzenia, pomiędzy najbliższymi i przyjaciółmi, mam tutaj wszystko czego potrzebuję,*
- *niewielka ilość mieszkańców, lubię specyfikę małych miejscowości,*
- *tutaj się wychowałam, nie wyobrażam sobie żyć gdzieś indziej, lubię swoją wieś, mam tutaj dom z ogrodem, ciszę i spokój,*
- *życie od lat, przyzwyczajenie.*

W omawianym kontekście kilkakrotnie zwrócono też uwagę na zabezpieczenie bytowe (3 wypowiedzi) m.in.:

- *mam zapewnione mieszkanie,*
- *niskie koszty utrzymania,*
- *środki finansowe wystarczające.*

Gmina Jedlicze zdaniem części badanych cechuje się porządkiem, czystością i zadbaniem (9 wypowiedzi) m.in.:

- *gmina jest czysta,*
- *jest czysto, w zimie odśnieżone i posypane chodniki,*
- *ładne miejsce,*
- *mamy dom w ładnej okolicy,*
- *mieszkam w bardzo ładnej okolicy,*
- *sprawny wywóz śmieci.*

W swobodnych wypowiedziach w trakcie wywiadów podkreślano także piękno przyrody i klimat miejscowości (10 wypowiedzi) m.in.:

- *dobry klimat,*
- *duża ilość terenów leśnych, sprzyjających rekreacji,*
- *dużo zieleni, łatwy dostęp do lasu, piękno natury, mniej stresujące życie,*
- *klimat, czyste powietrze.*

Niektórzy uczestnicy badań zwrócili również uwagę na dobrą Infrastrukturą rekreacyjną (4 wypowiedzi) m.in.:

- *mamy gdzie wyjść np. na pizzę itp.*
- *możliwość realizowania pasji, turystyka, sport*
- *możliwość spędzania czasu na świeżym powietrzu poprzez spacer, wycieczki rowerowe*
- *w pobliżu mojego miejsca zamieszkania znajduje się plac zabaw,*
- *spokojne środowisko życiowe, kontakt z naturą, możliwość realizowania mojego hobby*

Wśród uzyskanych w toku badań wypowiedzi pojawiły się również nieliczne takie, które wskazywały na negatywne aspekty życia w Gminie Jedlicze. Zasygnalizowano w nich niezadowolenie z jakości powietrza, wskazano na występowanie problemu z wydajnością sieci wodociągowej, brak zatoczek autobusowych, podniszczone drogi, niedostateczną infrastrukturę związaną z kulturą oraz brak oferty wynajmu mieszkań:

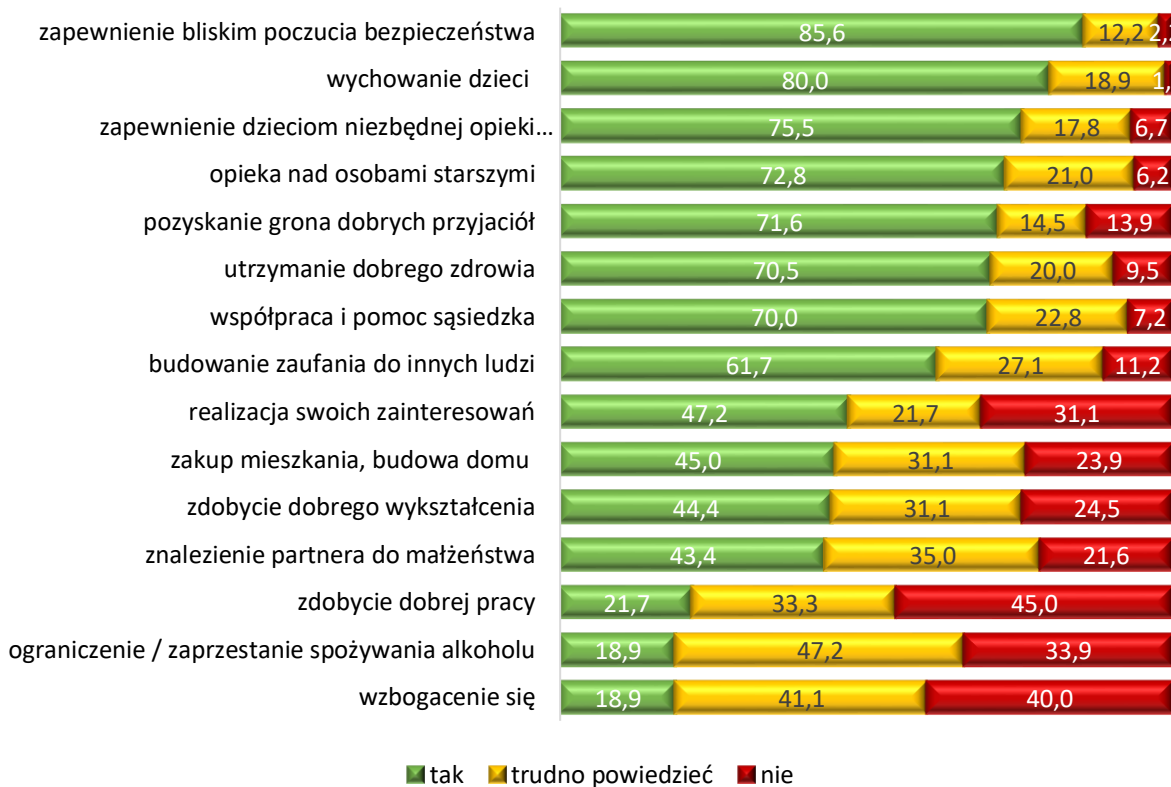
- *trochę zanieczyszczone powietrze,*
- *gmina nie wspiera nas, tj. brak wodociągu, brak wody w okresie letnim,*
- *brak zjazdów dla autobusów, zła komunikacja; dziury w drogach, trudny dojazd, brak busów,*
- *brakuje miejsc spotkań dla młodych; nie ma miejsc spotkań dla młodych osób; kiepski dostęp do obiektów rozrywkowych i kulturalnych; mało miejsc spotkań,*
- *brak mieszkań na wynajem.*

3.2 Jakość życia w Gminie Jedlicze poszczególnych kategorii społecznych potencjalnie wymagających pomocy społecznej

W odniesieniu do kwestii osiągania celów życiowych najwyższy odsetek pozytywnych odpowiedzi odnotowano do przypadku zapewnienia bliskim poczucia bezpieczeństwa (ok. 86%). Według opinii przeważającej większości uczestników badań Gmina Jedlicze: to dobre miejsce do wychowywania dzieci (ok. 80%); oferuje dzieciom niezbędną opiekę instytucjonalną, tj. żłobki, przedszkola (ok. 76%); zapewnia opiekę nad osobami starszymi (ok. 73%); umożliwia pozyskanie grona dobrych przyjaciół (ok. 72%); pozwala na utrzymanie dobrego zdrowia (ok. 71%) oraz jest miejscem współpracy i pomocy sąsiedzkiej (ok. 70%), a także sprzyja budowaniu zaufania do innych ludzi (ok. 62%). Znaczna część respondentów przyznała, że w Gminie Jedlicze istnieje możliwość realizacji swoich zainteresowań (ok. 47%); zakupu mieszkania, budowa domu (ok. 45%); zdobycia dobrego wykształcenia (ok. 44%) oraz znalezienie partnera do małżeństwa (ok. 43%). Znacznie mniejszy niż uprzednio odsetek badanych przyznał, że w Gminie Jedlicze można zdobyć dobrą pracę (ok. 22%) albo wzbogacić się (ok. 19%), jak również, że prowadzone są działania na rzecz ograniczenia lub zaprzestania spożywania alkoholu (ok. 19%).

Z drugiej strony w opinii znacznej części badanych mieszkańców Gminy Jedlicze problematyczne jest zdobycie w niej dobrej pracy (ok. 45%), jak również wzbogacenie się (ok. 40%). Otoczenie nie sprzyja ograniczeniu lub zaprzestaniu spożywania alkoholu według ok. 34% badanych. Ponadto w omawianej gminie trudno jest realizować swoje zainteresowania (ok. 31%), zdobyć dobre wykształcenie (ok. 25%), kupić mieszkanie lub zbudować dom (ok. 24%), a także znaleźć partnera do małżeństwa (ok. 22%) – por. Wykres 46.

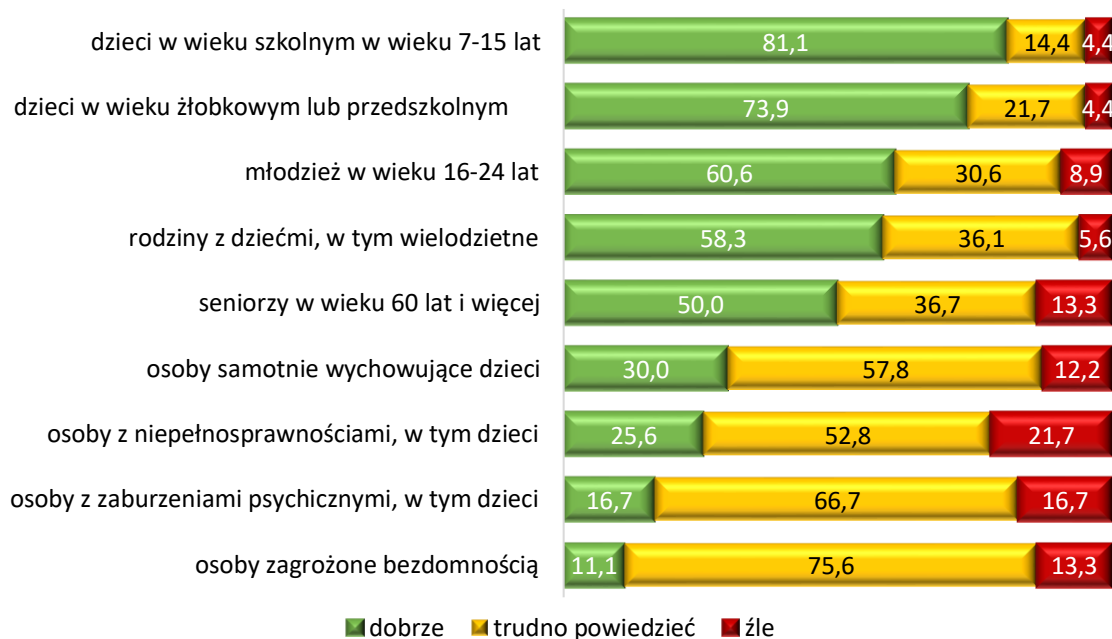
Wykres 46. Możliwość osiągnięcia poszczególnych celów życiowych w miejscowości zamieszkania w opinii badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Gmina Jedlicze w opinii zdecydowanej większości uczestników badań zapewnia dobre warunki życia dla dzieci w wieku szkolnym w wieku 7-15 lat (ok. 81%), dzieci w wieku żłobkowym lub przedszkolnym (ok. 74%), a także młodzieży w wieku 16-24 lat (ok. 61%) oraz rodzinom z dziećmi, w tym wielodzietnym (ok. 58%). Co drugi uczestnik badań stwierdził, że warunki te są dobre także dla osób w wieku senioralnym, tj. mających 60 lat lub więcej (ok. 50%). Ponadto pozytywnych opinii dotyczących warunków życia oferowanych osobom samotnie wychowującym dzieci było ok. 30%, osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci ok. 26%, osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dzieci ok. 17% oraz osób zagrożonych bezdomnością ok. 11% - por. Wykres 47.

Wykres 47. Opinia badanych mieszkańców Gminy Jedlicze na temat warunków życia w ich miejscowościach dla wybranych kategorii społecznych (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Na opinię dotyczącą warunków życia zapewnionych przez Gminę Jedlicze dla seniorów, tj. osób w wieku 60 lat i więcej nie wpływa kwestia płci, wieku, miejsca zamieszkania (także w kategoriach wieś i miasto), wykształcenia, ani też sytuacja materialna. Ocena ta jest natomiast w znacznym stopniu uwarunkowana oceną własnego stanu zdrowia. Im lepsza jest bowiem ocena własnego zdrowia, tym lepsza jest opinia o warunkach życia seniorów w Gminie Jedlicze, i odwrotnie. Związek ten jest istotny statystycznie ($p < 0,002$), o wyraźnej sile ($C = 0,304$) – por. Tabela 8.

Tabela 8. Opinia o warunkach życia w Gminie Jedlicze dla seniorów wg oceny stanu zdrowia (Dane w %)

Opinia o warunkach życia w Gminie Jedlicze dla seniorów, tj. osób w wieku 60 lat i więcej	Ocena stanu zdrowia			Ogółem
	źle	przeciętnie	dobrze	
	N=25	N=43	N=112	N=180
dobrze	36,0	55,8	50,9	50,0
trudno powiedzieć	24,0	34,9	40,2	36,7
źle	40,0	9,3	8,9	13,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

χ^2 Pearsona=18,284; $df=4$; 1 komórka (11,1%) ma liczebność oczekiwaną mniejszą niż 5; minimalna liczebność oczekiwana=3,33; $p < 0,002$; Współczynnik kontyngencji $C=0,304$.

Źródło: badania własne.

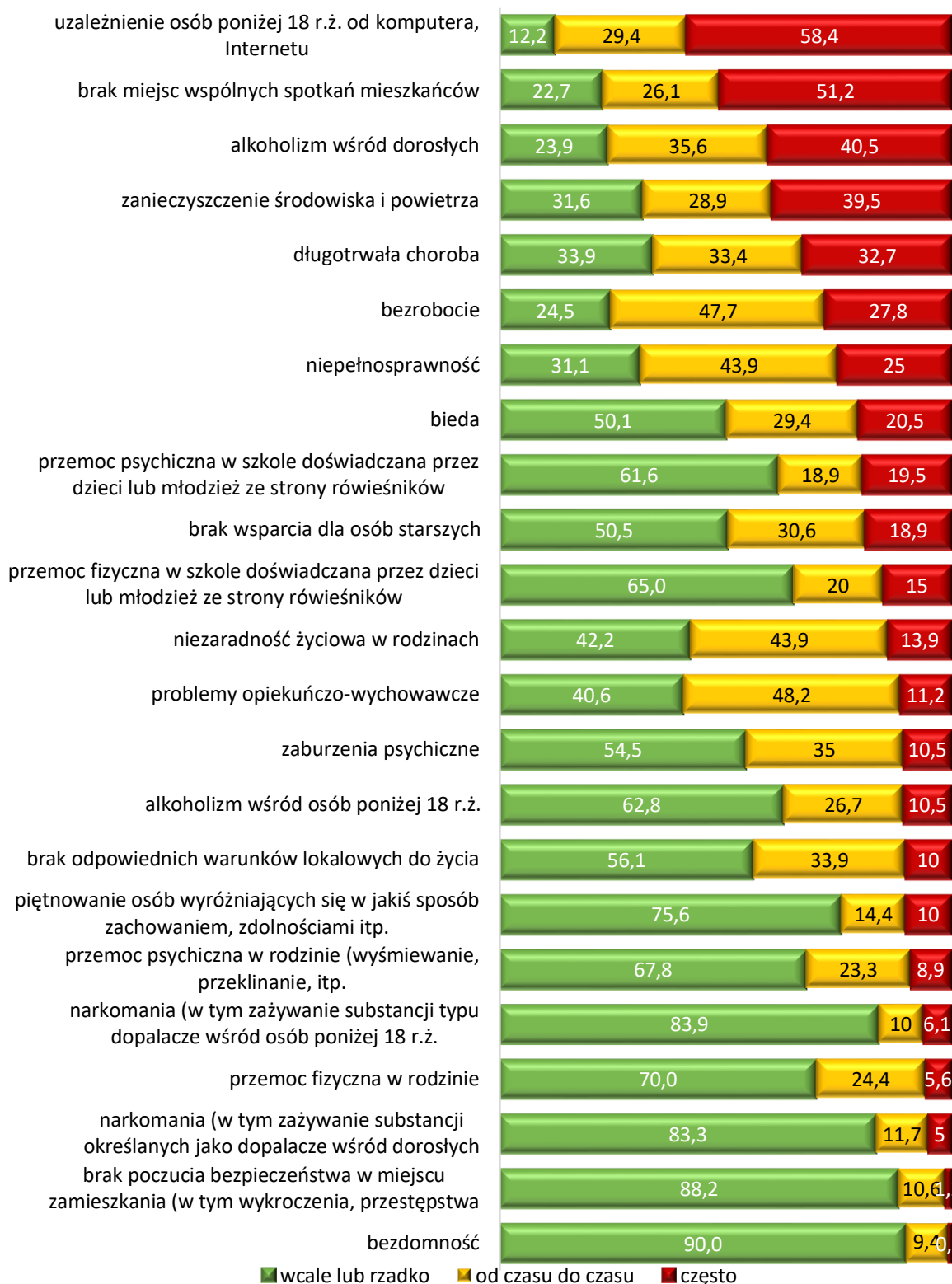
3.3 Występowanie problemów natury społecznej w Gminie Jedlicze w opinii jej mieszkańców

Problemem natury społecznej najbardziej dostrzegalnym przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze jest uzależnienie osób poniżej 18 r.ż. od komputera lub Internetu (ok. 88%). Do szczególnie widocznych problemów tego typu zaliczono również takie jak: brak miejsc wspólnych spotkań mieszkańców (ok. 77%), alkoholizm wśród dorosłych (ok. 76%) oraz bezrobocie (ok. 76%).* Znacząca część badanych przyznała, że spotyka się w swojej gminie z problemami takimi jak: niepełnosprawność (ok. 69%), zanieczyszczenie środowiska i powietrza (ok. 68%), długotrwała choroba (ok. 66%), trudności opiekuńczo-wychowawcze (ok. 59%) oraz niezaradność życiowa w rodzinach (ok. 58%). Prawie połowa uczestników badań przyznała, że zauważyła w gminie takie problemy jak: bieda oraz brak wsparcia dla osób starszych (po ok. 50%), borykanie się z zaburzeniami psychicznymi (ok. 46%), brak odpowiednich warunków lokalowych do życia (ok. 44%). Istotnymi zdaniem respondentów problemami występującymi w Gminie Jedlicze były także takie jak: przemoc psychiczna w szkole doświadczana przez dzieci lub młodzież ze strony rówieśników (ok. 38%), alkoholizm wśród osób poniżej 18 r.ż. (ok. 37%), przemoc fizyczna w szkole doświadczana przez dzieci lub młodzież ze strony rówieśników (ok. 35%), przemoc psychiczna w rodzinie, tj. wyśmiewanie, przeklinanie, itp. (ok. 32%) oraz przemoc fizyczna w rodzinie (ok. 30%) oraz piętnowanie osób wyróżniających się w jakiś sposób zachowaniem, zdolnościami itp. (ok. 24%). W omawianym kontekście badani przyznali też, że zetknęli się z takimi negatywnymi zjawiskami jak narkomania, w tym zażywanie substancji określanych jako dopalacze wśród dorosłych (ok. 17%) lub osób w wieku poniżej 18 r.ż. (ok. 16%). Na brak poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, w tym wykroczenia lub przestępstwa wskazało ok. 12% badanych, a na problem bezdomności ok. 10%. Powyższe odsetki odpowiedzi odnoszą się do wypowiedzi wskazujących na częste dostrzeganie wymienionych problemów oraz zauważanie ich od czasu do czasu.

Jednocześnie w opinii przeważającej większości uczestników badań w Gminie Jedlicze nie występują takie problemy jak: bezdomność (ok. 90%), brak poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, tj. w tym wykroczenia, przestępstwa (ok. 88%), narkomania, w tym zażywanie substancji typu dopalacze wśród osób poniżej 18 r.ż. (ok. 84%) albo dorosłych (ok. 83%), a także piętnowanie osób wyróżniających się w jakiś sposób zachowaniem, zdolnościami itp. (ok. 76%), przemoc fizyczna w rodzinie (ok. 70%), przemoc psychiczna w rodzinie, tj. wyśmiewanie, przeklinanie, itp. (ok. 68%), przemoc fizyczna w szkole doświadczana przez dzieci lub młodzież ze strony rówieśników (ok. 65%), alkoholizm wśród osób poniżej 18 r.ż. (ok. 63%) oraz przemoc psychiczna w szkole doświadczana przez dzieci lub młodzież ze strony rówieśników (ok. 62%) – por. Wykres 48.

* Należy tu zaznaczyć, że odsetki te nie oznaczają, że wskazywane przez nie wartości obrazują skalę zjawiska. Mowa tu o odsetkach osób dostrzegających omawiane tu problemy.

Wykres 48. Problemy natury społecznej występujące w Gminie Jedlicze w opinii jej badanych mieszkańców (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Na podstawie analizy czynnikowej można zauważyć, że poszczególne typy problemów natury społecznej można pogrupować w pięć zasadniczych kategorii (wspomniane 5 czynników wyjaśnia ok. 63% wariancji). Pierwszą grupę problemów, które w opinii uczestników badań współwystępują, czyli w jakiejś mierze są ze sobą powiązane to takie, które łączy kwestia przemocy włączając w to sprawę uzależnienia od komputera dzieci i młodzieży, a także zjawisko zanieczyszczenia środowiska i powietrza. Drugą grupą problemów są te, które wiążą się z zdrowiem, a ściślej rzecz ujmując z jego brakiem, dołączając do tego zjawisko stygmatyzacji, trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz brak poczucia bezpieczeństwa. Trzecia kategoria problemów odnosi się do problemów narkomanii oraz alkoholizmu wśród dzieci, przy czym czynnik ten jest odwrotnie skorelowany z pozostałymi, co wskazuje na brak występowania tej kategorii problemów w postaci zauważalnej przez uczestników badań. Do czwartej grupy problemów należą te o charakterze bytowym, powiązane z bezrobociem i alkoholizmem wśród osób dorosłych, jak również brakiem miejsc spędzania wolnego czasu w wartościowy sposób. Do odrębnej kategorii problemów, jak wynika z uzyskanych wypowiedzi, należy kwestia braku wsparcia dla osób starszych – por. Zestawienie 15.

Zestawienie 15. Problemy natury społecznej – analiza czynnikowa – macierz struktury

Kategorie problemów	Składowa (czynnik)				
	1	2	3	4	5
przemoc psychiczna w szkole ze strony rówieśników	,853	,360	-,411	,193	,306
przemoc fizyczna w szkole ze strony rówieśników	,838	,352	-,441	,216	,343
uzależnienie osób poniżej 18 r.ż. od komputera, Internetu	,791	,375	-,245	,167	,005
przemoc psychiczna w rodzinie, tj. wyśmiewanie, przeklinanie, itp.	,727	,633	-,476	,284	,085
przemoc fizyczna w rodzinie	,698	,605	-,482	,277	,120
zanieczyszczenie środowiska i powietrza	,589	,244	-,236	,357	,172
zaburzenia psychiczne	,504	,752	-,272	,131	,241
niezaradność życiowa w rodzinach	,339	,748	-,331	,311	,084
problemy opiekuńczo-wychowawcze	,375	,743	-,367	,273	,196
niepełnosprawność	,390	,655	-,193	,291	,498
piętnowanie osób wyróżniających się w zachowaniu, zdolnościami	,245	,652	-,423	,148	-,082
bieda	,418	,630	-,465	,516	,252
długotrwała choroba	,489	,579	-,297	,206	,534
brak poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania	-,043	,557	-,368	,492	,041
narkomania, w tym dopalacze wśród osób poniżej 18 r.ż.	,364	,422	-,897	,177	,050
narkomania, w tym dopalacze wśród dorosłych	,359	,418	-,855	,166	,113
alkoholizm wśród osób poniżej 18 r.ż.	,434	,343	-,722	,296	-,159
bezdомność	,218	,135	-,586	,229	,465
brak miejsc wspólnych spotkań mieszkańców	,157	,008	-,091	,726	,216
bezrobocie	,320	,504	-,195	,723	,145
brak odpowiednich warunków lokalowych do życia	,084	,370	-,502	,622	,254
alkoholizm wśród dorosłych	,369	,485	-,369	,622	-,185
brak wsparcia dla osób starszych	,264	,283	-,211	,308	,690

Miara KMO adekwatności doboru próby = 0,858; df=253; p.<0,001;

Metoda wyodrębniania czynników - Głównych składowych. Metoda rotacji - Oblimin z normalizacją Kaisera.

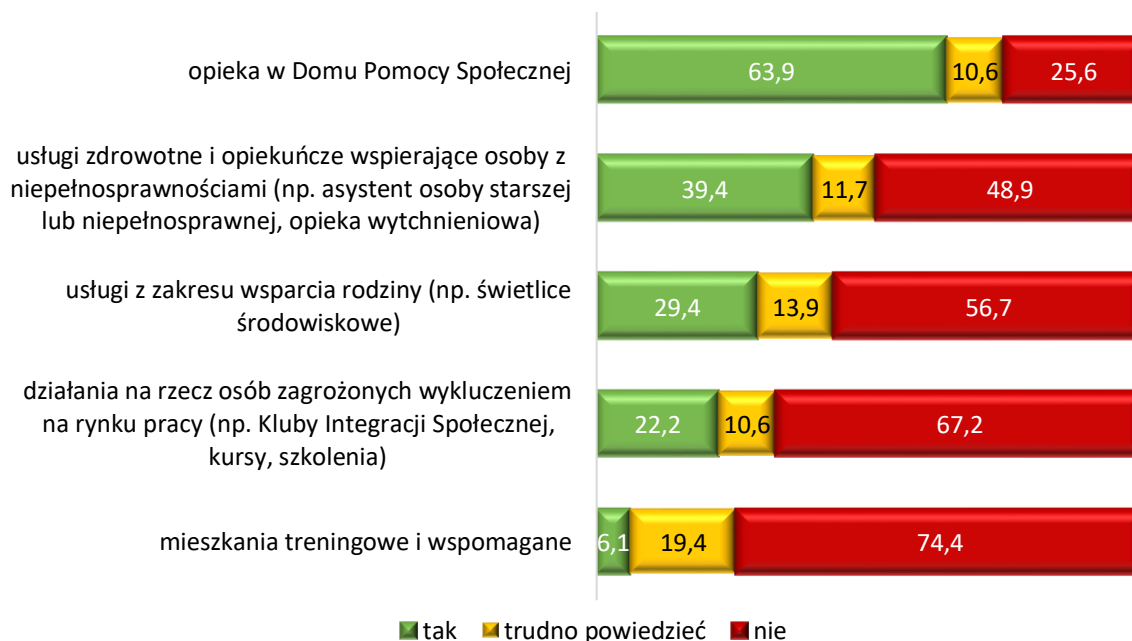
Źródło: badania własne.

Rozdział 4. Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej

4.1 Zakres wiedzy mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu

Spośród poszczególnych usług świadczonych przez GOPS w Jedliczu najbardziej rozpoznawalna jest działalność Domu Pomocy Społecznej (ok. 64%). Znaczna część uczestników badań zadeklarowała również wiedzę o usługach zdrowotnych oferowanych przez GOPS w Jedliczu, a także o działaniach z zakresu wsparcia rodziny (ok. 29%). Co piąty respondent przyznał także, iż posiada wiedzę dotyczącą zabiegów podejmowanych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy, a jedynie do ok. 6% badanych dotarły informacje o funkcjonowaniu mieszkań treningowych i wspomaganych. Na poziom wiedzy o poszczególnych przejawach działalności GOPS w Jedliczu nie wpływają takie czynniki jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, sytuacja materialna, ani nawet ocena swojego stanu zdrowia sformułowana przez uczestników badań – por. Wykres 49.

Wykres 49. Wiedza wśród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze na temat działalności GOPS w Jedliczu (Dane w %, N=180)

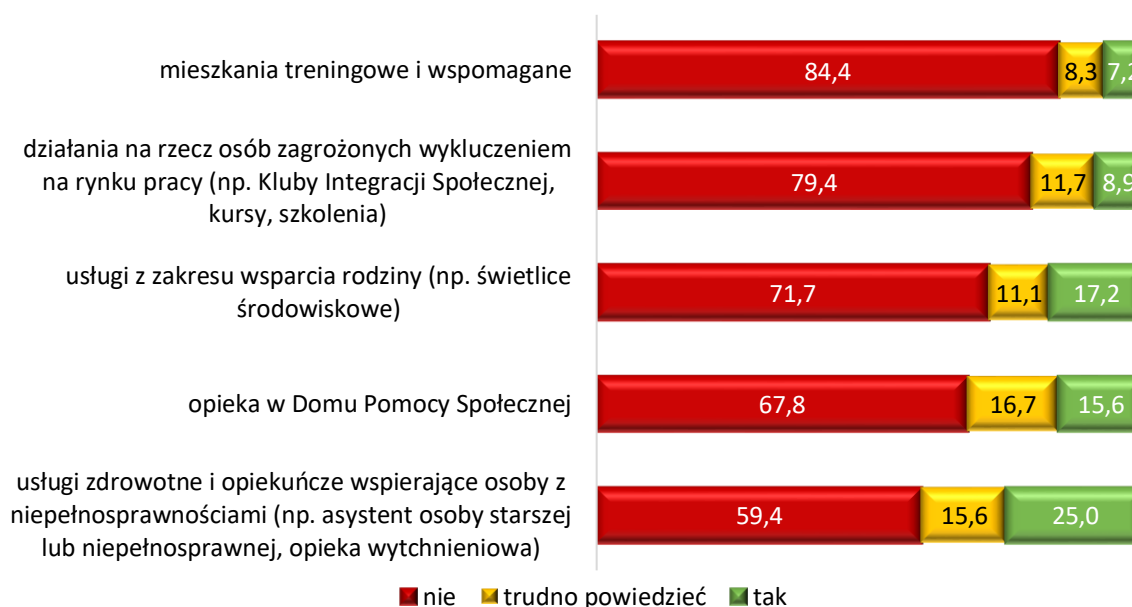

Źródło: badania własne.

4.2 Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu

Spośród poszczególnych działań podejmowanych przez GOPS w Jedliczu uczestnicy badań najczęściej deklarowali, że w przypadku zaistnienia konieczności ubiegania się o wsparcie, to skorzystaliby z usług zdrowotnych i opiekuńczych mających na celu pomoc osobom z niepełnosprawnościami, tj. asystent osoby starszej lub opieka wytchnieniowa (ok. 25%). W tym kontekście wspomniano również o usługach z zakresu wsparcia rodziny, tj. np. świetlice środowiskowe (ok. 17%), a także o opiece w Domu Pomocy Społecznej (ok. 16%). Rzadziej deklarowano potencjalne zabiegi o wsparcie w zakresie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (ok. 9%) oraz korzystaniem z mieszkań treningowych i wspomaganych (ok. 7%) – por. Wykres 50.

Wykres 50. Oczekiwane wsparcie ze strony GOPS w Jedliczu w przypadku zaistnienia potrzeby uzyskania pomocy przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Ważnym aspektem badań z punktu widzenia zapotrzebowania informacyjnego było ustalenie tego, czy w opinii mieszkańców Gminy Jedlicze są jakieś szczególne ważne i jednocześnie niezaspokojone potrzeby społeczne mieszkańców gminy, biorąc pod uwagę szczególnie pięć takich kategorii społecznych jak: osoby starsze, w kryzysie bezdomności, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi oraz rodziny z dziećmi.

W przypadku osób starszych zwrócono uwagę przede wszystkim na brak miejsca spotkań osób w podeszłym wieku, tj. np. Klub Seniora, w których osoby te mogłyby aktywnie spędzać czas (54 wypowiedzi) m.in.:

- brak Klubu Seniora lub innych miejsc spotkań dla osób starszych,
- brak miejsc gdzie mogą się spotykać i realizować swoje zainteresowania,
- brak miejsc spotkań integracyjnych, towarzyskich,
- brak miejsca aby osoby starsze mogły się spotkać, porozmawiać,
- brakuje miejsc do integracji społecznej,
- dzienny dom seniora,
- miejsca spotkań dla starszych osób, ale takie funkcjonujące w ciągu dnia, nie popołudniu i wieczorem,
- osoby starsze nie spotykają się w swoim gronie, nie mają gdzie.

Zwrócono tu również uwagę, na problem braku stowarzyszeń profilu działalności dedykowanym osobom starszym (9 wypowiedzi) m.in.:

- *brak stowarzyszeń pomagających osobom starszym,*
- *brak stowarzyszeń pomocy i integracji,*
- *brak stowarzyszeń, uniwersytetu III wieku, koła gospodyń.*

Wyraźnie została także zasygnalizowana potrzeba reintegracji i aktywizacji osób starszych (11 wypowiedzi) m.in.:

- *organizacja imprez integracyjnych,*
- *osoby starsze nie czują często przynależności do otoczenia, nie czują się potrzebni,*
- *osoby starsze nie wychodzą z domów, nie spotykają się z innymi starszymi ludźmi,*
- *potrzeba integracji osób starszych,*
- *potrzeba organizacji czasu wolnego, potrzeba kontaktu z innymi osobami*
- *potrzeba wysłuchania, potrzebują dobrej duszy do towarzystwa,*
- *zagospodarowanie wolnego czasu.*

Podkreślono też problem braku atrakcji oraz zajęć tematycznych przeznaczonych dla osób starszych (4 wypowiedzi) m.in.:

- *brak atrakcji tj. kino, restauracja,*
- *brak oferty sugerowanej dla seniorów,*
- *brak zajęć sportowych dla seniorów,*
- *nauka posługiwania się komputerem.*

Ponadto w wypowiedziach uczestników badań zasygnalizowano też problem z brakiem odpowiedniej opieki (w tym wolontariuszy), braku wsparcia w funkcjonowaniu, braku pomocy sąsiedzkiej (14 wypowiedzi), m.in. m.in.:

- *brak wolontariuszy, którzy mogli by wspierać osoby starsze, samotne,*
- *ciężko jest o pomoc sąsiedzką, np. w porąbaniu drzewa,*
- *czasem przydałby się ktoś kto pomoże chorej osobie np. w zakupach, potowarzyszy w rozmowie,*
- *dowóz posiłków,*
- *mobilne wsparcie rehabilitantów, brak opiekunów dla os. starszych,*
- *osoby starsze często nie mogą liczyć na pomoc ze strony najbliższych, brakuje im pomocy usługowej, rozmów,*
- *osoby starsze nie mają zapewnionej wystarczającej opieki tj. pomoc w robieniu zakupów czy dostęp do lekarza,*
- *pomoc usługowa dla osób starszych,*
- *pomoc w codziennym funkcjonowaniu*
- *większa pomoc dla osób starszych tj. pomoc w robieniu zakupów, czy dotrzymywanie towarzystwa.*

Ważnym czynnikiem negatywnie wpływającym na jakość życia osób starszych w badanej gminie jest również problem z dostępem do opieki medycznej, lekarzy (w tym specjalistów) oraz do rehabilitacji (12 odpowiedzi) m.in.:

- *brak ośrodków do rehabilitacji osób starszych,*
- *długi czas oczekiwania na wizytę lekarską, zwiększenie dostępu do specjalistów,*
- *lepszą opieką zdrowotną oraz opieką świadczoną przez opiekunki w domach dla osób samotnych,*
- *łatwiejszy dostęp do lekarzy specjalistów,*
- *przyjmowani u lekarza w pierwszej kolejności,*
- *trudny dostęp do opieki, rehabilitacji.*

Zdaniem respondentów osobom starszym doskwiera także samotność (10 wypowiedzi) m.in.:

- *brak rodziny,*
- *brakuje im towarzystwa,*
- *często doskwiera im samotność, wdowy, wdowcy albo sami bezdzietni,*
- *często mieszkają sami, rzadko kto ich odwiedza, dzieci się nie interesują, wszystko cedują na państwo,*
- *często są samotni, brakuje im kontaktu z człowiekiem, rozmów, przychodzą do lekarza się wygadać,*
- *może samotność,*

- Seniorzy na co dzień muszą również borykać się z barierami komunikacyjnymi i architektonicznymi (14 wypowiedzi) m.in.:

- Zdarza się też, że osoby starsze doświadczają braku szacunku ze strony osób młodszych (1 wypowiedź):

- Rysunek 4. Niezaspokajane potrzeby osób starszych w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań**

- *brak lokali socjalnych,*
- *brak lokali w gminie,*
- *brak miejsc, gdzie można osobę bezdomną umieścić,*
- *brak mieszkań socjalnych,*
- *dom dla osób bezdomnych,*
- *lokale socjalne, kontenery,*
- *mało mieszkań w sytuacji kryzysowej,*
- *mogłoby być więcej mieszkań dla osób zagrożonych bezdomnością,*
- *nie mamy na terenie gminy lokali i schronisk dla bezdomnych.*

Dla osób bezdomnych – w opinii respondentów – brakuje również miejsc, gdzie mogłyby one schronić się na noc, w chłodniejsze dni (8 wypowiedzi) m.in.:

- brak noclegowni,
- może noclegownie,
- nie ma noclegowni.

W omawianym kontekście pojawiła się również kwestia monitorowania problemu bezdomności, w tym w celu zapobiegania zdarzeniom tragicznym w skutkach, tj. związanych np. z wychłodzeniem ludzkiego organizmu (3 wypowiedzi) m.in.:

- monitoring takich osób przez służby takie jak policja i GOPS,
- ośrodki interwencji kryzysowej,
- zwiększone patrole policji w celu znalezienia takich osób.

Ponadto w wywiadach zasygnalizowano problem braku ofert pracy (*brak miejsc pracy i schronienia*), brak jadłodajni (darmowe jadłodajnie) oraz potrzebę organizacji zbiórki odzieży zimowej (zbiórka odzieży zimowej) – por. Rysunek 5.

Rysunek 5. Niezaspokajane potrzeby osób bezdomnych w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań

Źródło: badania własne.

W odniesieniu do problemów osób z niepełnosprawnościami na pierwszym miejscu wymieniano brak infrastruktury przystosowanej dla osób niepełnosprawnych, bariery architektoniczne i komunikacyjne, nie tylko w miejscu zamieszkania, ale także w przestrzeni publicznej, a nawet w ośrodkach zdrowia (31 wypowiedzi) m.in.:

- bariery architektoniczne,
- brak odpowiednio przygotowanych budynków, tj., Urząd Gminy, przychodnia,
- brak autobusów przystosowanych dla osób na wózkach,
- brak dostosowanej infrastruktury,
- brak infrastruktury, bariery architektoniczne,
- brak odpowiedniego transportu, brak osób do obsługi np. osób niesłyszących,
- brak podjazdów i wind,
- brak przystosowanej budowy dróg, podjazdów, wind,
- często mają problem dostać się do lekarza tj. bariery architektoniczne, schody itp., w sklepach, często są zdani sami na siebie,
- mała ilość podjazdów dla wózków inwalidzkich, brak wind w budynkach, blokach,
- nie mamy nowych chodników, które ułatwiałyby poruszanie się osobom niepełnosprawnym,

- nie wszyscy ci np. na wózku, o kulach mają się czym dostać do przychodni,
- pewnie mogłoby być więcej podjazdów do sklepów, może jakieś zajęcia dla osób mieszkających z niepełnosprawnymi, taka pomoc i wsparcie, porady,
- potrzeby związane z transportem i przemieszczaniem się tych osób,
- problem osób niepełnosprawnych ruchowo w dostaniu się do lekarza, urzędu itp., transport,
- problem z dojazdem do sklepu, ciężko znaleźć takie sklepy,
- wciąż mała ilość dostosowanych miejsc użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych,
- windy w punktach usługowych i mieszkalnych.

Ważnym problemem w opinii respondentów jest tu również brak dostępu do lekarzy specjalistów, rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego (13 wypowiedzi) m.in.:

- brak dostępu do rehabilitacji i lekarzy specjalistów,
- brak dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego,
- ciężko o odpowiednią opiekę zdrowotną i rehabilitację,
- długie oczekiwanie np. na rehabilitację,
- należałoby zwiększyć pomoc dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Zwrócono też uwagę na brak miejsc aktywizacji i integracji społecznej oraz stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych (19 wypowiedzi) m.in.:

- brak miejsc aktywizacji,
- brak miejsc do wspólnych spotkań osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci,
- brak miejsc do wspólnych spotkań,
- dla osób niepełnosprawnych nic się nie dzieje,
- fajnie by było gdyby takie osoby mogły się spotykać, razem gdzieś spędzać czas,
- izolacja ze względu na ograniczenia,
- kiepskie możliwości rozwoju,
- kluby integracji i organizacja pikników charytatywnych,
- koła i stowarzyszenia,
- osoby z niepełnosprawnościami nie spotykają się w miejscach publicznych, nie mają gdzie,
- placówki opiekuńcze, kluby integracji,
- stowarzyszenie osób niepełnosprawnych,
- stowarzyszenie pomagające osobom niepełnosprawnym,
- świetlice terapeutyczna,
- więcej miejsc dla osób niepełnosprawnych, aby mogli się spotykać, spędzać czas.

Negatywnym zjawiskiem jakiego mogą doświadczać osoby niepełnosprawne jest brak akceptacji, a nawet stygmatyzacja albo też brak zainteresowania (5 wypowiedzi):

- nikt nie interesuje się osobami niepełnosprawnymi,
- oswajanie z niepełnosprawnością,
- potrzeba akceptacji, ludzie nie potrafią zaakceptować niepełnosprawności, nie rozumieją jej, dlatego trzeba uświadamiać i uczyć akceptacji,
- są stygmatyzowani często,
- wymagają większego szacunku ze strony otoczenia, ponieważ często ich niepełnosprawności bywają wyśmiewane.

W wywiadach w omawianym kontekście zasygnalizowano ponadto problem braku odpowiednich środków finansowych na pomoc (w tym psychologiczną) osobom niepełnosprawnym (2 wypowiedzi):

- brak środków na leczenie i rehabilitację a na NFZ długi kolejki,
- potrzeba wsparcia finansowe i psychologiczne.

Niektórzy uczestnicy badań odnosząc się do problemów z jakimi mają do czynienia osoby niepełnosprawne wspomnieli też o braku placówek opiekuńczych oraz o braku pomocy ze strony rodzin omawianych tu osób (osoby z niepełnosprawnościami często nie mają wystarczającej pomocy ze strony rodziny) – por. Rysunek 6.

Rysunek 6. Niezaspokajane potrzeby osób niepełnosprawnych w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań

Źródło: badania własne.

W opinii uczestników badań, którzy wypowiedzieli się na temat problemów osób z zaburzeniami psychicznymi mieszkających w Gminie Jedlicze na szczególną uwagę zasługuje kwestia braku dostępu do lekarza specjalisty, psychiatry, poradni, placówek opiekuńczych (30 wypowiedzi) m.in.:

- brak dostępu do lekarzy specjalistów,
- brak dostępu do psychiatry,
- brak poradni dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- brak poradni specjalistycznych,
- brak specjalistycznej opieki, długie okresy oczekiwania na wizytę,
- długi czas oczekiwania na przyjęcie na oddział,
- lądują często w domach starości, bo rodziny nie chcą się nimi zająć,
- nie ma ośrodków zdrowia tj. psychologów, psychiatrów,
- problem z psychiatrami, psychologami, braki kadrowe, odległe terminy,
- trudny dostęp do lekarza, tj. psycholog psychiatra,
- trudny dostęp do specjalistów, placówka, dostęp do anonimowego wparcia,
- za mało dostępności do poradni psychologicznej.

Dużą uciążliwość jest także brak świetlic terapeutycznych (4 wypowiedzi):

- brak świetlic i zajęć,
- brak świetlic środowiskowych,
- brak usług opiekuńczych dla osób chorych psychicznie,
- świetlica terapeutyczna.

W tym kontekście wspomniano również o braku opiekunów, w tym wykwalifikowanych (2 wypowiedzi) m.in.:

- brak opiekunów dla takich osób.

Podkreślono, że osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą spotykać się brakiem akceptacji i stygmatyzacją (4 wypowiedzi):

- brak akceptacji,
- edukacja i przeciwdziałanie stygmatyzacji,
- niska tolerancja otoczenia,
- osoby z zaburzeniami psychicznymi często nie są akceptowane w środowisku, są odrzucane, ludzie się ich często boją.

[illegible]

Rodziny z dziećmi mieszkające w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań przede wszystkim odczuwają brak miejsc wspólnego spędzania czasu jak np. place zabaw lub parki, przy czym mowa tu była o miejscach dla dzieci, młodzieży i całych rodzin (38 wypowiedzi) m.in.:

- brak miejsc do spędzania wspólnie wolnego czasu,
- brak miejsc do spotkań z innymi rodzinami z dziećmi,
- brak miejsc do wspólnych spotkań,
- brak miejsc do zabawy dla dzieci,
- brak miejsca do wyjścia z maluszkami, poniżej 1 roku,
- brak placów zabaw w małych miejscowościach,
- brak profesjonalnego placu zabaw,
- dzieci nie mają gdzie spędzać czasu wolnego,
- dzieci nie mają miejsc, gdzie mogłyby się spotykać,
- odpowiednie miejsca do spotkań, place zabaw dla dzieci i rodziców,
- ogródki do zabawy dzieci, place zabaw, park rekreacyjny,
- parki z zaaranżowanymi zabawkami dla dzieci,
- plac zabaw,
- powinno być więcej miejsc do zabaw dla najmłodszych,

- *raczej więcej miejsc dla młodzieży do spotkań,*
- *skwerki, ogródki dla rodzin z dziećmi,*

Oprócz brakujących miejsc na świeżym powietrzu podkreślono również brak klubów i świetlic środowiskowych, wychowawczych (17 wypowiedzi) m.in.:

- *brakuje świetlic,*
- *kluby dla dzieci,*
- *mała liczba placówek do spędzania czasu z dziećmi,*
- *nie ma klubów dla dzieci, sal zabaw,*
- *świetlice środowiskowe,*
- *świetlice wychowawcze,*

Zdaniem respondentów odczuwalny jest również brak atrakcji kulturalnych dedykowanych dzieciom, a także kółek zainteresowań pozwalających aktywnie i twórczo spędzać czas (20 wypowiedzi) m.in.:

- *brak adekwatnych imprez kulturalnych,*
- *brak atrakcji dla dzieci,*
- *brak atrakcji dla dzieci, szczególnie w nastoletnim wieku,*
- *brakuje kółek zainteresowań, ,*
- *coraz częściej jednak pojawiają się problem z uzależnieniem od komputera, telefonu gier itp.,*
- *darmowe korepetycje dla dzieci*
- *gmina organizuje za mało imprez dla dzieci, za mało organizuje miejsc, gdzie dzieci mogły by ciekawie spędzić wolny czas,*
- *kółka zainteresowań dla dzieci,*
- *organizacja dla rodzin z dziećmi imprez, spotkań, pikników,*
- *różne wydarzenia kulturalne,*
- *siedzą przed komputerem i komórką, nie mają co ze sobą począć,*
- *słaba oferta dla dzieci uzdolnionych muzycznie,*
- *uzależnienie od Internetu, stworzyć im warunki aby bardziej aktywnie spędzały czas,*
- *więcej zajęć pozalekcyjnych rozwijających pasje i zainteresowania,*
- *zajęcia integracyjne dla dzieci,*

Rodzice małych dzieci mogą natomiast narzekać na brak odpowiedniej liczby placówek takich jak żłobki, przedszkola (11 wypowiedzi) m.in.:

- *brak całodobowych prywatnych przedszkoli,*
- *brak przedszkoli i żłobków,*
- *dodatkowo brakuje miejsc w przedszkolach i trzeba wozić dzieci np. do Krosna,*
- *może wsparcia w opiece, darmowe żłobki i przedszkola,*
- *ograniczony dostęp do przedszkoli,*

Dla pracujących rodziców problemem jest także brak oferty zapewniającej opiekę nad dziećmi w czasie przerw wakacyjnych (2 wypowiedzi):

- *brak opieki wakacyjnej dla dzieci,*
- *półkolonie w czasie ferii lub wakacje.*

Niektórzy uczestnicy badań zasygnalizowali także brak odpowiedniej opieki medycznej dedykowanej młodym ludziom (3 wypowiedzi):

- *brak wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży,*
- *nie ma specjalistów, lekarzy dziecięcych, często rodzice z chorymi dziećmi muszą jechać do innego miasta, aby podjąć specjalistyczne leczenie.*

W kilku wypowiedziach udzielonych w ramach badań pojawił się wątek problematycznych rozwiązań komunikacyjnych, które negatywnie wpływają na jakość życia, a w tym poczucie bezpieczeństwa wśród rodzin dzieci (3 wypowiedzi) m.in.:

- *okolica szkół jest niebezpieczna tj. mało strzeżonych przejść dla pieszych, nieoświetlonych, brak miejsc na parkingach przy szkołach dla rodziców dowożących dzieci,*
- *transport drogowy.*

Zwiększeniu komfortu życia sprzyjałoby natomiast ścieżki zorganizowanie i zapewnienie miejsc aktywnego wypoczynku i rekreacji (5 wypowiedzi) m.in.:

- brak ścieżek rowerowych,
- nie mają miejsc gdzie mogli by spędzać aktywnie czas razem tj. ścieżki rowerowe, basen,
- niewystarczająca liczba miejsc do aktywnego spędzania czasu dla rodzin i dzieci.

Ponadto wspomniano też, iż obecnie dzieciom może najbardziej brakować uwagi ze strony rodziców (2 wypowiedzi):

- brak czasu rodziców na spędzanie wspólnie czasu z dziećmi
- czasu dla dzieci, bo rodzice są bardzo zapracowani – por. Rysunek 8.

Rysunek 8. Niezaspokajane potrzeby rodzin z dziećmi w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań

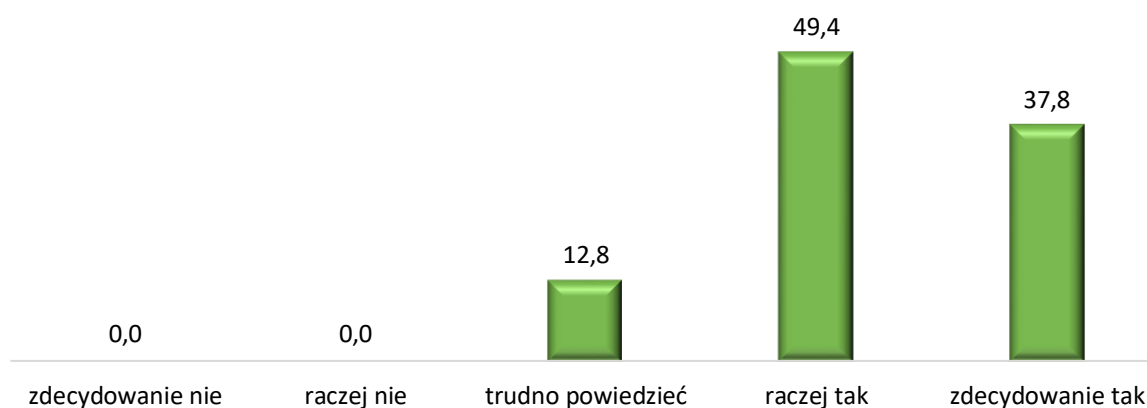

Źródło: badania własne.

4.3 Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych, w tym ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia Klubu Seniora

Utworzenie Klubu Seniora w Gminie Jedlicze jako miejsca spotkań i aktywizacji osób starszych z terenu wspomnianej gminy w opinii przeważającej większości jej badanych mieszkańców przyczyni się do polepszenia jakości życia seniorów (ok. 87%). Jedynie ok. 13% uczestników badań nie potrafiło zająć jednoznacznego stanowiska w omawianej kwestii. Ponadto nie udzielono żadnej odpowiedzi, która wskazywałaby, że powstanie Klubu Seniora nie niósłoby korzyści dla seniorów – por. Wykres 51.

Wykres 51. Polepszenie jakości życia seniorów w efekcie utworzenia Klubu Seniora w opinii mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Opinia respondentów – jak wspomniano – na temat utworzenia Klubu Seniora jest pozytywna, a ewentualne jej zróżnicowanie dotyczy jedynie kwestii siły przekonania w tym względzie. Jak się bowiem okazuje, to wśród osób w wieku 60 lat i więcej odnotowano najwyższy odsetek odpowiedzi wyrażających zdecydowane przekonanie co do zasadności powołania do życia placówki omawianego typu (ok. 49%). W gronie badanych w wieku w przedziale 26-60 lat najczęściej odpowiadano, iż raczej powstanie Klubu będzie korzystne dla osób starszych (ok 57%). Natomiast osoby w wieku poniżej 25 lat przeważnie odpowiadały, że taka inwestycja będzie zdecydowanie przydatna (ok. 44%) albo też miały problem ze sformułowaniem jednoznacznej opinii na ten temat (ok. 44%). Związek ten jest istotny statystycznie ($p < 0,001$), o wyraźnej sile ($C = 0,323$), choć nie bardzo dużej, z uwagi na ogólną przewagę odpowiedzi pozytywnych – por. Tabela 9.

Tabela 9. Przydatność Klubów Seniora dla aktywizacji i polepszenia jakości życia osób starszych w opinii badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %)

Opinia na temat przydatności Klubów Seniora	Wiek			Ogółem N=180
	do 25 lat	26-60 lat	pow. 60 lat	
	N=16	N=115	N=49	
zdecydowanie tak	43,8	32,2	49,0	37,8
raczej tak	12,5	57,4	42,9	49,4
trudno powiedzieć	43,8	10,4	8,2	12,8
raczej nie	0,0	0,0	0,0	0,0
zdecydowanie nie	0,0	0,0	0,0	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

χ^2 Pearsona = 22,373; $df=4$; 1 komórka (11,1%) ma liczebność oczekiwaną mniejszą niż 5; minimalna liczebność oczekiwana = 2,04*; $p < 0,001$; Współczynnik kontyngencji $C = 0,332$.

Źródło: badania własne.

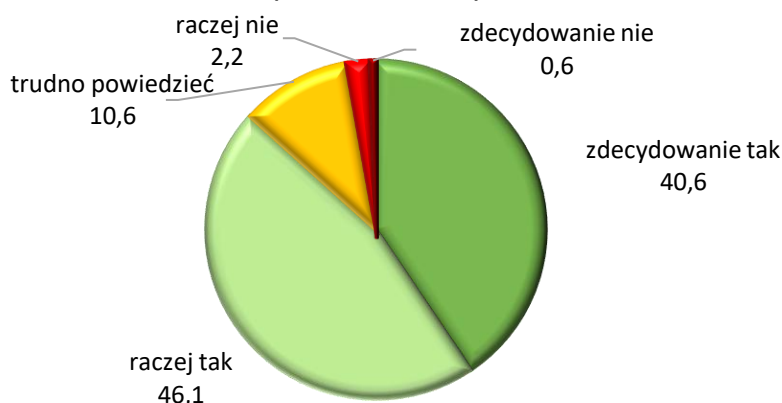
* Test policzony bez odpowiedzi negatywnych, z uwagi na ich brak.

Rozdział 5. Potrzeby w zakresie wsparcia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy sąsiedzkiej

5.1 Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie wsparcia społecznego, w tym szczególnie dla osób starszych

W przypadku pojawienia się potrzeby wsparcia zdecydowana większość uczestników badań zadeklarowała, że istnieje możliwość otrzymania takiej pomocy ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów lub znajomych (ok. 87%). Na takie wsparcie nie może liczyć ok. 2% respondentów. Co dziesiąta osoba, która uczestniczyła w badaniach miała problem z udzieleniem jednoznacznej opinii na ten temat (ok. 11%) – por. Wykres 52.

Wykres 52. Możliwość otrzymania pomocy ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów, znajomych w opinii badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Opinia na temat możliwości uzyskania pomocy ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów, znajomych nie zależy od wieku, ponieważ we wszystkich wyodrębnionych kategoriach wiekowych zdecydowanie przeważały odpowiedzi wskazujące na to, że w przypadku zaistnienia potrzeby odnośnie wsparcia najpewniej zostanie ono udzielone – por. Tabela 10.

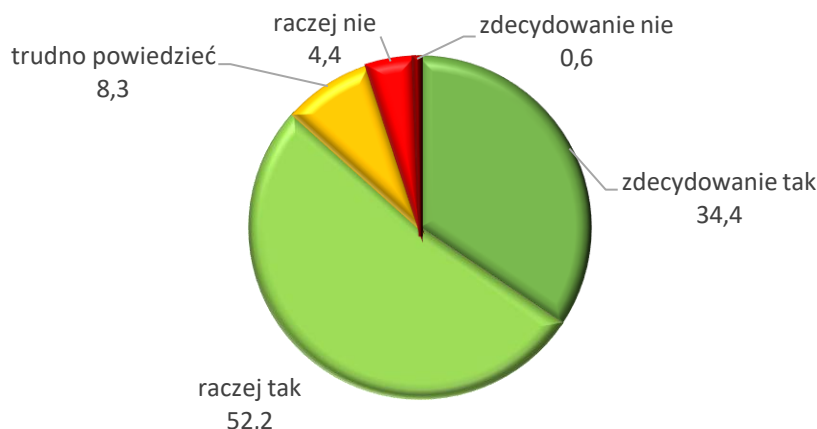
Tabela 10. Możliwość uzyskania wsparcia ze strony innych osób wg wieku badanych (Dane w %)

Możliwość uzyskania wsparcia ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów, znajomych	Wiek			Ogółem
	do 25 lat	26-60 lat	pow. 60 lat	
	N=16	N=115	N=41	
tak	93,8	87,0	83,7	86,7
trudno powiedzieć	0,0	9,6	16,3	10,6
nie	6,3	3,5	0,0	2,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

W otoczeniu przeważającej większości uczestników badań – jak wynika z uzyskanych odpowiedzi – są osoby, które mogą udzielić wsparcia w razie zaistnienia takiej potrzeby (ok. 87%). W przypadku ok. 4% respondentów takich osób nie ma. Ponadto ok. 8% badanych mieszkańców Gminy Jedlicze nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do kwestii obecności osób mogących udzielić pomocy – por. Wykres 53.

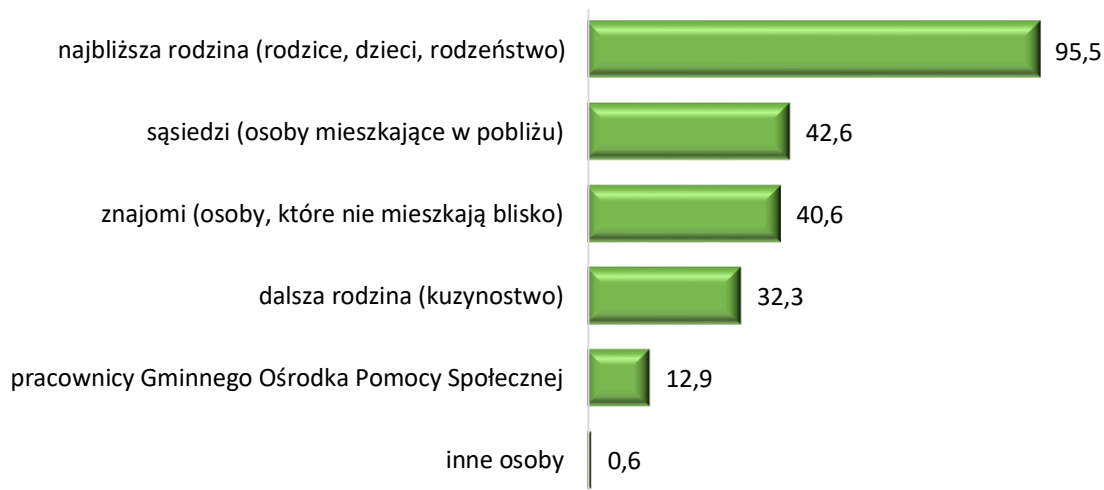
Wykres 53. Obecność w otoczeniu osób mogących udzielić wsparcia w razie zaistnienia takiej potrzeby (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Osobami, które najczęściej mogą udzielić wsparcia uczestnikom badań są przede wszystkim najbliżsi członkowie rodziny (ok. 96%). Ponadto takiej pomocy mogą udzielić sąsiedzi (ok. 43%), znajomi (ok. 41%), a także dalsza rodzina (ok. 32%), jak również pracownicy GOPS (ok. 13%) – por. Wykres 54.

Wykres 54. Osoby mogące udzielić wsparcia badanym mieszkańcom Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)*

*Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość udzielania więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło: badania własne.

Jak widać naturalną konsekwencją obecności w otoczeniu osób mogących udzielić wsparcia jest opinia, że jest do kogo zwrócić się o pomoc (ok. 96%). Jednocześnie osoby, które miały problem ze wskazaniem takich osób, przeważnie miały również problem ze wskazaniem kogoś, do kogo miałyby możliwość zwrócić się o wsparcie (ok. 60%). Podobnie w przypadku uczestników badań, którzy jednoznacznie stwierdzili, że nie mają w otoczeniu osób wspierających, przeważnie nie wiedzieli czy są w stanie uzyskać jakąkolwiek pomoc (ok. 44%). Ponadto w tej kategorii badanych – pamiętając o odnotowaniu tu niewielkiej liczebności – otrzymano największy odsetek odpowiedzi, w których przyznawano, że nie ma osób mogących udzielić wsparcia (ok. 33%) – por. Tabela 11.

Możliwość uzyskania wsparcia ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów, znajomych	Osoby w otoczeniu mogące udzielić wsparcia			Ogółem
	nie	trudno powiedzieć	tak	
	N=9	N=15	N=156	
tak	22,2	26,7	96,2	86,7
trudno powiedzieć	44,4	60,0	3,8	10,6
nie	33,3	13,3	0,0	2,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

Uczestnicy badań mogący liczyć na wsparcie wskazywali w tym kontekście przede wszystkim na rodzinę, bliskie osoby tj. małżonkowie, rodzice, dzieci, rodzeństwo, a także wnuki. Jednakże na pomoc mogą oni liczyć także ze strony swoich przyjaciół, znajomych i sąsiadów, ale także od pracowników ośrodka pomocy społecznej, o czym wspomniano m.in. w następujący sposób:

- Rysunek 9. Źródła wsparcia badanych mieszkańców Gminy Jedlicze**

Szczególnie ważnymi przejawami wsparcia – jak wynika z odpowiedzi uzyskanych w wywiadach – są spotkania w gronie rodzinnym, odwiedziny, rozmowy, wsparcie psychiczne (45 wypowiedzi) m.in.:

- chodzi o sferę psychiczną, dobrze że są, że wspierają mentalnie, sąsiedzi też są bardzo życzliwi,
- częste rozmowy potrafią dawać wsparcie, częste spotkanie się ze znajomymi czy wspieranie przez rodzinę,
- częste rozmowy, spotkania w gronie rodzinnym,
- liczyć na ich pomoc, spotykamy się także ze znajomymi regularnie i również możemy na nich liczyć,
- mamy dobry kontakt, odwiedzamy się, utrzymujemy również dobre stosunki z sąsiadami,
- mentalne, pomoc w trudnych chwilach, rozmowy, pośrednictwo,
- od czasu do czasu jeżdżę do rodziców na obiad,
- odwiedzają mnie, ja też jeżdżę do nich,
- odwiedziny rodziny,
- pomoc w codziennym życiu, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, wsparcie emocjonalne,
- rozmowy z osobami najbliższymi, spotkania z przyjaciółmi,
- są to rozmowy wspierające, spędzanie wspólnie czasu, rozmowy,
- są to wspólne rozmowy, rozwijanie pasji i zainteresowań,
- spędzanie wspólnie wolnego czasu, wspólne wyjazdy, rozmowy w sytuacjach kryzysowych,
- spotkania towarzyskie, rozmowy, pilnowanie domu podczas dłuższych wyjazdów z rodziną,
- spotkania z rodziną, znajomymi, rozmowa gdy potrzebuję wsparcia,
- towarzystwo, rozmowy,
- wsparcie emocjonalne rozmowy, spotkania,
- wsparcie otrzymuje poprzez rozmowy, wspólne spędzanie czasu, wyjazdy, spotkania rodzinne,
- wsparcie polega na wspólnych spotkaniach, rozmowach, odwiedzaniu się, czasem wspólnych wyjazdach np. na weekend czy wakacje,
- wsparcie psychiczne,
- wsparcie w emocjonalne w trudniejszych chwilach, obecność członków rodziny, rozmowy, wspólne spędzanie czasu,
- wsparcie w trudnych sytuacjach, zapewnienie warunków do życia,
- wspólne spędzanie czasu z rodziną mężem i dziećmi,
- wspólne spędzanie czasu z rodziną, przyjaciółmi, odwiedziny sąsiedzkie,
- wspólne spędzanie czasu, rozmowy z członkami rodziny, wsparcie przyjaciół, spotkania ze znajomymi,
- wysłuchanie.

Bardzo ważnymi sposobami wsparcia jest pomoc w codziennym funkcjonowaniu, w domu, w zaopatrzeniu, w organizacji bieżących spraw (34 wypowiedzi) m.in.:

- codzienna pomoc,
- która pomaga mi, robi zakupy, sprząta, umawia wizyty lekarskie,
- ogólne funkcjonowanie w codziennym życiu, ogarnianie domu,
- podanie posiłku,
- podlewanie ogródka i pilnowanie domu podczas dłuższej nieobecności,
- polega na pomocy w codziennych obowiązkach,
- pomoc w funkcjonowaniu codziennym,
- pomoc w przygotowywaniu posiłków, tj. obiadów, doradztwo,
- pomoc w zrobieniu zakupów,
- robią zakupy, szykują drzewo na zimę,
- robienie zakupów, przygotowywanie posiłków, sprzątanie mieszkania, higiena osobista,
- umówienie wizyty lekarskiej,
- zapewnienie mieszkania, pomoc w codziennym funkcjonowaniu, żywność,
- zapewnienie zakupów, ogrzewania, leków, dostępu do lekarza, pomoc w czynnościach życia codziennego,
- zwłaszcza blisko domu, w ogrodzie, praca fizyczna.

Istotną formą pomagania jest również wsparcie finansowe i rzeczowe (14 wypowiedzi) m.in.:

- jest to wsparcie finansowe, rzeczowe,
- pomoc finansowa, rzeczowa,
- pomoc materialna i rzeczowa, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- pomoc rzeczowa.

- *podwiezienie do lekarza, do kościoła,*
- *podwózka do lekarza, czy urzędu, czasem też inne potrzeby ale nie śmiem prosić, nadużywać,*
- *pomoc np. w powiezieniu na zakupy czy do lekarza.*

- *pomoc przy opiece nad dzieckiem,*
- *pomoc w opiece nad synem,*
- *pomoc w załatwianiu opieki nad dziećmi,*
- *pomoc w zapewnieniu córce opieki,*
- *pomoc w zapewnieniu synowi opieki, doradztwo, pomoc usługowa,*
- *w opiece nad dzieckiem, w różnych sytuacjach życiowych np. pożyczanie różnych sprzętów gospodarstwa domowego, pomoc fizyczna podczas wykonywania np. prac w ogrodzie.*

- *pomoc np. przy naprawach samochodu,*
- *pomoc w drobnych naprawach,*
- *pomoc w drobnych naprawach, pomoc w pracach w ogrodzie,*
- *pomoc w drobnych remontach,*
- *prace remontowe,*
- *przeważnie pomoc fizyczna,*
- *różne naprawy w domu.*

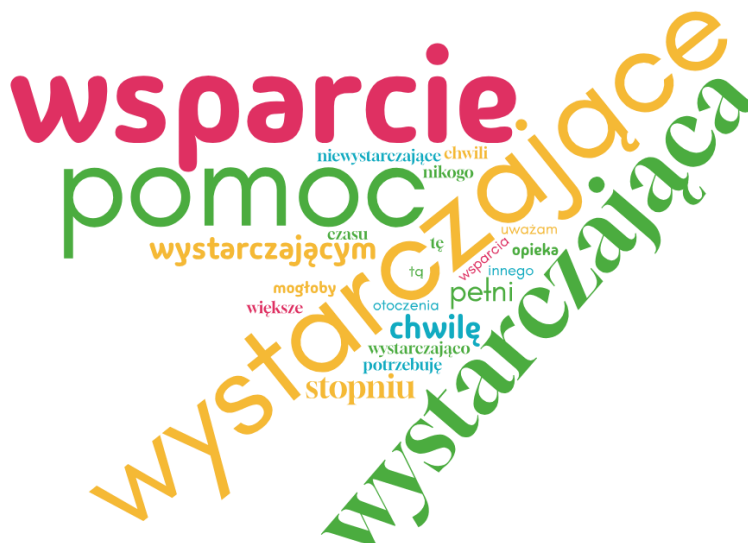
- *opiekują się mną w razie potrzeby, nie korzystam z pomocy innych bo póki co nie mam takiej potrzeby,*
- *w zależności od potrzeb,*
- *w zależności od problemów,*
- *w zależności od problemów i potrzeb.*

- *mogę liczyć na nich zawsze,*
- *we wszystkim – por. Rysunek 10.*

Respondenci, którzy stwierdzili w wywiadach, że otrzymują wsparcie ze strony bliskich, przyjaciół, sąsiadów lub znajomych prawie bez wyjątku deklarowali, że pomoc ta jest wystarczająca. W niektórych przypadkach przyznawali, że krępują się prosić o nieco większe wsparcie – por. Rysunek 11.

Rysunek 11. Zakres wsparcia otrzymywanego przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze

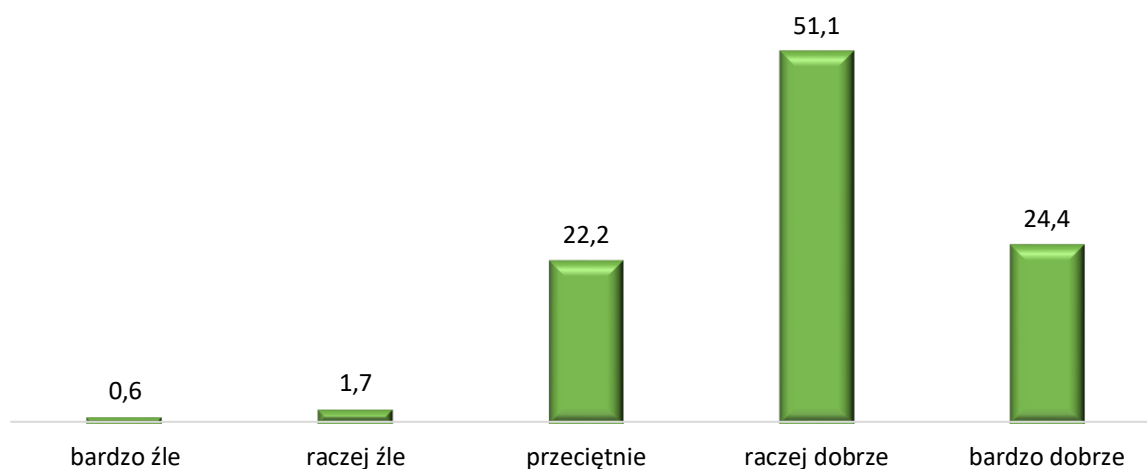
Źródło: badania własne.

Spośród 6 osób (ok. 3%), które w wywiadzie udzieliły odpowiedzi wskazującej na brak wsparcia ze strony innych ludzi, tylko jedna osoba uzasadniła swoją wypowiedź: *Moja rodzina nie należy do zamożnych. Każdy dba o siebie i każdy musi sobie radzić samodzielnie.*

5.2 Opinia mieszkańców Gminy Jedlicze dotycząca zasadności organizacji pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych

Relacje z sąsiadami w zdecydowanej większości wypowiedzi badanych mieszkańców Gminy Jedlicze zostały ocenione jako dobre (ok. 76%). Co piąty uczestnik badań nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii (ok. 22%). Natomiast w przypadku ok. 2% respondentów relacje te zostały określone jako złe – Wykres 55.

Wykres 55. Ocena badanych mieszkańców Gminy Jedlicze dotycząca relacji z sąsiadami
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Na ocenę relacji z sąsiadami nie wpływa miejsce zamieszkania, tzn. w przypadku badanych mieszkańców wsi oraz miasta Jedlicza zdecydowanie przeważają pozytywne opinie dotyczące wspomnianych relacji (odpowiednio ok. 73% i ok. 80%) – por. Tabela 12.

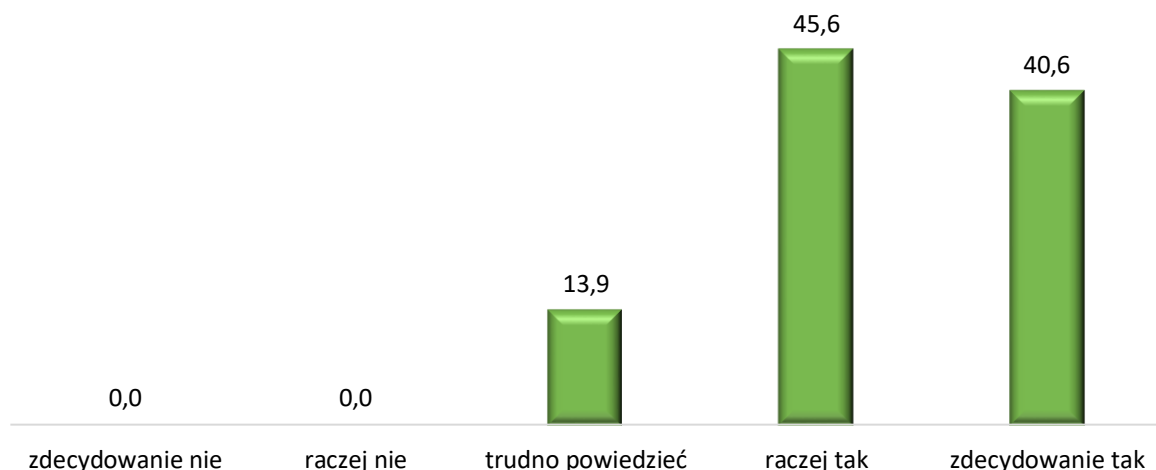
Tabela 12. Ocena badanych mieszkańców Gminy Jedlicze relacji z sąsiadami wg typu miejscowości
(Dane w %)

Relacje z sąsiadami	Typ miejscowości		Ogółem
	wieś	miasto	
	N=114	N=66	N=180
dobrze	72,8	80,3	75,6
przeciętne	23,7	19,7	22,2
złe	3,5	0,0	2,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Działania zmierzające do zorganizowania dla osób starszych, samotnych lub chorych wsparcia ze strony ich sąsiadów, w tym m.in. w postaci pomocy w wykonywaniu codziennych zadań, tj. zakupy, gotowanie, towarzyszenie w wizytach lekarskich itp.) w opinii przeważającej większości uczestników badań mają szansę skutecznie przyczynić się do polepszenia jakości życia seniorów (ok. 87%). Jedynie ok. 14% respondentów nie potrafiła jednoznacznie ustosunkować się do tej kwestii. Ponadto nie odnotowano żadnej odpowiedzi wskazującej na brak tego typu korzyści – por. Wykres 56.

Wykres 56. Polepszenie jakości życia osób starszych
w związku z organizacją wsparcia dla nich ze strony ich sąsiadów w opinii mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Bez względu na wiek uczestników badań przeważa opinia wskazująca, iż organizacja pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych przyczyni się do polepszenia ich jakości życia, to jednak można zauważyć, iż odsetek respondentów wyrażających taki pogląd rośnie wraz z ich wiekiem. Wśród osób w wieku do 25 lat odsetek takich wypowiedzi wyniósł ok. 69%, w przypadku osób w przedziale wiekowym 26-60 lat było to już ok. 86%, a wśród badanych w wieku 60 lat i więcej był to ok. 92%. Natomiast brak możliwości jednoznacznego odniesienia do omawianego zagadnienia maleje wraz z wiekiem – por. Tabela 13.

Tabela 13. Ocena zasadności pomocy sąsiedzkiej jako działań polepszających jakość życia seniorów wg wieku
(Dane w %)

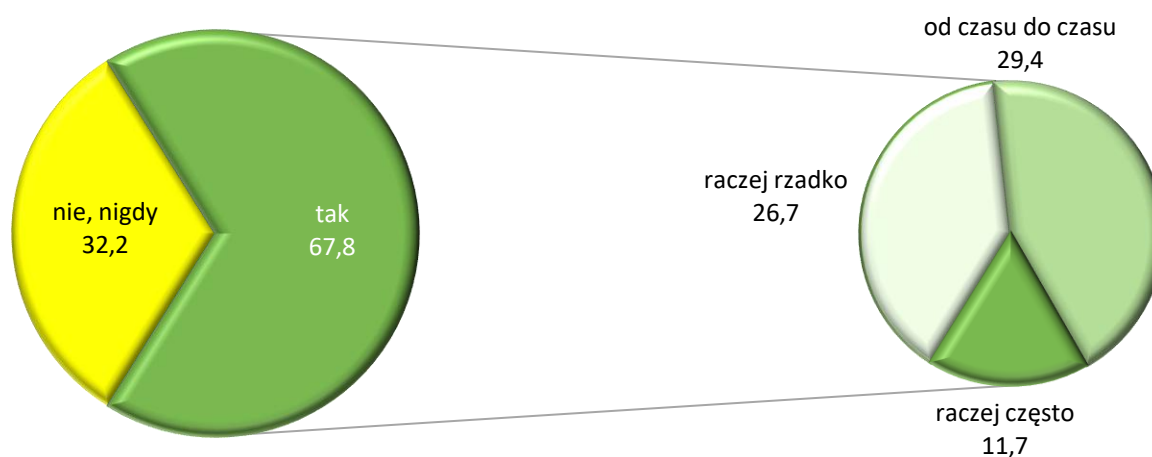
Pomoc sąsiedzka a polepszenie jakości życia seniorów	Wiek			Ogółem
	do 25 lat	26-60 lat	pow. 60 lat	
	N=16	N=115	N=49	N=180
tak	68,8	86,1	91,8	86,1
trudno powiedzieć	31,3	13,9	8,2	13,9
nie	0,0	0,0	0,0	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

5.3 Zakres pomocy udzielanej przez mieszkańców Gminy Jedlicze swoim sąsiadom

Większość badanych mieszkańców Gminy Jedlicze przyznała, że udziela swoim sąsiadom pomocy (ok. 68%), przy czym do dziesiąty respondent przejawia taką formę aktywności często (ok. 12%). Działania takie od czasu do czasu podejmuje ok. 29% uczestników badań, a rzadko ok. 28%. Takiego wsparcia nie udziela natomiast co trzeci z badanych (ok. 32%) – por. Wykres 57.

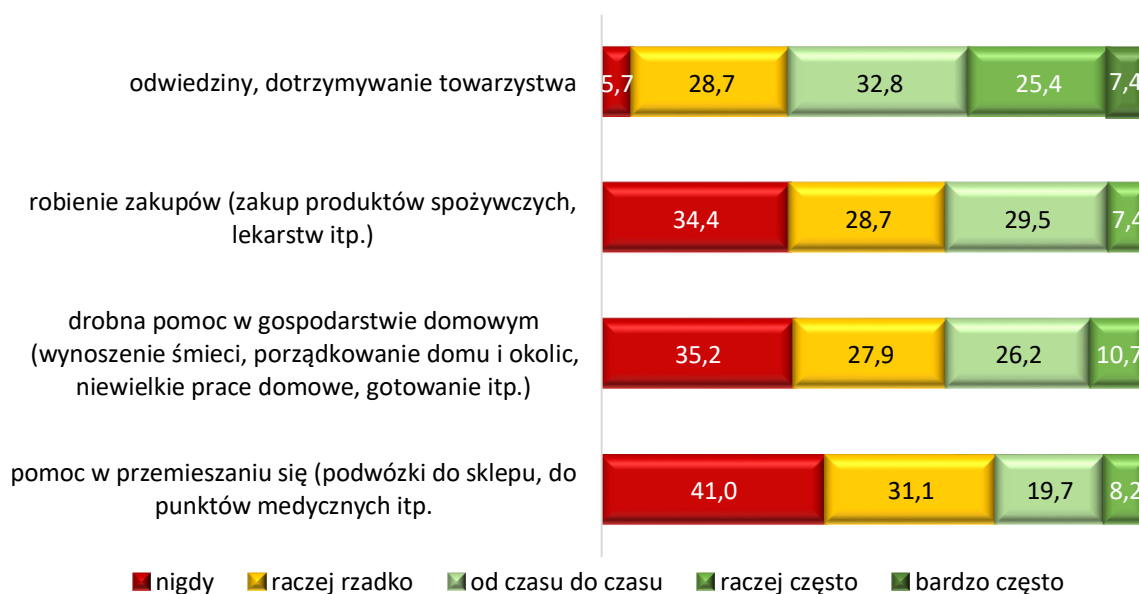
Wykres 57. Pomoc udzielana sąsiadom przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Najbardziej popularną formą wsparcia udzielanego sąsiadom przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze – bez względu na jego częstotliwość – są odwiedziny oraz dotrzymywanie towarzystwa (ok. 94%, w tym często ok. 33%). Ponadto deklarowano również takie przejawy pomocy jak: robienie zakupów (ok. 66%, w tym często ok. 37%); drobna pomoc sąsiedzka (ok. 65%, w tym często ok. 37%) oraz pomoc w przemieszczaniu się (ok. 59%, w tym często ok. 30%) – por. Wykres 58.

Wykres 58. Przejawy wsparcia udzielanego sąsiadom przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=122*)

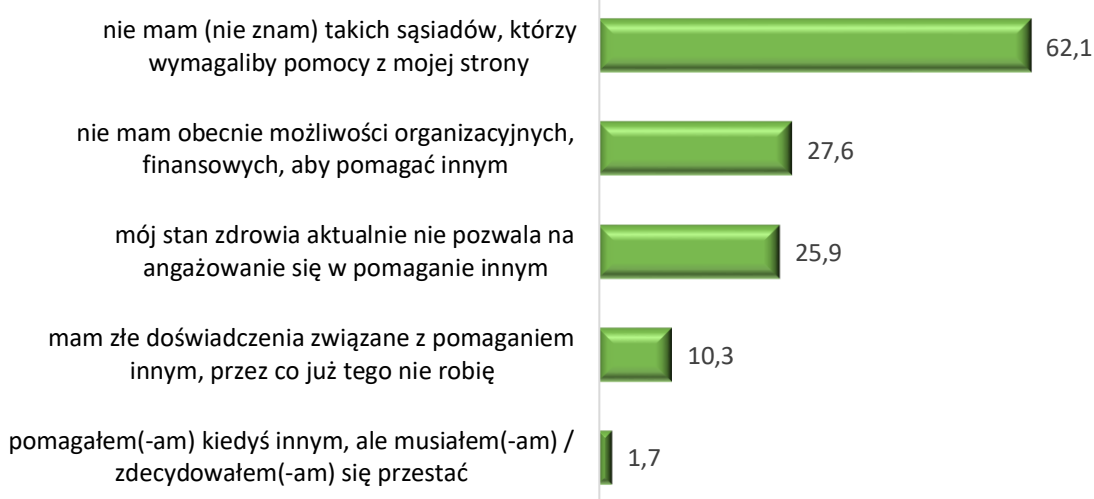

*Dotyczy osób, które zadeklarowały udzielanie wsparcia sąsiadom.

Źródło: badania własne.

Natomiast wśród przyczyn braku udzielania wsparcia sąsiadom badani mieszkańcy Gminy Jedlicze najczęściej wymieniali brak w otoczeniu osób, które wymagałyby takiej pomocy (ok. 62%). W dalszej kolejności wskazywano na takie czynniki jak: brak możliwości organizacyjnych, finansowych (ok. 28%), zły stan zdrowia (ok. 26%), złe doświadczenia związane z pomaganiem innym (ok. 10%) – por. Wykres 59.

Wykres 59. Przyczyny braku udzielania wsparcia sąsiadom ze strony badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=58*)

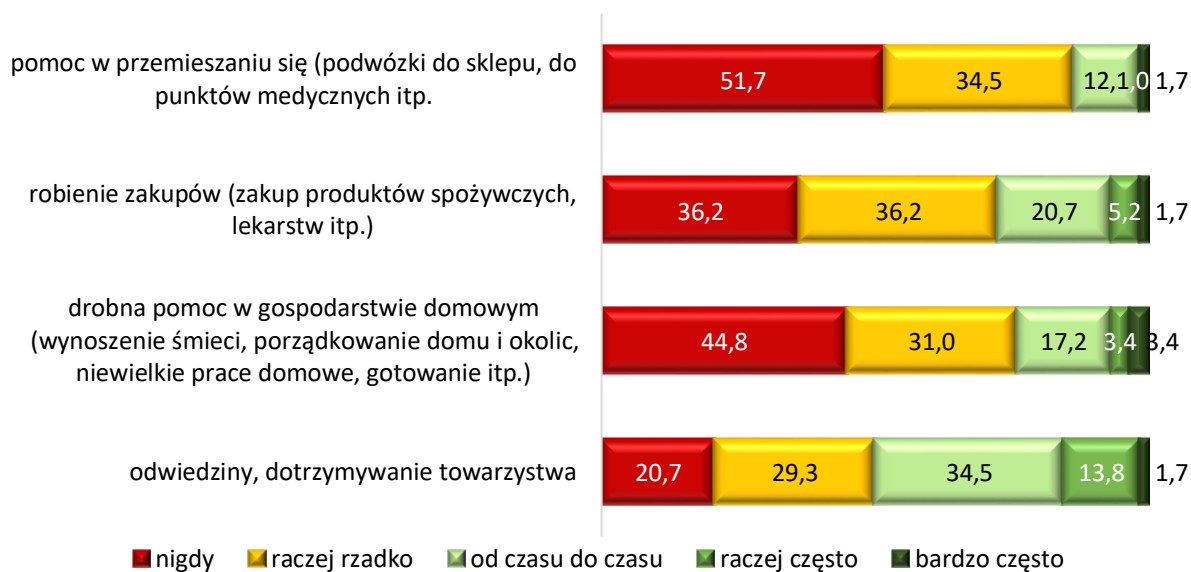

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość udzielania więcej niż 1 odpowiedzi. Uwzględniono odpowiedzi wyłącznie osób, które przyznały, że nie udzielają pomocy swoim sąsiadom.

Źródło: badania własne.

W przypadku gdyby jednak zaistniała taka możliwość oraz jednocześnie pojawiła się potrzeba wsparcia ze strony innych osób, to znaczna część badanych mieszkańców Gminy Jedlicze zadeklarowała gotowość do udzielenia pomocy, przy czym – bez względu na częstotliwość – przeważnie byłyby to odwiedziny lub dotrzymywanie towarzystwa (ok. 79%), robienie zakupów (ok. 64%) lub pomoc w przemieszczaniu się (ok. 48%) – por. Wykres 60.

Wykres 60. Formy ewentualnej pomocy brane pod uwagę przez osoby nie udzielające wsparcia
(Dane w %, N=58*)

*Uwzględniono odpowiedzi wyłącznie osób, które przyznały, że nie udzielają pomocy swoim sąsiadom.

Źródło: badania własne.

Rozdział 6. Zakres partycypacji społecznej mieszkańców Gminy Jedlicze

6.1 Zakres uczestnictwa w życiu społecznym mieszkańców Gminy Jedlicze

Uczestnicy badań w trakcie wywiadów zostali poproszeni o wskazanie instytucji lub organizacji działających na terenie Gminy Jedlicze, które oferują osobom starszym możliwość atrakcyjnego, aktywnego i wartościowego spędzania wolnego czasu. Mowa tu o podmiotach mających na celu zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu społecznym. W tym kontekście wskazano takie organizacje jak:

- Biblioteka w Jedliczu,
- Caritas,
- Dom Ludowy (*Dom Ludowy, tam osoby starsze mogą się spotykać, ale nie jest to organizowane zbyt często*),
- Dom Pomocy Społecznej,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej (*...w Żarnowcu było coś, ale dokładnie nie wiem; u nas był w Żarnowcu Dom Dzienny Opieki czy coś takiego, teraz go nie ma... coś tam robią z ośrodka zdrowia, ale nie chodzę... w Gminie robią dni Jedlicza, wiem bo grałem kiedyś w zespole ludowym i występowałem... teraz zdrowie nie pozwala, a i w szkole tej starej co raz jakieś imprezy*),
- gminna biblioteka,
- Gminny Ośrodek Kultury w Jedliczu (*...działa aktywnie, z tego co się orientuję to są stowarzyszenia diabetyków*),
- GOK (*...myślę, że nie oferta jest wystarczająca dla wszystkich, tj. dla młodych, starych; Jakies imprezy, koncerty są GOK je organizuje, zawody sportowe, ale co do seniorów to nie wiem*),
- GOK w Jedliczu,
- GOSiR,
- Koła Gospodyń Wiejskich (*...dobrze działają; ...KGW – tam się coś dzieje, ale nie znam szczegółów*),
- kółko różańcowe,
- Parafia w Jedliczu,
- Stowarzyszenie Cyba (*...które organizuje atrakcyjne wycieczki*),
- Straże OSP,
- szkoła,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Potoku.

Ogólnie można zauważyć, że przeważały opinie, iż oferta wymienionych wyżej podmiotów jest atrakcyjna, ale jest jej stanowczo za mało, i nie zawsze jest skierowana do wszystkich zainteresowanych:

- *mogłoby by być więcej spotkań dla starszych, tj. klub seniora, kółka zainteresowań,*
- *sporo jest imprez, spotkań, koncertów, w których mogą uczestniczyć, jedyne co to może brakuje tych klubów seniora,*
- *starszym to nie bardzo, organizuje się tutaj różne imprezy ale to raczej młodzi uczestniczą a starsi siedzą w domach – por. Rysunek 12.*

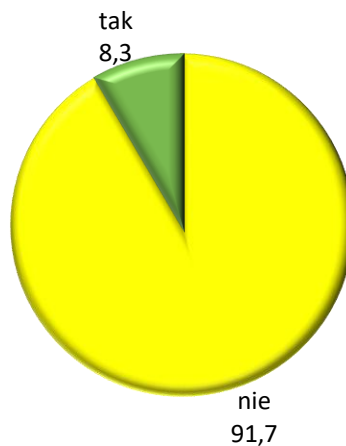
Rysunek 12. Instytucje lub organizacje oferujące osobom starszym w Gminie Jedlicze aktywne spędzanie wolnego czasu

Źródło: badania własne.

Przeważająca większość spośród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze nie należy do żadnej organizacji (ok. 92%). Do organizacji takich jak stowarzyszenia, kluby sportowe, Klub Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna, podmioty działające w sferze kultury, kluby hobbyistyczne, zgromadzenia religijne, itp. należy jedynie ok. 8% – por. Wykres 61.

**Wykres 61. Przynależność organizacyjna wśród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)**

Źródło: badania własne.

6.2 Formy przynależności organizacyjnej mieszkańców Gminy Jedlicze

Zakres przynależności organizacyjnej badanych mieszkańców Gminy Jedlicze – jak wspomniano – jest niewielki. Natomiast respondenci, którzy zadeklarowali uczestnictwo w takich podmiotach jak organizacje, stowarzyszenia, kluby sportowe, KGW, OSP, podmioty działające w sferze kultury, kluby hobbystyczne, zgromadzenie religijne, itp. itd. najczęściej wymieniali Ochotniczą Straż Pożarną (OSP – 3 wypowiedzi; OSP Jaszczew, OSP Męcinka) oraz Koła Gospodyń Wiejskich (3 wypowiedzi). W tym kontekście wspomniano również o stowarzyszeniach i fundacjach, tj.: Caritas; fundacja, która organizuje coroczne balony, tj. mistrzostwa balonowe w Krośnie; Stowarzyszenie „CYBA”, stowarzyszenie miłośników motoryzacji – Automobilklub. W jednej wypowiedzi wymieniono również klub sportowy MUKS Jedlicze, a w innej zarząd osiedla. Ponadto jeden z uczestników badań udzielił następującej odpowiedzi:

Kiedyś grałem w zespole „Białe gwiazdy”, dawno to było. Jak byłem młodszy i zdrowszy to w kapeli ludowej "Komfinki". Po śmierci żony stan zdrowia pogorszył się nie mam na to już siły.

Brak uczestnictwa w działaniach omawianych tu podmiotów relatywnie często był uzasadniany brakiem czasu (7 wypowiedzi):

- brak czasu (5 wypowiedzi),
- mam inne zobowiązania względem rodziny,
- z powodu braku czasu, praca i rodzina absorbują mój wolny czas w pełni.

Wśród przyczyn braku przynależności organizacyjnej uczestnicy badań wymieniali zły stan zdrowia, a także żałobę po śmierci bliskiej osoby (7 wypowiedzi):

- mam żałobę po żonie, poza tym stan zdrowia nie jest już taki jak 2, 3 lata temu,
- problemy z poruszaniem się,
- problemy zdrowotne,
- stan zdrowia,
- sytuacja zdrowotna,
- z powodu zdrowotnych problemów,
- zły stan zdrowia.

Czynnikami stanowiącymi barierę utrudniającą omawiane uczestnictwo był również podeszły wiek badanych (2 wypowiedzi):

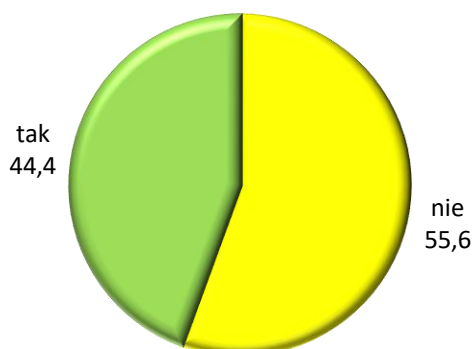
- jestem osobą w podeszłym wieku, nie uczestniczę w wydarzeniach kulturalnych organizowanych w swojej wiosce ani na terenie Gminy,
- nie czułam się na siłach.

Ponadto w omawianym kontekście wspomniano również o braku możliwości udziału w takich organizacjach z uwagi na pracę w delegacji.

6.3 Zakres uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczności lokalnej wśród mieszkańców Gminy Jedlicze

W roku poprzedzającym badania większość respondentów nie uczestniczyła w żadnych wydarzeniach kulturalnych (ok. 56%). W tego typu wydarzeniach brało udział ok. 44% badanych mieszkańców Gminy Jedlicze – por. Wykres 62.

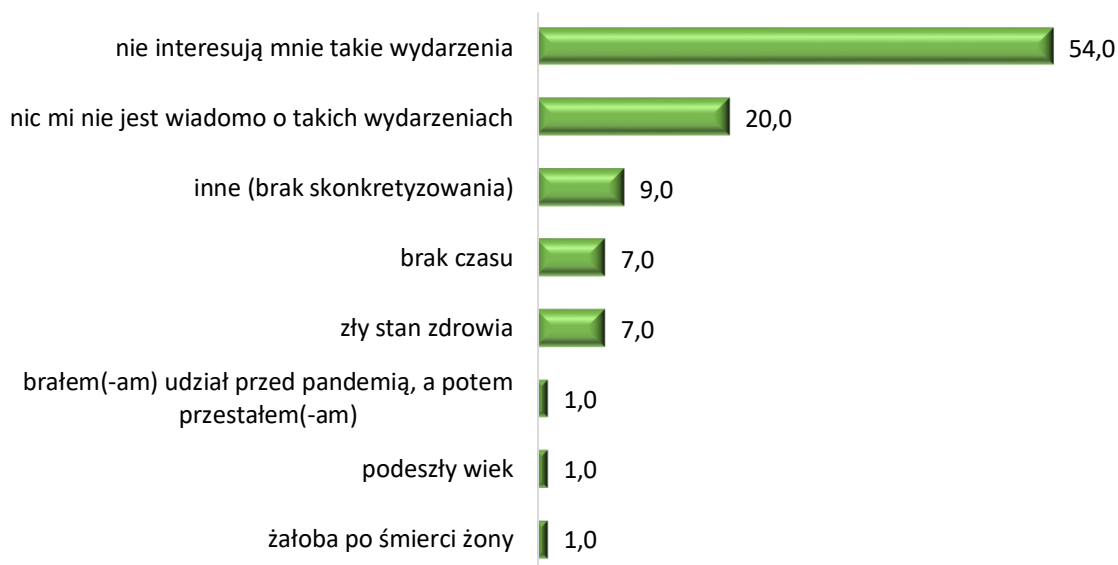
Wykres 62. Uczestnictwo w ostatnim roku w wydarzeniach kulturalnych wśród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Wśród przyczyn braku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych najczęściej wskazywano na brak zainteresowania tego typu wydarzeniami (ok. 54%). W tym kontekście wspomniano o braku wiedzy o takich wydarzeniach (ok. 20%) oraz o braku czasu lub złym stanie zdrowia (ok. 7%). Ponadto w pojedynczych wypowiedziach pojawiły się takie powody jak: zaprzestanie uczestnictwa w imprezach kulturalnych w wyniku pandemii, podeszły wiek, a także okres żałoby po śmierci bliskiej osoby – por. Wykres 63.

Wykres 63. Przyczyny braku uczestnictwa w uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wśród mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=100*)

*Dotyczy wyłącznie respondentów, którzy nie uczestniczyli w wydarzeniach kulturalnych.

Źródło: badania własne.

Rozdział 7. Uwagi metodologiczne

Dobór poniższych metod badawczych jest warunkowany problematyką badawczą, którą zawiera Wstęp do niniejszego opracowania.

7.1 Analiza Desk Research

7.1.1 Charakterystyka badań za pomocą Desk Research w zarysie

Wiele badań empirycznych rozpoczyna się od tzw. „badań przy biurku” (z ang. *Desk Research*). Zabieg tego typu umożliwia rozpoznanie badanego problemu na podstawie danych pochodzących ze źródeł zastanych. We współczesnych społeczeństwach niemal wszystkie dziedziny życia publicznego są w jakiś sposób dokumentowane. Istnieją wręcz zawody zajmujące się wyłącznie na produkowaniem i przetwarzaniem informacji¹⁰. W socjologii przyjęto nazywać dane, które są wytwarzane przez różnego rodzaju instytucje – nie zawsze państwowe – jako dane urzędowe¹¹. Danymi zastanymi mogą być dokumenty, archiwa, sprawozdania, zestawienia, statystyki, materiały demograficzne, dokumentacje techniczne, ewidencje, ankiety personalne znajdujące się w różnego rodzaju instytucjach, źródła historyczne: kroniki, spisy ludności, księgi parafialne i inne informacje archiwalne (szczególnie istotne dla studiów historycznych). Takie dane obejmują również stan dotychczasowej wiedzy teoretycznej i empirycznej, dotyczącej określonego tematu, który aktualnie interesuje badacza¹². Podstawowym warunkiem przeprowadzenia analizy Desk Research jest dostęp do wiarygodnych, rzetelnych i aktualnych danych¹³. Chodzi przede wszystkim o uzyskanie wglądu do już istniejących materiałów i ich obróbkę na potrzeby prowadzonych badań¹⁴. Analiza danych zastanych może stanowić rodzaj przygotowania do właściwych badań empirycznych lub też do rozważań teoretycznych¹⁵.

7.1.2 Sposób doboru źródeł

Wybierając materiały do analizy w ramach tzw. badań „za biurka” zastosowano dobór celowy. W niniejszych badaniach zastosowano celowy dobór próby¹⁶, nazywany też próbą celową (ang. *judgement*)¹⁷, który polega na tym, że z całej populacji można wybrać podgrupę, którą na podstawie posiadanych informacji można uważać za reprezentatywną dla tej populacji, a następnie przebadать całą tę grupę, bądź też pobraną z niej próbę. Przy czym w tym przypadku w odniesieniu do populacji oraz próby jest mowa o źródłach informacji w postaci tekstów (publikacji, raportów, sprawozdań oraz źródeł internetowych). Do zalet tego typu doboru próby należą takie aspekty jak: mniejsze koszty przygotowania próby i realizacji badań, niż w przypadku prób losowych, ponieważ jednostki badane można dobrać tak, aby np. były blisko siebie. Problemy jakie się z tym jednak wiążą to: braki możliwości oceny ani kontroli zmienności, ani też błędu wyników oraz to że próba wymaga przyjęcia pewnych założeń lub też posiadania szerokich informacji o populacji i wybranej próbie. Tak dobrana próba nie pozwala więc na uogólnianie wyników na całą populację, ale też nie służy ona do badania skali zjawisk, ale mechanizmów nimi rządzących. Istotne jest to, aby uzyskać dostęp do konkretnych zasobów informacji.

¹⁰ Szerzej: A. Sułek, *Ogród metodologii socjologicznej*, Warszawa 2002.

¹¹ Szerzej: A. Sułek, *W terenie, w archiwum i w laboratorium. Studia nad warsztatem socjologa*. Warszawa 1990.

¹² A. Maksymowicz, *Bezpieczne miasteczko. O potrzebie badań socjologicznych*, Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH, 2004, 135, 9.

¹³ Por. J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Katowice 1999, s. 153 – 159.

¹⁴ Szerzej: T. Rapley, *Analiza konwersacji, dyskursu i dokumentów*, Warszawa 2010.

¹⁵ A. Maksymowicz, *Bezpieczne miasteczko. O potrzebie badań socjologicznych*, Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH, 2004, 135, 9.

¹⁶ J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*, Warszawa 1997, s. 213.

¹⁷ S. Nowak, *Metody badań socjologicznych*, Warszawa 1965, s. 540.

Uwzględniono przy tym takie kryteria jak:

- trafność – dokumenty powinny bezpośrednio dotyczyć przedmiotu badań;
- rzetelność – opracowania zawierające dane liczbowe powinny być przygotowane profesjonalnie, sumiennie i uczciwie, tj. pozostawać w zgodzie z opisywaną przez siebie rzeczywistością oraz umożliwiać analizę porównawczą;
- aktualność – dane i informacje powinny być jak najświeższej daty
- kompletność – dane powinny obejmować przedstawiane informacje bez braków oraz z wymaganą przez problematykę badawczą perspektywą czasową.

Wypełnienie powyższych czynników warunkuje wiarygodność materiału badawczego.

7.1.3 Wykorzystane dokumenty i źródła

Na potrzeby omawianej tu metody badawczej wykorzystano następujące dokumenty źródłowe:

- 1) Bank danych lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
- 2) Polska w liczbach, <https://www.polskawliczbach.pl/>
- 3) *Vademecum Statystyczne Samorządowca*, GUS, https://rzeszow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podkarpackie/portrety_gmin 23.03.2025
- 4) Załącznik – lista wskaźników rekomendowanych do wykorzystania w OZPS, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa, październik 2018 r., <https://www.gov.pl/attachment/7a55a664-5c39-420f-8a90-28983d35f233>, (Dostęp: 23.03.2025)
- 5) Ocena zasobów pomocy społecznej (za 2023 r.) , Autorstwo: pracownicy GOPS w Jedliczu, Jedlicze 2024.
- 6) Ocena zasobów pomocy społecznej (za 2022 r.) , Autorstwo: pracownicy GOPS w Jedliczu, Jedlicze 2023.
- 7) Ocena zasobów pomocy społecznej (za 2021 r.) , Autorstwo: pracownicy GOPS w Jedliczu, Jedlicze 2022
- 8) Regulamin organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu, Załącznik do Zarządzenia Nr8/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu z dnia 18 marca 2016 r.
- 9) Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2023, Jedlicze 2024.
- 10) Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2022, Jedlicze 2023.
- 11) Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2021, Jedlicze 2022.
- 12) Naukowiec.org, <https://www.naukowiec.org/dobor.html> (Dostęp: 23.03.2025)

7.2 Badania PAPI

7.2.1 Charakterystyka badań PAPI w zarysie

Bezpośredni wywiad indywidualny z wykorzystaniem wystandaryzowanego kwestionariusza (ang. *Paper And Pencil Interview – PAPI*) to jedna z klasycznych technik zbierania danych zapewniająca skuteczność realizacji założonych prób oraz zwiększająca prawdopodobieństwo uzyskania kompletnego materiału badawczego. Jednocześnie taki sposób prowadzenia badań wymaga dużego doświadczenia ankierów m. in. z uwagi na konieczność uniknięcia tzw. efektu ankiera. Ponadto pod względem organizacyjnym jest to proces bardziej skomplikowany niż jest to w przypadku innych technik, a szczególnie w porównaniu z CATI (tj. wywiadem telefonicznym z wykorzystaniem komputera).¹⁸

7.2.2 Rodzaj doboru próby w badaniach PAPI

Dobór losowy, prosta próba losowa (ang. *simple random*),¹⁹ losowanie nieograniczone indywidualne²⁰ – polega na oznaczeniu każdego członka badanej zbiorowości określonym niepowtarzalnym numerem. Taka lista respondentów stanowi operat losowania. Następnie za pomocą tablicy liczb losowych albo jak w niniejszym przypadku wykorzystując generator liczb losowych należy wybrać skład próby badawczej. W omawianych tu badaniach operatem badawczym była lista mieszkańców Gminy Jedlicze udostępniona przez Zleceniodawcę z zachowaniem poufności dotyczącej danych osobowych, tj. lista ta nie zawierała imion i nazwisk, a jedynie płeć, wiek i miejsce zamieszkania. Z uzyskanego wykazu zawierającego wspomniane dane socjodemograficzne 15 295 mieszkańców omawianej tu gminy wyodrębniono 12 570 rekordów odnoszących się do osób pełnoletnich, tj. w wieku 18 lat i więcej. Z utworzonego w ten sposób operatu wylosowano reprezentatywną próbę respondentów, którzy spisie tym byli zakodowani niepowtarzalnym numerem. Przyporządkowanie imion i nazwisk wylosowanych osób do tych numerów kodowych leżało po stronie Zleceniodawcy. W przypadku nielicznych odmów albo braku dostępności respondentów dokonywano dopasowania optymalnego pod względem wspomnianych zmiennych niezależnych rezerwowego numer respondenta.

Do zalet tego rodzaju doboru próby należą takie kwestie jak: a) zakłada minimalną wiedzę o populacji; b) jest wolny od możliwych błędów wynikających z klasyfikacji; c) zapewnia łatwość analizowania danych i obliczania błędów. Natomiast wady prostego losowania to: a) nie wykorzystuje posiadanej przez badacza wiedzy o zbiorowości badanej; b) przy tej samej liczbie prób; daje większy błąd niż próba warstwowa.

Zgodnie z wymogami Zleceniodawcy w badaniach przewidziano udział 180 respondentów. Na podstawie obliczeń wykonanych za pomocą Kalkulatora doboru próby²¹ można stwierdzić, że przy takiej liczbie uczestników badań przyjmując poziom ufności $\alpha=0,90$ (co oznacza, że możemy być pewni uzyskanych rezultatów na poziomie 90%), wielkość frakcji 0,5 (zakładającą brak wiedzy na temat rozkładu badanych cech w populacji) uzyskany błąd standardowy to $\pm 6\%$ (błąd maksymalny informuje o wielkości „poprawki” jaką należy przyjąć interpretując uzyskane wyniki badań sondażowych). Błąd standardowy jest kosztem jaki ponosi się w związku z badaniem jedynie części populacji, tj. próby. Oznacza to, że oszczędzając koszty i sprawiając, iż badania na dużych populacjach stają się realne, należy przyjąć określone prawdopodobieństwo popełnienia błędu wnioskowania, który wynika właśnie z tego, że zbadanie próby to nie to samo co objęciem badaniami całej populacji.

¹⁸ Szerzej: Ch. Frankfort-Nachmias, D. Nachmias, *Metody badawcze w socjologii*, Poznań 2001, s. 249 i dalej;

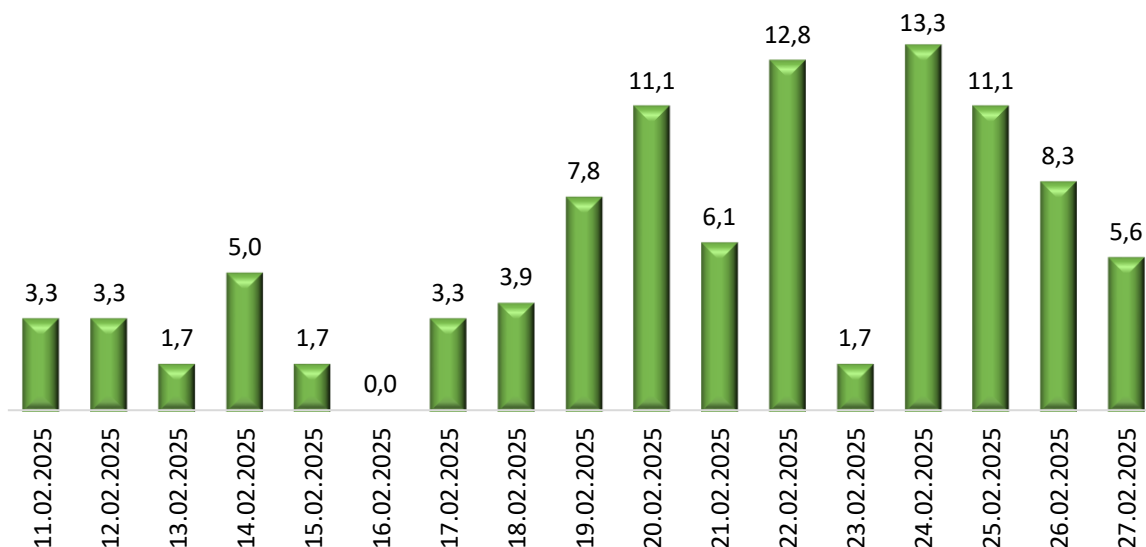
¹⁹ Por. S. Nowak, *Metody badań socjologicznych*, Warszawa 1965, s. 536;

²⁰ J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*, Warszawa 1997, s. 234.

²¹ Naukowiec.org, <https://www.naukowiec.org/dobor.html> (Dostęp: 23.03.2025)

W ramach procedury badawczej 10 lutego 2025 r. zorganizowano szkolenie ankierów, na którym zostały omówione takie aspekty jak: cel badań, podstawowe zasady prowadzenia wywiadów, merytoryczna zawartość narzędzia badawczego oraz kwestie związane z bezpieczeństwem realizacji tego rodzaju przedsięwzięć. Należy tu podkreślić, że ankierzy mieli już doświadczenie w prowadzeniu wywiadów indywidualnych. Badania terenowe typu PAPI zostały zrealizowane przez 10 ankierów w okresie od 11 lutego do 27 lutego 2025 r. – por. Wykres 64

Wykres 64. Czas realizacji badań PAPI w Gminie Jedlicze
(Dane w %, N=180)

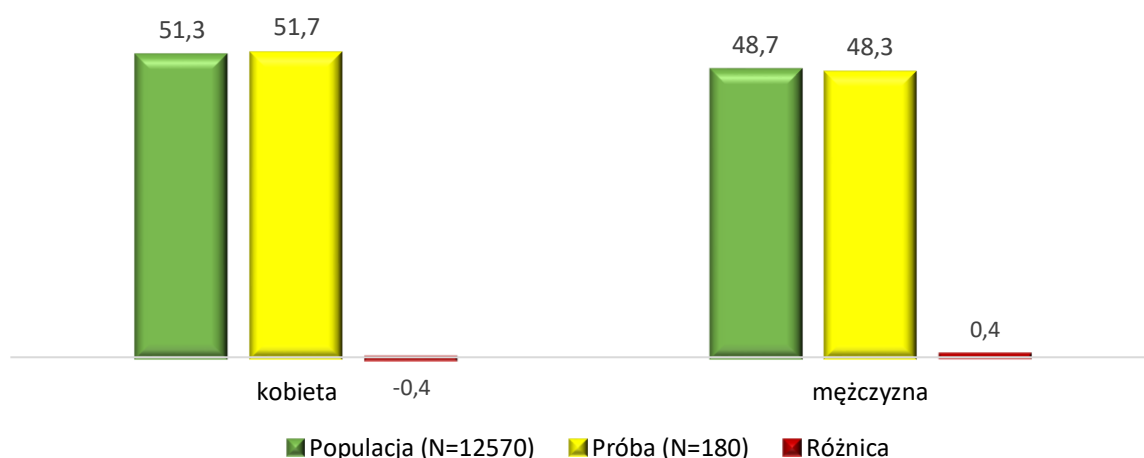

Źródło: opracowanie własne.

7.2.3 Struktura próby badawczej w badaniach PAPI

Na podstawie zastosowanego w procedurze doboru próby losowania w przypadku struktury płci respondentów w porównaniu z populacją dorosłych mieszkańców uzyskano dopasowanie różniące się jedynie niecałym 0,5%. Odsetek kobiet w populacji wynosił 51,3%, a w próbie 51,7%. Natomiast odsetek mężczyzn w populacji to 48,7%, a w próbie 48,3%. Tym samym można stwierdzić, że pod względem struktury płci próba badawcza bardzo dokładnie odzwierciedlała populację mieszkańców Gminy Jedlicze – por. Wykres 65.

Wykres 65. Struktura płci badanej populacji* i próby badawczej
(Dane w %)

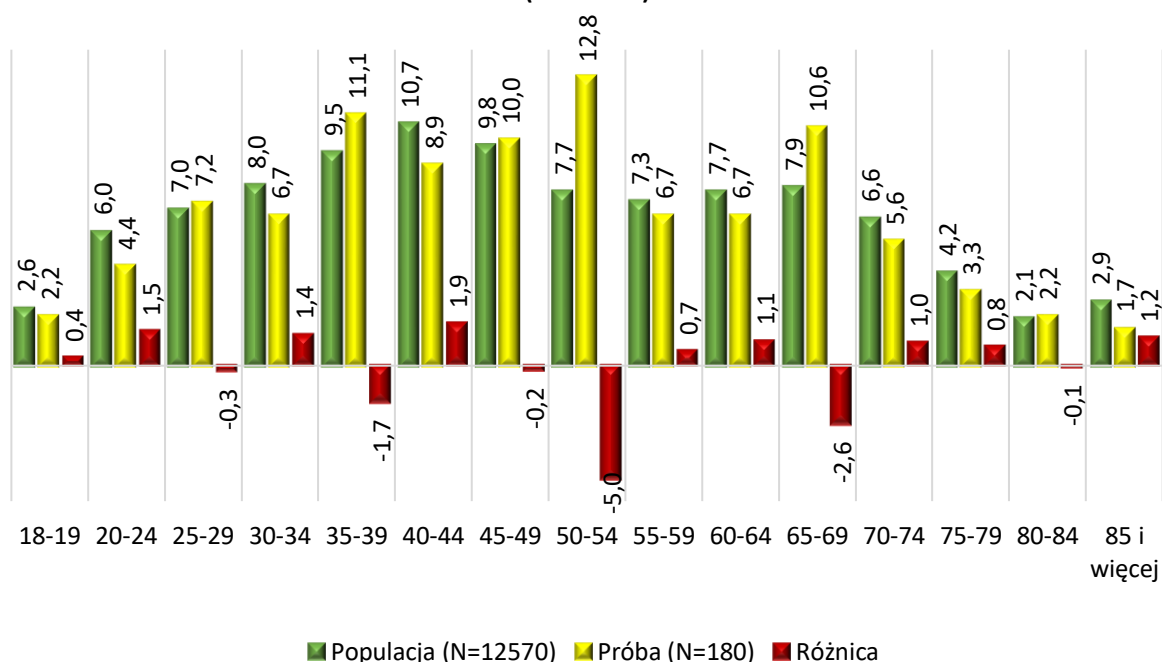

*Dorośli mieszkańcy Jedlicza (w wieku 18 lat i więcej).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu oraz badań własnych.

Losowanie jednostek statystycznych do badań pozwoliło także uzyskać bardzo dobre dopasowanie respondentów do ogółu mieszkańców Gminy Jedlicze także pod względem wieku. W tym przypadku największą różnicę pomiędzy próbą i populacją odnotowano w przypadku osób w wieku 50-54, których nadreprezentacja w badaniach w stosunku do udziału w populacji tej kategorii wiekowej wyniosła ok. 5%. Nieco większy odsetek badanych w porównaniu z ich występowaniem w populacji miał miejsce również w odniesieniu do osób w wieku 65-69 (tj. 3%) oraz w wieku 35-39 lat (ok. 2%). Natomiast mniejszy udział w badaniach, niżby to wynikało z struktury wieku w populacji miały osoby z takich kategorii wiekowych jak: 40-44 (ok. 2%), 20-24 lat (ok. 2%) oraz 30-34 lat (ok. 1%). Jednakże trzeba tu podkreślić, iż im większy jest poziom szczegółowości poszczególnych kategorii zmiennych (w tym przypadku mowa jest o dużej liczbie przedziałów wiekowych), tym trudniejsze jest dokładne dopasowanie cech respondentów do ich rozkładu w populacji. Dlatego też w niniejszym badaniu uzyskany poziom dokładności dopasowania struktury wieku w próbie do tej w populacji należy uznać za satysfakcjonujący – por. Wykres 66.

Wykres 66. Struktura wieku badanej populacji i próby badawczej
(Dane w %)

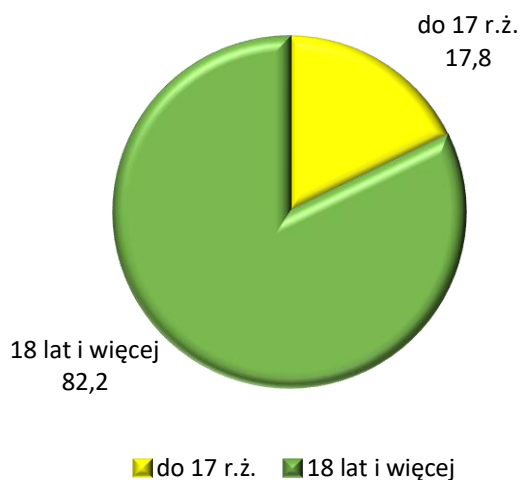
■ Populacja (N=12570) ■ Próba (N=180) ■ Różnica

**Dorośli mieszkańcy Jedlicza (w wieku 18 lat i więcej).*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu oraz badań własnych.

W niniejszych badaniach wzięli udział pełnoletni mieszkańcy Gminy Jedlicze, którzy stanowili ok. 82% populacji. Pozostali mieszkańcy gminy jako osoby niepełnoletnie nie mogły być brane pod uwagę w kontekście prowadzenia planowanych wywiadów indywidualnych. Mieszkańcy gminy w wieku poniżej 18 r.ż. stanowili ok. 18% populacji – por. Wykres 67.

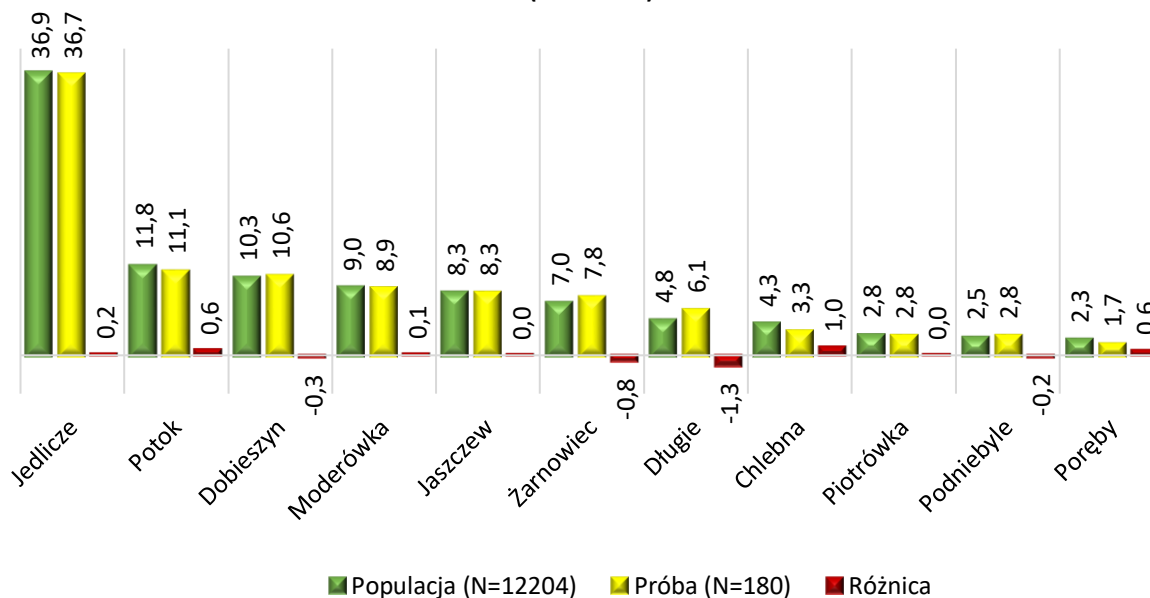
Wykres 67. Struktura wieku mieszkańców Gminy Jedlicze pod względem pełnoletności
(Dane w %, N=15 295)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu oraz badań własnych.

Dopasowanie próby do populacji pod względem zamieszkiwanej miejscowości jest bardzo dokładne biorąc pod uwagę, iż największą nadreprezentację uczestników badań w porównaniu do populacji stanowią mieszkańcy miejscowości Długie (ok. 1%), a największe niedoszacowanie dotyczy mieszkańców miejscowościach jak Potok i Poręby (odpowiednio po ok.1%). Ponadto w próbie na postawie losowania zostało uwzględnionych nieco więcej osób z Żarnowca, Dobieszyna oraz Podniebyla, niż wynosi ich udział w populacji, przy czym różnice te są znikome. Natomiast nieco mniej osób w próbie niż w populacji było także w takich miejscowościach jak Jedlicze, Chlebna i Moderówka, jednakże również w tych przypadkach różnice te są bardzo małe – por. Wykres 68.

Wykres 68. Struktura populacji i próby badawczej pod względem miejsca zamieszkania
(Dane w %)

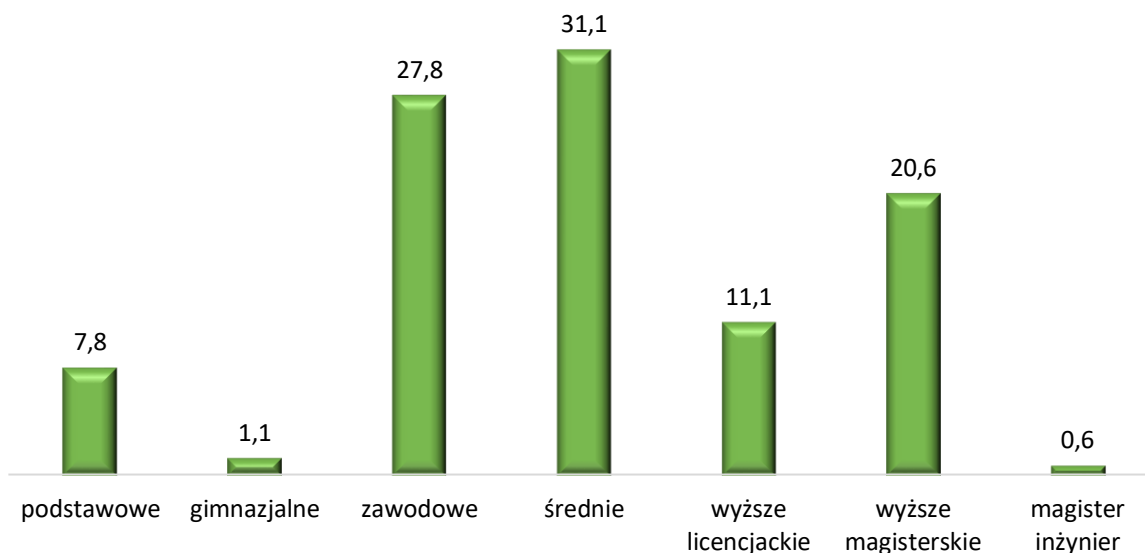
*Dorośli mieszkańcy Jedlicza (w wieku 18 lat i więcej).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Jedliczu oraz badań własnych.

W próbie badawczej największy odsetek stanowiły osoby posiadające wykształcenie średnie (ok. 31%), przy czym niewiele mniej liczne było osoby z wykształceniem zawodowym (ok. 28%). Znaczący udział w próbie mieli również respondenci legitymujących się wykształceniem wyższym

magisterskim (ok. 21%). Pozostali badani posiadali wykształcenie wyższe licencjackie (ok. 11%) oraz podstawowe (ok. 8). Ponadto nieliczni uczestnicy badań zadeklarowali posiadanie wykształcenia magisterskiego inżynierskiego oraz gimnazjalnego (po 1%) – por. Wykres 69.

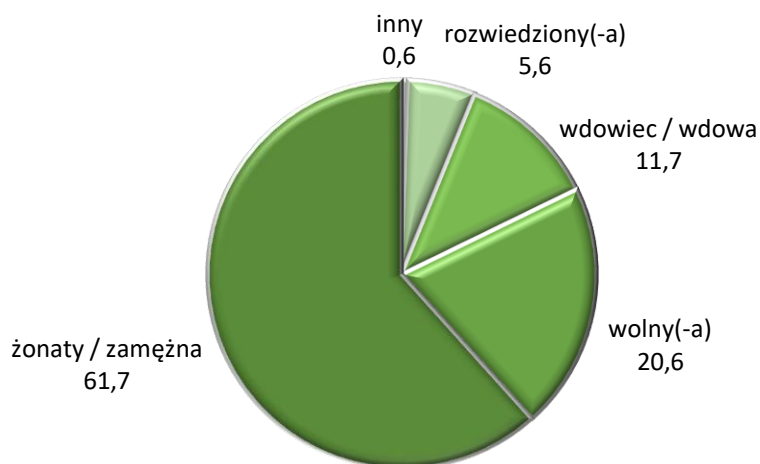
Wykres 69. Struktura wykształcenia badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Wśród uczestników badań zdecydowaną większość stanowiły osoby będące w związkach małżeńskich (ok. 62%). Znaczny odsetek respondentów nie posiadał partnera życiowego (ok. 21%). Ponad co dziesiąta osoba badana to wdowiec albo wdowa (ok. 12%). Ponadto uzyskano ok. 6% odpowiedzi wskazujących na status osoby rozwiedzionej – por. Wykres 70.

Wykres 70. Stan cywilny badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Uczestnicy badań zapytani o ocenę swojej sytuacji materialnej w zdecydowanej większości odpowiedzieli, że jest ona dobra (ok. 46%). W tym kontekście o przeciętnych warunkach życia wspomniało ok. 34% respondentów, a o bardzo dobrych ok. 12%. Ponadto prawie 8% badanych stwierdziło, że sytuacja ta jest zła, a jedynie ok. 1%, że bardzo zła – por. Wykres 71.

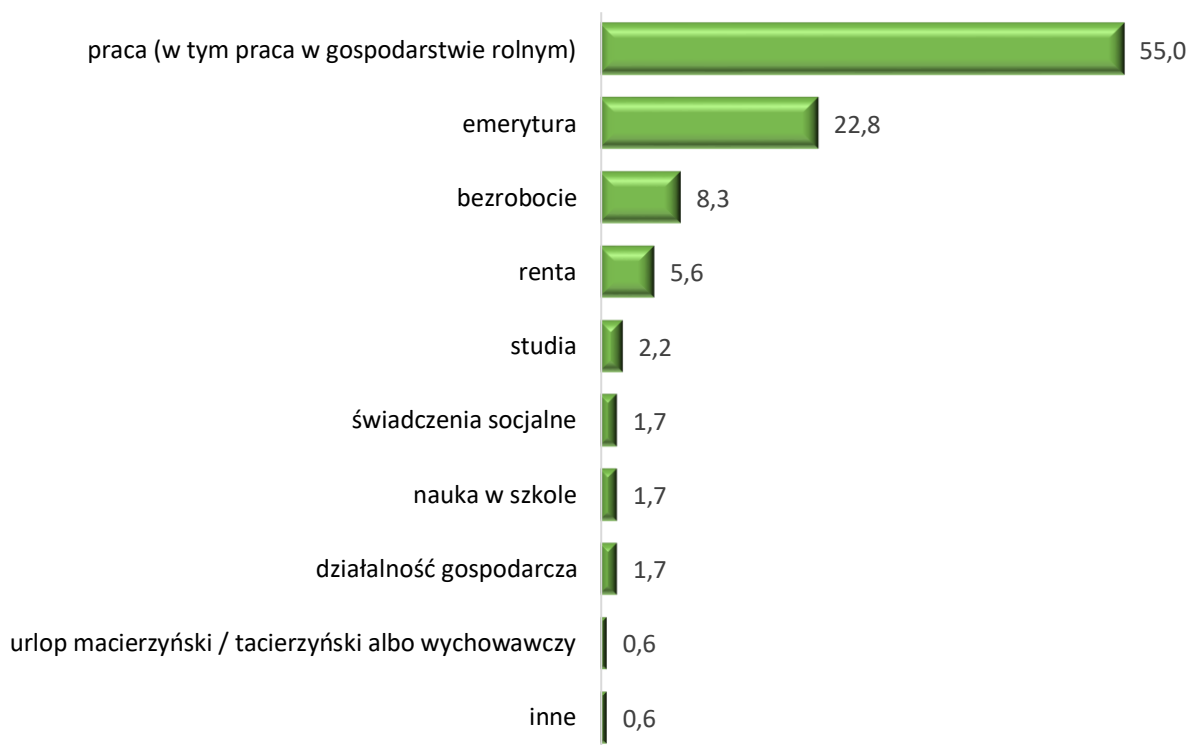
Wykres 71. Sytuacja materialna badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Ponad połowa uczestników badań to osoby pracujące, w tym w rolnictwie (ok. 55%). Prawie co czwarty respondent przebywał na emeryturze (ok. 23%). Prawie co dziesiąta badana osoba nie posiadała zatrudnienia (ok. 8%). Renciści stanowili ok. 6% próby. Ponadto ok. 2% spośród badanych to studenci albo uczniowie (ok. 2%). Również po ok. 2% uczestników badań to osoby prowadzące działalność gospodarczą albo pobierających świadczenia socjalne. W pojedynczych przypadkach była mowa o przebywaniu na urlopie macierzyńskim lub wychowawczym. Ponadto w kilku wypowiedziach nie skonkretyzowano statusu zawodowego – por. Wykres 72.

Wykres 72. Sytuacja społeczno-zawodowa badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

W kontekście oceny stanu zdrowia największy odsetek uczestników badań przyznał, że jest ono raczej dobre, choć mogłoby ono być w lepszym stanie (ok. 37%). Swoje zdrowie bardzo dobrze ocenił natomiast co czwarty badany (ok. 25%). Niewiele mniejszy odsetek respondentów przyznał, że zdrowie jest na przeciętnym poziomie, tj. adekwatnym do wieku (ok. 24%). Co dziesiąty badany przyznał, że z jego zdrowiem jest źle (ok 10%), a ok. 4% badanych stwierdziło że bardzo źle – por. Wykres 73.

Wykres 73. Ocena swojego stanu zdrowia przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Ocena stanu zdrowia może mieć związek z oceną sytuacji materialnej uczestników badań. Wśród osób, które przyznały że ich status materialny jest zły zdecydowanie przeważają badani, którzy źle ocenili swój stan zdrowia (ok. 67%). Odpowiedzi wskazujące na przeciętną sytuację materialną przeważnie współwystępowały z dobrą albo przeciętną oceną swojego stanu zdrowia (po ok. 40%). Natomiast osoby deklarujące dobry stan posiadania w zdecydowanej większości cieszyli się dobrym zdrowiem (ok. 84%). W omawianym kontekście podobieństwo odpowiedzi osób wskazujących na zły albo dobry stan zdrowia jest niewielkie. Innymi słowy między tymi dwiema kategoriami badanych występują bardzo duże różnice (współczynnik podobieństwa struktur $Z=0,131$). Ponadto duże różnice występują również pomiędzy badanymi o złej i przeciętnej sytuacji majątkowej ($Z=0,358$), a także pomiędzy uczestnikami badań o przeciętnym i dobrym statusie materialnym ($Z=0,397$) – por. Tabela 14.

Tabela 14. Ocena stanu zdrowia wg oceny sytuacji materialnej uczestników badań
(Dane w %)

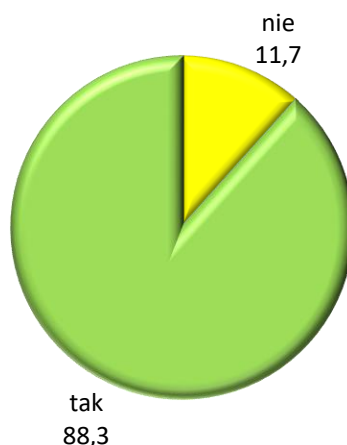
Ocena stanu zdrowia	Ocena sytuacji materialnej			Ogółem
	zła N=15	przeciętna N=62	dobra N=86	
dobra	6,7	40,3	83,5	62,2
przeciętna	26,7	40,3	13,6	23,9
zła	66,7	19,4	2,9	13,9
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

2 komórki (22,2%) mają liczebność oczekiwaną mniejszą niż 5; minimalna liczebność oczekiwana wynosi 2,08.*

Źródło: badania własne.

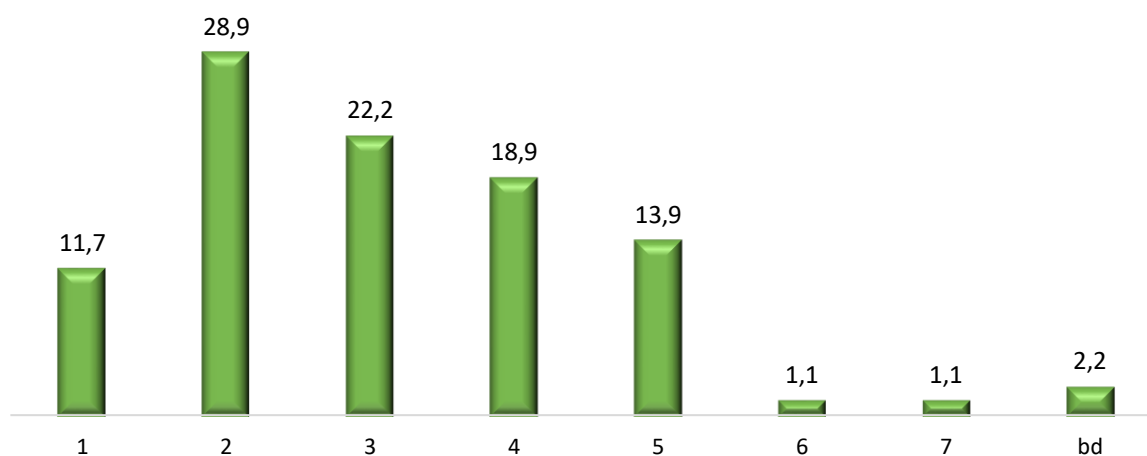
Zdecydowana większość uczestników badań przyznała, że tworzy gospodarstwo domowe wraz z inną lub innymi osobami (ok. 88%). Jednoosobowe gospodarstwo tego typu zadeklarowało ok. 12% badanych – por. Wykres 74.

* Rozkład danych uniemożliwia zastosowanie nieparametrycznego testu niezależności χ^2 .

Wykres 74 Struktura gospodarstwa domowego wg posiadania osoby współtworzącej gospodarstwo domowe (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Gospodarstwem domowym najczęściej reprezentowanym w badaniach było takie, które składało się z dwóch osób (ok. 29%). Co piąte gospodarstwo omawianego typu składało się z trzech osób albo z czterech osób (odpowiednio ok. 22% i ok. 19%). Pięcioosobowe rodziny stanowiły ok. 14% gospodarstw domowych uczestników badań. W pozostałych nielicznych przypadkach były to rodziny sześć- i siedmioosobowe (po ok. 1%) – por. Wykres 75.

Wykres 75. Liczba osób w gospodarstwach domowych badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)

Źródło: badania własne.

Przeciętnie w wieloosobowych gospodarstwach domowych uczestników badań było 3,3 osoby (średnia), a najczęściej dwie (modalna). Żony uczestników badań były to osoby średnio w wieku ok. 51 lat, a mężowie w wieku ok. 51 lat. Przeciętny wiek córek to ok. 17 lat, a synów ok. 19 lat. Siostry respondentów miały przeciętnie ok. 26 lat, a bracia ok. 24 lata. Matki natomiast były osobami średnio w wieku ok. 59 lat, a ojcowie ok. 57 lat. Przeciętny wiek babć wynosił ok. 73 lata, teściowych ok. 63 lata, a teściów ok. 70 lat. Synowie były osobami w wieku średnio ok. 49 lat, a zięciowie ok. 41 lat. Przeciętny wiek wnuczek to ok. 11 lat, a wnuków ok. 12 lat. Żaden z wylosowanych uczestników badań nie mieszkał ze swoim dziadkiem – por. Zestawienie 16.

Zestawienie 16. Statystyki opisujące wieloosobowe gospodarstwa domowe badanych mieszkańców Gminy Jedlicze

Pokrewieństwo	N	średnia	modalna	min	max	rozpiętość
Żona	52	50,5	65	25	75	50
Mąż	55	51,2	39	34	83	49
Córka	61	17,0	18	0,7*	48	47
Syn	67	18,9	16	0,08**	54	54
Siostra	16	25,6	25	2	65	63
Brat	12	24,0	17	7	49	42
Matka	38	59,2	49	40	93	53
Ojciec	26	57,3	53	43	77	34
Babcia	4	72,8	x	55	87	32
Dziadek	x	x	x	x	x	x
Teściowa	1	63,0	x	x	x	x
Teść	1	70,0	x	x	x	x
Synowa	4	48,5	x	36	60	24
Zięć	3	40,7	x	28	49	21
Wnuczka	7	10,7	15	3	18	15
Wnuk	7	11,6	17	2	19	17
Wujek	1	49,0	x	x	x	x

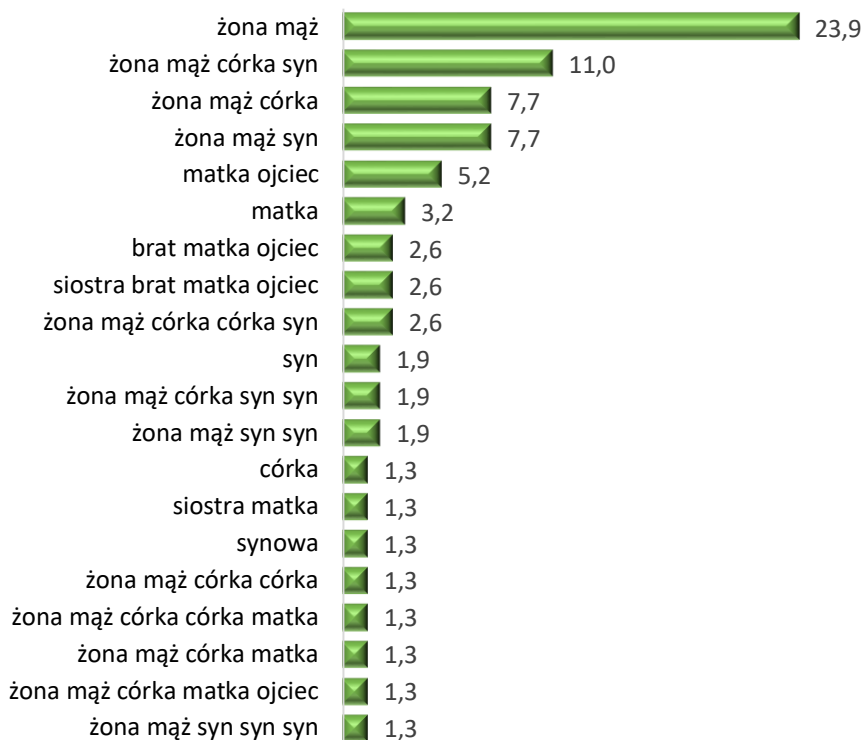
*9 miesięcy; **1 miesiąc.

Źródło: opracowanie własne.

W skład gospodarstwa domowego uczestników badań najczęściej wchodziło małżeństwo (ok. 24%). Co dziesiąte gospodarstwo tworzyło małżeństwo z dwójką dzieci, tj. córką i synem (ok. 11%). W trzyosobowych gospodarstwach domowych przeważnie były małżeństwa z jedną córką albo jednym synem (odpowiednio po ok. 8%). Część respondentów mieszkała z rodzicami (ok. 5%) albo wyłącznie z matką (ok. 3%). Ponadto badani wspominali w wywiadach, iż mieszkają z rodzicami i bratem; rodzicami oraz z siostrą i bratem albo też były to rodziny, których członkami oprócz rozmówcy byli także małżonek(-ka), dwie córki i syn (po ok. 3%). W pozostałych przypadkach badani mieszkańcy Gminy Jedlicze mieszkali z małżonkiem(-ką), dwoma synami i córką; małżonkiem(-ką) i dwoma synami albo wyłącznie z synem (po ok. 2%). W nielicznych przypadkach kształt gospodarstw domowych przedstawiał się następująco: małżonkowie, dwie córki i matka respondenta; małżonkowie i dwie córki; małżonkowie i trzech synów; małżonkowie, córka i rodzice respondenta; matka i siostra respondenta; wyłącznie córka oraz wyłącznie synowa – po ok. 1%* – por. Wykres 76.

* Pojedyncze konfiguracje opisujące strukturę rodzin uczestników badań, o których wspomniano w wywiadach przedstawiono w opisie pod wykresem obrazującym to zagadnienie.

Wykres 76. Struktura rodzin badanych mieszkańców Gminy Jedlicze
(Dane w %, N=155*)

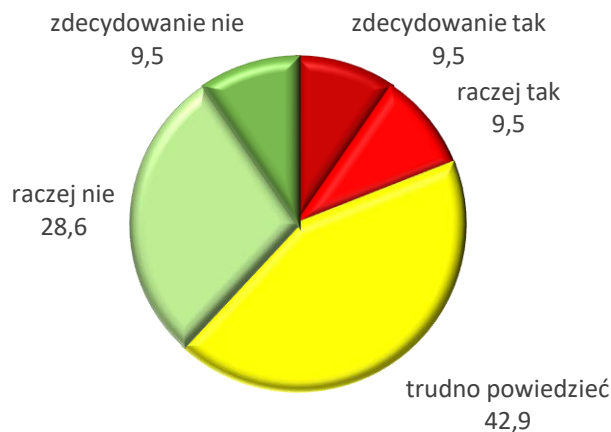
*Uwzględniono odpowiedzi przekraczające 1%; pominięto braki danych - 4.

Pozostałe konfiguracje to: 1) brat; 2) brat, ojciec; 3) córka, syn; 4) córka, wnuczka; 5) córka, zięć, wnuczka, wnuk; 6) córka, zięć, wnuk; 7) matka, ojciec, babcia; 8) ojciec; 9) ojciec, babcia; 10) siostra; 11) siostra, matka, babcia, wujek; 12) siostra, matka, ojciec; 13) siostra, matka, ojciec, babcia; 14) siostra, siostra, matka, ojciec; 15) siostra, wnuk; 16) syn, syn; 17) syn, syn, synowa, wnuczka, wnuczka, wnuk; 18) syn, synowa, wnuczka, wnuk; 19) żona, mąż, córka, syn, matka; 20) żona, mąż, córka, syn, matka, wnuczka, wnuk; 21) żona, mąż, córka, wnuk; 22) żona, mąż, córka, zięć; 23) żona, mąż, siostra, siostra, brat, brat; 24) żona, mąż, syn, matka, wnuczka; 25) żona, mąż, syn, siostra, matka, ojciec; 26) żona, mąż, syn, syn, teściowa; 27) żona, mąż, syn, teść.

Źródło: badania własne.

Uczestników badań, którzy tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe zapytano o poczucie osamotnienia. Jak pokazały wyniki badań, znaczna część z tych osób nie odczuwała samotności (ok. 38%). Jednakże prawie co piąty taki respondent przyznał, że doskwiera mu samotność (ok. 19%). Natomiast najczęściej w omawianej kwestii pojawiał się problem z wyrażeniem jednoznacznej opinii (ok. 43%) – por. Wykres 77.

Wykres 77. Poczucie osamotnienia wśród uczestników mieszkańców Gminy Jedlicze tworzących jednoosobowe gospodarstwo domowe
(Dane w %, N=21)

Źródło: badania własne.

7.3 Konsultacje społeczne

W związku z realizacją projektu pn. „Centrum Usług Społecznych w Jedliczu” (Priorytet nr FEPK.07 „Kapitał ludzki gotowy do zmian”, Działania 7.18 Usługi społeczne i zdrowotne świadczone w społeczności lokalnej programu regionalnego) w ramach podjętych działań przewidziano przeprowadzenie konsultacji społecznych (Zarządzenie Nr 49/2025 Burmistrza Gminy Jedlicze z dnia 4 marca 2025 r.), których przedmiotem było opracowanie lokalnej diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych oraz utworzenie planu wdrażania Centrum Usług Społecznych w Jedliczu (pkt. 2 Zarządzenia).

Celem konsultacji było przedstawienie wspólnocie samorządowej wyników przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej oraz płynących z niej wniosków, włączenia mieszkańców Gminy Jedlicze w procesy decyzyjne w zakresie wypracowania wizji rozwoju usług społecznych, zasięgania opinii, propozycji i uwag od mieszkańców odzwierciedlających ich zróżnicowane potrzeby i oczekiwania w zakresie usług społecznych w przyszłości świadczonych przez nowoutworzone Centrum Usług Społecznych w Jedliczu oraz aktywizacja środowisk lokalnych, wzrost zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz gminy, wzmacniania zaufania społecznego oraz inicjacji procesu samoorganizacji społeczności lokalnej w zakresie rozwiązywania jej problemów i zaspokajania potrzeb (pkt. 3 Zarządzenia).

Konsultacje społeczne odbyły się w siedzibie Urzędu Gminy w Jedliczu, w dniu 19.03.2025 r. w godz. 15:00-17:00.

Podsumowanie – analiza SWOT i ustalenia badawcze

Na podstawie uzyskanych wyników badań oraz opinii wyrażonych w trakcie konsultacji społecznych możliwe było zidentyfikowanie zestawu czynników, które mają pozytywny albo negatywny wpływ na jakość życia w omawianej gminie – por. Zestawienie 17.

**Zestawienie 17. Analiza mocnych i słabych stron
dotyczących działań podejmowanych na rzecz zaspokajania potrzeb społecznych w Gminie Jedlicze**

Ogółem / w tym grupy docelowe	Mocne strony	Słabe strony
Ogółem, a w tym specyficznie:	<ul style="list-style-type: none"> – walory krajobrazowe i klimatyczne; – poczucie bezpieczeństwa; – przyjazne relacje międzyludzkie, pomocniczość, spokojna egzystencja; – wysoki poziom zadowolenia z życia we własnych miejscowościach; – dostęp do istotnych instytucji, tj. urząd, poczta, bank, szkoła (z halą sportową), kościół; – działalność GOPS (a w tym pozyskiwanie środków na projekty służące zaspokajaniu potrzeb społecznych miejscowej ludności); 	<ul style="list-style-type: none"> – drogi bez chodników i oświetlenia stanowiące zagrożenie dla poruszających się pieszych; – brak infrastruktury rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów; – brak odpowiadającej potrzebom infrastruktury kulturalnej; – brak możliwości rozwoju osobistego (zajęcia hobbystyczne dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych); – brak aktywności społecznej;
– osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikacja lokalna; – więzi rodzinne; 	<ul style="list-style-type: none"> – brak specjalistycznej opieki medycznej; – brak miejsca wspólnych spotkań, tj. Klub Seniora; – brak wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, np. w postaci regularnej pomocy sąsiedzkiej;
– osoby w kryzysie bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> – niewielka skala zjawiska; 	<ul style="list-style-type: none"> – brak lokali, mieszkań socjalnych;
– osoby z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> – program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak infrastruktury dla osób niepełnosprawnych;
– osoby z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> – niewielka skala zjawiska; 	<ul style="list-style-type: none"> – brak specjalistycznego wsparcia;
– rodziny z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> – dostęp do placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci; – dostęp do szkół; 	<ul style="list-style-type: none"> – mała liczba dzieci w rodzinach; – brak zgodnych z oczekiwaniami miejsc wspólnych spotkań;

Źródło: opracowanie własne.

Przyszłość może oznaczać, że pojawi się szereg możliwości, których wykorzystanie będzie sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców Gminy Jedlicze. Z drugiej strony warto również pokusić się o diagnozę zagrożeń mogących wystąpić w kontekście jakości życia mieszkańców omawianej gminy. Znaczna część z nich ma źródła w zjawiskach ponadlokalnych, a wręcz globalnych, ale niektórym z nich z uwagi na ich skalę można próbować przeciwdziałać z poziomu lokalnych społeczności – por. Zestawienie 18.

**Zestawienie 18 Analiza szans i zagrożeń
dotyczących działań podejmowanych na rzecz zaspokajania potrzeb społecznych w Gminie Jedlicze**

Ogółem / w tym grupy docelowe	Szanse	Zagrożenia
Ogółem, a w tym specyficznie:	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie Centrum Usług Społecznych; – programy skierowane do społeczności lokalnych (prorozwojowe, prozatrudnieniowe, prosocjalne); – działalność liderów społecznych; 	<ul style="list-style-type: none"> – starzenie się społeczności i brak zastępowalności pokoleń powodujące wyludnianie się poszczególnych miejscowości; – brak środków finansowych na realizację działań mających na celu zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej;
– osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie Klubu Seniora; – organizacja usług pomocy sąsiedzkiej; 	<ul style="list-style-type: none"> – pogarszanie się kondycji zdrowotnej; – brak odpowiedniej liczby osób zaangażowanych w działania wspierające (zawodowo i wolontariacko);
– osoby w kryzysie bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> – pozyskanie środków umożliwiających utworzenie tzw. mieszkań wspomaganych w ramach działalności CUS; – samoorganizacja i samopomoc społeczności lokalnych; – współpraca z służbami; – organizacja noclegowni; 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie się skali zjawiska; – kumulacja negatywnych zjawisk towarzyszących bezdomności; – stygmatyzacja i wykluczenie społeczne;
– osoby z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> – pozyskanie środków na organizację opieki wytchnieniowej w ramach działalności CUS; 	<ul style="list-style-type: none"> – narastanie poczucia wykluczenia społecznego; – zwiększenie się skali zjawiska, w wyniku procesu starzenia się społeczeństwa;
– osoby z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> – pozyskanie środków na organizację specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach działalności CUS; 	<ul style="list-style-type: none"> – pogarszanie się kondycji zdrowotnej; – narastanie poczucia wykluczenia społecznego;
– rodziny z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> – dążenie do stworzenia otoczenia instytucjonalnego (opiekuńczo-wychowawczego, medycznego, socjalnego i kulturalnego) przyjaznego rodzinom z dziećmi (w tym w różnym wieku); 	<ul style="list-style-type: none"> – niż demograficzny; – emigracja (wewnętrzna i zewnętrzna) rodzin z dziećmi albo osób w wieku produkcyjnym; – płytki rynek pracy;

Źródło: opracowanie własne.

Podstawowym celem wszelkich zabiegów badawczych jest uzyskanie odpowiedzi na przyświecające im problemy badawcze. W związku z tym podsumowując uzyskane wyniki badań należy odnieść się do każdego z tychże pytań:

Uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze (ad. problem badawczy nr 1):

– przestrzenne, demograficzne i instytucjonalne uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze – gmina miejsko-wiejska jest położona w pobliżu większych miast, tj. jak Krosno i Jasło oraz jest dobrze skomunikowana z otoczeniem (drogi oraz transport samochodowy) co ma pozytywne konsekwencje w kontekście rynku pracy, a także dostępu do instytucji publicznych; pod względem demograficznym gmina doświadcza efektów trendów (o skali ogólnopolskiej) związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz zmniejszaniem się populacji małych i średnich miejscowości; w odniesieniu do infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i socjalnej można stwierdzić, że gmina nie odbiega w znaczący sposób od pozostałych gmin Podkarpacia;

– finansowe uwarunkowania życia w Gminie Jedlicze – znaczącą częścią środków Gminy Jedlicze są dochody własne (ok. 48%); prawie 1/3 wydatków to wydatki inwestycyjne; gmina w badanym okresie miała ok. 17 mln deficytu;

– uwarunkowanie społeczne (rynek pracy, bezpieczeństwo, pomoc społeczna) życia w Gminie Jedlicze – (a) aktualna stopa bezrobocia rejestrowanego jest niska (ok. 4%), przy czym od ok. 4 lat

odnotowuje się jej niewielki, ale systematyczny wzrost; w porównaniu do lat poprzednich zmniejszeniu uległo zróżnicowanie osób bezrobotnych pod względem płci, tj. proporcje pomiędzy kobietami i mężczyznami pozostającymi bez pracy zbliżyły się do podziału 50/50; problem bezrobocia niezmiennie od kilku lat dotyczy zdecydowanie częściej mieszkańców wsi, niż miasta; biorąc pod uwagę okres pozostawania bez pracy można zauważyć, że od kilku lat większość stanowią osoby krótkotrwale bezrobotne; natomiast od ok. 13 lat wyraźnie nasila się tzw. obciążenie demograficzne, tj. proporcja pomiędzy osobami w wieku poprodukcyjnych w odniesieniu do tych pracujących;

(b) pod względem bezpieczeństwa w porównaniu z latami ubiegłymi można zauważyć znaczący spadek liczby przestępstw, a do najczęściej odnotowywanych należy kierowanie w stanie nietrzeźwości; w przypadku wykroczeń odnotowano wzrost zdarzeń o charakterze kolizji drogowych, co może być efektem wzrastającego natężenia ruchu; jednocześnie należy zauważyć, iż pod względem wykrywalności przestępstw powiat krośnieński znacząco odbiega *in plus* w porównaniu z uśrednionymi danymi z Podkarpacia i Polski w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu oraz tych o charakterze kryminalnym, *in minus* w odniesieniu do takich przestępstw jak gospodarcze oraz przeciw mieniu; ogólnie w zestawieniu z liczbą mieszkańców gminy skala przestępczości nie jest duża, a przestępstwa takie jak uszkodzenie mienia lub ciała albo narkotykowe występowały w jednostkowych przypadkach, co więcej np. przestępstwa takiego jak rozbój w roku ubiegłym nie odnotowano wcale;

(c) odnosząc się do pomocy społecznej należy zauważyć niewielkie jak na razie odwrócenie się dotychczasowego trendu oznaczającego systematyczny spadek odsetka osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogółem ujętej populacji mieszkańców omawianej tu gminy; połowa osób korzystających z pomocy społecznej to osoby w wieku produkcyjnym, co trzeci beneficjent wsparcia był w wieku przedprodukcyjnym a prawie co siódmy w wieku poprodukcyjnym; także wskaźnik depriwacji lokalnej po kilku latach systematycznego zmniejszania się, w ostatnim czasie zaczął nieco wzrastać; podobnie sytuacja ma miejsce w przypadku wzrostu liczby rodzin i jednocześnie liczby osób w tych rodzinach, które korzystają z pomocy społecznej w gminie; udzielane świadczenia mają w przeważającej części formę niepieniężną; do podstawowych przyczyn udzielania wsparcia należą długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie; na podstawie wskaźnika pracy socjalnej można stwierdzić, iż w ostatnim czasie co piąta rodzina, której przyznawano świadczenia została objęta tego typu usługą.

Potencjał Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej w opinii jej mieszkańców (ad. problem badawczy nr 2):

– ogólna opinia mieszkańców dotycząca jakości życia w Gminie Jedlicze – zdecydowana większość uczestników badań zadeklarowała zadowolenie z warunków życia w omawianej gminie; respondenci szczególnie docenili takie aspekty jak dobry dostęp do instytucji publicznych, dobrą infrastrukturę handlową, dobrą komunikację w rozumieniu dróg oraz środków transportu publicznego, a także poczucie spójności i bezpieczeństwa, jak również bliskość do większych ośrodków miejskich, bliskość rodziny oraz dobre sąsiedztwo, ponadto akcentowano też porządek w gminie, piękno okolicznej przyrody i krajobrazu oraz klimat; na dobrą ocenę życia w gminie wpływają także takie czynniki jak możliwość zapewnienia bliskim poczucia bezpieczeństwa, dobre warunki do wychowania dzieci oraz zabezpieczenie medyczne, a także możliwość pozyskania grona dobrych przyjaciół, perspektywa utrzymania dobrego zdrowia oraz dobra współpraca i pomoc sąsiedzka;

– opinia mieszkańców dotycząca jakości życia w Gminie Jedlicze kategorii społecznych potencjalnie wymagających pomocy społecznej – w opinii zdecydowanej większości uczestników badań gmina zapewnia dobre warunki dla wychowania dzieci w wieku żłobkowym lub przedszkolnym, a także w wieku szkolnym; większość badanych uznała też, że gmina zapewnia dobre warunki dla młodzieży, a także dla rodzin z dziećmi, w tym też tych wielodzietnych; połowa uczestników badań przyznała, że w gminie dobrze żyje się osobom starszym; znaczna część badanych wyraziła opinię, iż w gminie

dobrze żyje się też osobom samotnie wychowującym dzieci; natomiast najbardziej zróżnicowane poglądy odnotowano w przypadku opinii dotyczących warunków jakie stwarza omawiana gmina dla osób z niepełnosprawnościami (w tym też nieletnich), dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym dzieci) oraz dla osób zagrożonych bezdomnością, przy czym we wspomnianych kwestiach zdecydowanie przeważały odpowiedzi wskazujące na brak wiedzy badanych, co uwarunkowane jest niewielką skalą poruszanych tu zjawisk;

– opinia mieszkańców dotycząca występowania problemów natury społecznej w Gminie Jedlicze – najbardziej dostrzegalnym problemem w omawianej gminie jest kwestia uzależnienia osób poniżej 18 roku życia od komputera, Internetu, telefonów; uczestnikom badań doskwiera również brak miejsc wspólnych spotkań mieszkańców gminy; w tym kontekście na uwagę zasługuje także problem nadużywania alkoholu przez dorosłych, zanieczyszczenie środowiska i powietrza, długotrwałe choroby, brak pracy i niepełnosprawność, przy czym mowa tu nie o dużej skali wspomnianych zjawisk, ale ich obserwowalne przejawy.

Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie pomocy społecznej (ad. problem badawczy nr 3):

– wiedza mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu – najbardziej rozpoznawalnym świadczeniem z zakresu wspomnianych usług jest opieka w Domu Pomocy Społecznej; ponadto znaczna część badanych zadeklarowała wiedzę o takich działaniach jak usługi zdrowotne i opiekuńcze wspierające osoby z niepełnosprawnościami oraz z zakresu wsparcia rodziny; należy tu nadmienić, iż zakres kontaktów z instytucjami opieki lub pomocy społecznej jest warunkowany sytuacją ekonomiczną mieszkańców, poziomem zdrowotności oraz radzeniem sobie w życiu, co oznacza że im lepsza jest sytuacja lokalnej społeczności tym mniejszy jest zakres korzystania, i tym samym wiedzy o działalności ośrodków wsparcia; co istotne, to fakt iż na podstawie uzyskanych informacji można stwierdzić, że osoby wymagające pomocy mają możliwość uzyskać adekwatne wsparcie m.in. ze strony wyspecjalizowanej instytucji jaką jest GOPS;

– potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu – najbardziej oczekiwanym wsparciem natury społecznej jakie zostało wyrażone w badaniach są usługi zdrowotne i opiekuńcze wspierające osoby z niepełnosprawnościami (np. asystent osoby starszej lub niepełnosprawnej, opieka wytchnieniowa), a przy tym powołanie placówki tj. Klub Seniora oraz organizacja pomocy sąsiedzkiej; to także usługi z zakresu wsparcia rodziny (np. świetlice środowiskowe), jak również działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (np. Kluby Integracji Społecznej, kursy, szkolenia);

– potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie aktywizacji osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia Klubu Seniora – przeważająca większość uczestników badań wyraziła przekonanie, że utworzenie tego typu klubu wpłynie na polepszenie jakości życia seniorów zamieszkujących w gminie; wobec tak dużej zgodności co to takiej opinii można stwierdzić, iż podzielają ją kobiety i mężczyźni, osoby młodsze i starsze, mieszkańcy miasta oraz terenów wiejskich etc.

Potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie wsparcia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy sąsiedzkiej (ad. problem badawczy nr 4):

– potrzeby mieszkańców Gminy Jedlicze w zakresie wsparcia społecznego, w tym szczególnie dla osób starszych – przeważająca większość uczestników badań stwierdziła, że w razie zaistnienia takiej potrzeby ma możliwość uzyskania pomocy ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów lub znajomych; także przeważająca większość respondentów przyznała, że w ich otoczeniu są osoby gotowe udzielić im różnego rodzaju wsparcia, przy czym przede wszystkim mowa tu o najbliższej rodzinie, ale znacząca część badanych wspomniała w tym kontekście także o sąsiadach i osobach znajomych;

– ocena mieszkańców Gminy Jedlicze w odniesieniu do zasadności organizacji pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych – zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy stwierdziła, że ma dobre relacje ze swoimi sąsiadami; przeważająca większość respondentów wyraziła opinię, wskazującą iż organizacja wsparcia dla osób starszych ze strony sąsiadów polepszy jakość życia seniorów mieszkających w gminie;

– zakres pomocy udzielanej przez mieszkańców Gminy Jedlicze swoim sąsiadom – większość respondentów przyznała, że udziela pomocy swoim sąsiadom i przeważnie czyni to od czasu do czasu; przede wszystkim była tu mowa o odwiedzinach i dotrzymywaniu towarzystwa oraz robieniu zakupów, jak również o drobnej pomocy w gospodarstwie domowym; natomiast najczęstszym powodem braku pomocy sąsiadom był brak w bliskim otoczeniu osób, które wymagałyby wsparcia; ponadto większość osób, które nie udzielały dotąd pomocy sąsiadom zadeklarowała gotowość do takiej działalności, z różną częstotliwością (przeważnie sporadyczną), z wyjątkiem odwiedzin i dotrzymywania towarzystwa, która to forma wsparcia bardziej niż pozostałe byłaby akceptowalna.

Zakres partycypacji społecznej mieszkańców Gminy Jedlicze, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych (ad. problem badawczy nr 5):

– zakres uczestnictwa w życiu społecznym mieszkańców Gminy Jedlicze – nieliczni uczestnicy badań zadeklarowali przynależność organizacyjną do jakiegokolwiek podmiotu, tj. stowarzyszenia, kluby sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna;

– formy przynależności organizacyjnej mieszkańców Gminy Jedlicze – wśród osób, które przejawiają omawianą tu formę aktywności najczęściej wspomniano o OSP, a ponadto o KGW, kliku stowarzyszeniach lub fundacjach, klubie sportowym oraz zarządzie osiedla; brak uczestnictwa w tego typu organizacjach przeważnie uzasadniano brakiem czasu lub złym stanem zdrowia i podeszłym wiekiem;

– zakres uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczności lokalnej wśród mieszkańców Gminy Jedlicze – ponad połowa badanych osób w roku poprzedzającym badanie nie uczestniczyła w żadnych wydarzeniach kulturalnych; wśród przyczyn takiej absencji najczęściej wymieniano brak zainteresowania tego typu ofertą, choć znaczna część respondentów przyznała jednakże, że wynika to z braku wiedzy o takich wydarzeniach.

Reasumując powyższe ustalenia można stwierdzić, iż Gmina Jedlicze jest gminą położoną w atrakcyjnym terenie, tak pod względem krajobrazowym, jak i w kontekście sąsiadujących miast i miejscowości. Jest gminą dobrze skomunikowaną z otoczeniem, o dużej dostępności instytucji publicznych oraz placówek handlowych, przy czym zwracano tu uwagę na potrzebę zapewnienia nieco większej liczby miejsc dla dzieci wieku żłobkowym i przedszkolnym. Jednocześnie wpisuje się ona w ogólnopolskie trendy dotyczące stopy bezrobocia (relatywnie niskie) oraz niżu demograficznego (niekorzystna struktura społeczna). Ponadto gmina jest bezpiecznym miejscem, na co wskazują obiektywne dane pochodzące z policyjnych raportów, a także poczucie bezpieczeństwa wyrażane przez jej mieszkańców. W gminie aktywnie działa GOPS, która to instytucja zapewnia mieszkańcom w trudnej sytuacji życiowej profesjonalne i kompleksowe wsparcie. Jednocześnie dąży ona do zwiększenia zakresu swojej działalności poprzez przekształcenie się w Centrum Usług Społecznych, i w związku z tym do zwiększenia oferty skierowanej do mieszkańców (w tym m.in. powstanie Klubu Seniora oraz organizacja pomocy sąsiedzkiej).

Gmina w opinii jej mieszkańców jest miejscem sprzyjającym osiągnięciu dobrej jakości życia, tj. charakteryzuje się bliskością instytucji publicznych, placówek handlowych, porządkiem i czystością, a jednocześnie cechują ją silne więzi rodzinne wśród mieszkańców oraz dobrosąsiedzkie relacje. Stwarza ona dobre warunki życia dla dzieci i młodzieży, dla rodzin z dziećmi i dla osób starszych. Wśród problemów natury społecznej najczęściej wymieniano taki, który również nie jest specyficzny dla gminy, tj. dostrzegalne uzależnienie młodych osób od Internetu, i sprzętów umożliwiających do niego dostęp. Co istotne, nie było tu mowy o żadnych drastycznych patologiach lub przestępstwach, które wpływałyby na brak poczucia bezpieczeństwa.

Działalność GOPS w Jedliczu kojarzy się mieszkańcom gminy przeważnie z działaniami opiekuńczymi, skierowanymi do osób z niepełnosprawnościami oraz ze wsparciem rodziny. Zakres wiedzy jest proporcjonalny do relatywnie niewielkiej skali występowania problemów społecznych. Dostrzega się więc te aspekty działalności GOPS, które dotyczą aktualnych zjawisk społecznych, tj. problem starzenia się społeczeństwa, i tym samym przyrost liczby osób zmagających się z różnego typu zdrowotnymi ograniczeniami oraz takich jak konieczność zapewnienia wsparcia osobom wychowującym dzieci, szczególnie tych doświadczonych niepełnosprawnością. Tym samym można stwierdzić, że dążenie do utworzenia Klubu Seniora oraz organizacji pomocy sąsiedzkiej jest bezpośrednią odpowiedzią na bieżące zapotrzebowanie społeczne w zakresie wsparcia natury socjalnej.

Mieszkańcy Gminy Jedlicze stanowią przykład skonsolidowanej społeczności lokalnej, w której mogą liczyć na pomoc ze strony bliskich osób, ale także sąsiadów oraz znajomych. Takie wsparcie jest udzielane bardzo często, co wobec zgody dotyczącej zasadności organizacji pomocy sąsiedzkiej, daje duże prawdopodobieństwo odniesienia powodzenia tego typu działania. Ponadto wśród osób, które jak dotąd nie przejawiały takiej formy aktywności przeważnie wskazywano, iż jest to wyłącznie efekt braku w otoczeniu osób, które wymagałyby jakiejś pomocy. Co równie ważne, w opinii większości uczestników badań tego typu przedsięwzięcie w znaczący sposób przyczyni się do poprawy jakości życia seniorów mieszkających w omawianej gminie.

Natomiast zakres partycypacji w życiu społecznym mieszkańców Gminy Jedlicze jest nieduży, co jednakże nie odbiega od ogólnokrajowych standardów w tym względzie. Z drugiej strony jednym z głównych postulatów dotyczących ewentualnych działań mających na celu polepszenie jakości życia w gminie jest zapewnienie rodzinom z dziećmi miejsc do wspólnego spędzania czasu, organizacja miejsca dla młodzieży oraz przedstawienie atrakcyjniejszej oferty dotyczącej aktywizacji i reintegracji społecznej osób starszych.

Bibliografia

- 1) Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa 2003.
- 2) Bartosiewicz-Niziołek M., Natęcz S., Penza-Gabler Z., Pintera E., *Narzędziownik ewaluacyjny. Twój sposób na lepsze projekty wspierające zatrudnienie młodzieży*, Warszawa 2020.
- 3) Bazuń D., Frątczak-Müller J., Jaskulska M., Kwiatkowski M., Mielczarek-Żejmo A., 2. *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*, Warszawa 2020.
- 4) Bąbska B., Skrzypczak B., 5. *Organizator społeczności lokalnej w Centrum Usług Społecznych*, Warszawa 2020.
- 5) Brzeziński J., *Metodologia badań psychologicznych*, Warszawa 1997.
- 6) Diagnoza delimitacyjna służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Jedlicze, październik 2024 r.,
https://w.jedlicze.pl/Common/pobierzPlik/id/5785/module_short/news/obj_id/8860/culture/pl/version/pub.html (Dostęp: 23.03.2025)
- 7) *Diagnoza problemów społecznych i monitoring polityki społecznej dla aktywizacji zasobów ludzkich w Katowicach*, red. A. Bartoszek, K. Czekaj, D. Trawkowska, Katowice 2012.
- 8) Frankfort-Nachmias Ch., Nachmias D., *Metody badawcze w socjologii*, Poznań 2001.
- 9) Gmina Jedlicze – Podstawowe Informacje, Polska w liczbach,
https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Jedlicze#podstawowe-informacje (Dostęp: 23.03.2025)
- 10) Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2023, Jedlicze 2024.
- 11) Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2022, Jedlicze 2023.
- 12) Informacja z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu za rok 2021, Jedlicze 2022.
- 13) Informacje miesięczne o sytuacji na rynku pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie,
<https://wuprzeszow.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/informacje-miesieczne> (Dostęp: 23.03.2025)
- 14) *Instytucje wsparcia a monitoring problemów społecznych w Katowicach – Księga dobrych praktyk*, A. Bartoszek, K. Czekaj, K. Faliszek, A. Niesporek, D. Trawkowska, Katowice 2012.
- 15) Kaźmierczak T., Karwacki A., 3. *Zarządzanie usługami w Centrum Usług Społecznych*, Warszawa 2020.
- 16) Kozłowska A., *Potrzeby jako system klasyfikacji modeli perswazyjnych – raport badawczy*, Warszawa 2014.
- 17) Maksymowicz A., *Bezpieczne miasteczko. O potrzebie badań socjologicznych*. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH, 2004, 135.
- 18) Naukowiec.org, <https://www.naukowiec.org/dobor.html> (Dostęp: 23.03.2025)
- 19) Nowak S., *Metody badań socjologicznych*, Warszawa 1965.
- 20) Ocena zasobów pomocy społecznej (za 2021 r.) , Autorstwo: pracownicy GOPS w Jedliczu, Jedlicze 2022
- 21) Ocena zasobów pomocy społecznej (za 2022 r.) , Autorstwo: pracownicy GOPS w Jedliczu, Jedlicze 2023.
- 22) Ocena zasobów pomocy społecznej (za 2023 r.) , Autorstwo: pracownicy GOPS w Jedliczu, Jedlicze 2024.
- 23) Rapley T., *Analiza konwersacji, dyskursu i dokumentów*, Warszawa 2010.
- 24) Raport o stanie Gminy Jedlicze https://jedlicze.pl/strona-3361-raport_o_stanie_gminy_jedlicze.html (Dostęp: 23.03.2025)
- 25) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, <http://rops.lubelskie.pl/czym-beda-centra-uslug-spoecznych/> (Dostęp: 23.03.2025)

- 26) Regulamin organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu, Załącznik do Zarządzenia Nr8/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu z dnia 18 marca 2016 r.
- 27) Rymsza M., *1. Dlaczego Centrum Usług Społecznych?*, Warszawa 2020.
- 28) Statystyki i analizy urzędu, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie
<https://krosno.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy> (Dostęp: 23.03.2025)
- 29) Sułek A., *Ogród metodologii socjologicznej*, Warszawa 2002.
- 30) Sułek A., *W terenie, w archiwum i w laboratorium. Studia nad warsztatem socjologa*, Warszawa 1990.
- 31) Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Katowice 1999.
- 32) Waszak Ł., Wejcman Z., *4. Współpraca międzysektorowa w ramach Centrum Usług Społecznych*, Warszawa 2020.
- 33) Załącznik – lista wskaźników rekomendowanych do wykorzystania w OZPS, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2018, <https://www.gov.pl/attachment/7a55a664-5c39-420f-8a90-28983d35f233> (Dostęp: 12.03.2025)

Spis map, schematów, rysunków, tabel, wykresów i zestawień

Mapa 1. Położenie Gminy Jedlicze – mapa poglądowa	9
Mapa 2. Sieć dróg w Gminie Jedlicze – mapa poglądowa	11
Mapa 3. Miejscowości położone w Gminie Jedlicze – mapa poglądowa.....	11
 Schemat 1. Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu w 2023 r.	34
 Rysunek 1. Budynek GOPS w Jedliczu	34
Rysunek 2. Uzasadnienia pozytywne opinie o zamieszkiwaniu w Gminie Jedlicze	51
Rysunek 3. Wypowiedzi respondentów z ambiwalentnymi ocenami jakości życia w Gminie Jedlicze	51
Rysunek 4. Niezaspokajane potrzeby osób starszych w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań	60
Rysunek 5. Niezaspokajane potrzeby osób bezdomnych w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań	61
Rysunek 6. Niezaspokajane potrzeby osób niepełnosprawnych w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań	63
Rysunek 7. Niezaspokajane potrzeby osób z zaburzeniami psychicznymi w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań	64
Rysunek 8. Niezaspokajane potrzeby rodzin z dziećmi w Gminie Jedlicze w opinii uczestników badań	66
Rysunek 9. Źródła wsparcia badanych mieszkańców Gminy Jedlicze	70
Rysunek 10. Przejawy wsparcia otrzymywanego przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze	72
Rysunek 11. Zakres wsparcia otrzymywanego przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze	73
Rysunek 12. Instytucje lub organizacje oferujące osobom starszym w Gminie Jedlicze aktywne spędzanie wolnego czasu	78
 Tabela 1. Struktura wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %)	21
Tabela 2. Struktura dochodów budżetu Gminy Jedlicze wg poszczególnych działów w latach 2022-23	24
Tabela 3. Struktura wydatków budżetu Gminy Jedlicze wg poszczególnych działów w latach 2022-23	25
Tabela 4. Rodzaj interwencji w Gminie Jedlicze w latach 2021-24.....	32
Tabela 5. Rodzaj przestępczości na terenie Gminy Jedlicze w latach 2021-24 wg częstości wystąpień w 2024 r.	32
Tabela 6. Rodzaj wykroczeń w Gminie Jedlicze w latach 2021-24 wg częstości wystąpień w 2024 r.	33
Tabela 7. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Polsce, w woj. podkarpackim i pow. krośnieńskim w 2023 r. (Dane w %)	33
Tabela 8. Opinia o warunkach życia w Gminie Jedlicze dla seniorów wg oceny stanu zdrowia (Dane w %)	53
Tabela 9. Przydatność Klubów Seniora dla aktywizacji i polepszenia jakości życia osób starszych w opinii badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %)	67
Tabela 10. Możliwość uzyskania wsparcia ze strony innych osób wg wieku badanych (Dane w %).....	68
Tabela 11. Obecność w otoczeniu ludzi mogących pomóc a możliwość uzyskania pomocy (Dane w %)	70
Tabela 12. Ocena badanych mieszkańców Gminy Jedlicze relacji z sąsiadami wg typu miejscowości (Dane w %).....	74
Tabela 13. Ocena zasadności pomocy sąsiedzkiej jako działań polepszających jakość życia seniorów wg wieku (Dane w %).....	74
Tabela 14. Ocena stanu zdrowia wg oceny sytuacji materialnej uczestników badań (Dane w %)	89
 Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Jedlicze w latach 1995-2024 (stan na 31 grudnia*).....	13
Wykres 2. Liczba i udział procentowy ludności w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego w 2023 r.	14
Wykres 3. Zmiana liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego w latach 1995-2023 wraz z ujęciem procentowym.....	14
Wykres 4. Struktura mieszkańców Gminy Jedlicze wg typu miejscowości w 2024 r. (Dane w %, N=14 925*)	15
Wykres 5. Wielkość poszczególnych miejscowości Gminy Jedlicze pod względem liczby mieszkańców 2024 r. (Dane w % N=14 925)	15
Wykres 6. Struktura płci mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. (Dane w %, N=15 295)	16
Wykres 7. Piramida wieku mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. (Dane w %, N=15 295).....	16
Wykres 8. Zmiana struktury wiekowej mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. w porównaniu z 1995 r. (Dane w %) ...	17

Wykres 9. Przeciętny wiek mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. wg płci	17
Wykres 10. Piramida wieku mieszkańców Gminy Jedlicze w 2024 r. wg płci wraz z różnicą odsetka mężczyzn wobec odsetka kobiet (Dane w %)	18
Wykres 11. Struktura płci w poszczególnych miejscowościach Gminy Jedlicze (Dane w %, N=14 925*).....	19
Wykres 12. Rozpiętość wieku mieszkańców Gminy Jedlicze wg mediany	19
Wykres 13. Struktura wieku badanych Gminy Jedlicze w odniesieniu do statusu na rynku pracy (Dane w %, N=15 295)	20
Wykres 14. Dochody i wydatki gminy wg rodzajów w 2023 r. (w mln. zł)	23
Wykres 15. Dochody i wydatki Gminy Jedlicze na 1 mieszkańca w latach 2018-23 (w zł)	25
Wykres 16. Dochód i wydatki na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach powiatu krośnieńskiego w 2023 r. (w zł) ..	26
Wykres 17. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jedlicze w latach 1995-2023 wg statusu na rynku pracy (Dane w %)	27
Wykres 18. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Jedlicze w latach 1995-2023 (Dane w %)	27
Wykres 19 Liczba bezrobotnych w Gminie Jedlicze ogółem i wg płci w latach 2003-23	28
Wykres 20. Struktura bezrobocia w Gminie Jedlicze wg w płci w latach 2003-23 (Dane w %)	28
Wykres 21. Struktura bezrobocia w Gminie Jedlicze wg typu miejsca zamieszkania w latach 2019-23 (Dane w %)	29
Wykres 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jedlicze w latach 2018-23 (Dane w %).....	29
Wykres 23. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu krośnieńskiego w 2023 r. (Dane w %)	30
Wykres 24. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Jedlicze w latach 2011-23 wg okresu pozostawania bez pracy.....	30
Wykres 25. Struktura osób bezrobotnych w Gminie Jedlicze w latach 2011-23 wg okresu pozostawania bez pracy (Dane w %)	31
Wykres 26. Stopa bezrobocia w Polsce, woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim i Gminie Jedlicze w latach 2004-2024 (Dane w %)	31
Wykres 27. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim oraz gminie Jedlicze w latach 2009-23 (Dane w %)	36
Wykres 28. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Polsce, woj. podkarpackim, powiecie krośnieńskim i Gminie Jedlicze w latach 2009-23	36
Wykres 29. Odsetek mieszkańców Gminy Jedlicze korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2017-23 (Dane w %).....	37
Wykres 30. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.....	37
Wykres 31. Struktura wiekowa osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. (N=494, Dane w %).....	38
Wykres 32. Struktura wiekowa osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. wg płci (Dane w %).....	38
Wykres 33. Wskaźnik deprywacji lokalnej w Gminie Jedlicze w latach 2019-2023 (Dane w %)	39
Wykres 34. Liczba rodzin, liczba osób w rodzinach i średnia liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w latach 2017-2023	39
Wykres 35. Struktura świadczeń udzielonych w ramach pomocy społecznej w Gminie Jedlicze w 2023 r. (Dane w %, N=48 238)	40
Wykres 36. Liczba osób pobierających świadczenia udzielone w ramach pomocy społecznej oraz struktura pomocy w Gminie Jedlicze w latach 2017-23	40
Wykres 37. Przyczyny udzielania pomocy i wsparcia ze strony GOPS w Jedliczu w 2023 r. – liczba rodzin.....	41
Wykres 38. Liczba świadczeń przyznawanych przez GOPS w Jedliczu wg powodów udzielanego wsparcia w 2023 r. ..	42
Wykres 39. Wskaźnik pracy socjalnej w odniesieniu do GOPS w Jedliczu w latach 2017-23	43
Wykres 40. Kwota świadczeń pieniężnych wyasygnowanych w ramach pracy socjalnej przez GOPS w Jedliczu w latach 2018-23 oraz zmiana liczoną rok do roku	43
Wykres 41. Liczba zasiłków asygnowanych przez GOPS w Jedliczu na tle średnich powiatowej, wojewódzkiej oraz krajowej w 2023 r.....	44
Wykres 42. Struktura zasiłków asygnowanych przez GOPS w Jedliczu na tle średnich powiatowej, wojewódzkiej oraz krajowej w 2023 r.....	44

Wykres 43. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej (kwota zasiłku stałego i okresowego) wyasygnowane przez GOPS w Jedliczu w latach 2022-23	45
Wykres 44. Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku przez GOPS w Jedliczu w latach 2017-23	45
Wykres 45. Ogólna ocena warunków życia w swojej miejscowości (Dane w %, N=180)	48
Wykres 46. Możliwość osiągania poszczególnych celów życiowych w miejscowości zamieszkania w opinii badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	52
Wykres 47. Opinia badanych mieszkańców Gminy Jedlicze na temat warunków życia w ich miejscowościach dla wybranych kategorii społecznych (Dane w %, N=180)	53
Wykres 48. Problemy natury społecznej występujące w Gminie Jedlicze w opinii jej badanych mieszkańców (Dane w %, N=180)	55
Wykres 49. Wiedza wśród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze na temat działalności GOPS w Jedliczu (Dane w %, N=180)	57
Wykres 50. Oczekiwane wsparcie ze strony GOPS w Jedliczu w przypadku zaistnienia potrzeby uzyskania pomocy przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	58
Wykres 51. Polepszenie jakości życia seniorów w efekcie utworzenia Klubu Seniora w opinii mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	67
Wykres 52. Możliwość otrzymania pomocy ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów, znajomych w opinii badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	68
Wykres 53. Obecność w otoczeniu osób mogących udzielić wsparcia w razie zaistnienia takiej potrzeby (Dane w %, N=180)	69
Wykres 54. Osoby mogące udzielić wsparcia badanym mieszkańcom Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)*	69
Wykres 55. Ocena badanych mieszkańców Gminy Jedlicze dotycząca relacji z sąsiadami (Dane w %, N=180)	73
Wykres 56. Polepszenie jakości życia osób starszych w związku z organizacją wsparcia dla nich ze strony ich sąsiadów w opinii mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	74
Wykres 57. Pomoc udzielana sąsiadom przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	75
Wykres 58. Przejawy wsparcia udzielanego sąsiadom przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=122*)	75
Wykres 59. Przyczyny braku udzielania wsparcia sąsiadom ze strony badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=58*)	76
Wykres 60. Formy ewentualnej pomocy brane pod uwagę przez osoby nie udzielające wsparcia (Dane w %, N=58*)	76
Wykres 61. Przynależność organizacyjna wśród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	78
Wykres 62. Uczestnictwo w ostatnim roku w wydarzeniach kulturalnych wśród badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	80
Wykres 63. Przyczyny braku uczestnictwa w uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wśród mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=100*)	80
Wykres 64. Czas realizacji badań PAPI w Gminie Jedlicze (Dane w %, N=180)	84
Wykres 65. Struktura płci badanej populacji* i próby badawczej (Dane w %)	84
Wykres 66. Struktura wieku badanej populacji i próby badawczej (Dane w %)	85
Wykres 67. Struktura wieku mieszkańców Gminy Jedlicze pod względem pełnoletności (Dane w %, N=15 295)	86
Wykres 68. Struktura populacji i próby badawczej pod względem miejsca zamieszkania (Dane w %)	86
Wykres 69. Struktura wykształcenia badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	87
Wykres 70. Stan cywilny badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	87
Wykres 71. Sytuacja materialna badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	88
Wykres 72. Sytuacja społeczno-zawodowa badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	88
Wykres 73. Ocena swojego stanu zdrowia przez badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	89
Wykres 74. Struktura gospodarstwa domowego wg posiadania osoby współtworzącej gospodarstwo domowe (Dane w %, N=180)	90
Wykres 75. Liczba osób w gospodarstwach domowych badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=180)	90
Wykres 76. Struktura rodzin badanych mieszkańców Gminy Jedlicze (Dane w %, N=155*)	92
Wykres 77. Poczucie osamotnienia wśród uczestników mieszkańców Gminy Jedlicze tworzących jednoosobowe gospodarstwo domowe (Dane w %, N=21)	92

Zestawienie 1. Odległości z Jedlicza do wybranych miast i miejscowości w Polsce	10
Zestawienie 2. Wybrane dane statystyczne dotyczące stanu środowiska w Gminie Jedlicze w latach 2018-23 ...	12
Zestawienie 3. Odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Jedlicze w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu krośnieńskiego w 2023 r.	12
Zestawienie 4. Wybrane dane demograficzne dotyczące powiatu krośnieńskiego i Gminy Jedlicze w 2023 r.	13
Zestawienie 5. Wybrane statystyki dotyczące wieku mieszkańców Gminy Jedlicze (stan na 31.12.2024).....	18
Zestawienie 6. Wybrane statystyki dotyczące wieku mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Jedlicze (stan na 31.12.2024)	20
Zestawienie 7 Wybrane dane statystyczne dotyczące sfery wychowania i edukacji w Gminie Jedlicze w latach 2022-23	21
Zestawienie 8 Wybrane dane statystyczne dotyczące ochrony zdrowia, kultury i sportu w powiecie przeworskim i w Gminie Jedlicze w 2023 r.	22
Zestawienie 9. Infrastruktura socjalna w Gminie Jedlicze w latach 2022-23	23
Zestawienie 10. Zatrudnienie i działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu w latach 2021-23	35
Zestawienie 11. Liczba świadczeń społecznych zrealizowanych przez GOPS w Jedliczu w latach 2017-23.....	46
Zestawienie 12. Kwoty świadczeń społecznych zrealizowanych przez GOPS w Jedlicze w latach 2017-23.....	47
Zestawienie 13. Liczba asystentów oraz rodzin objętych pracą asystenta rodziny.....	47
Zestawienie 14. Kontrakt socjalny w GOPS w Jedliczu w latach 2020-23	47
Zestawienie 15. Problemy natury społecznej – analiza czynnikowa – macierz struktury	56
Zestawienie 16. Statystyki opisujące wieloosobowe gospodarstwa domowe badanych mieszkańców Gminy Jedlicze	91
Zestawienie 17. Analiza mocnych i słabych stron dotyczących działań podejmowanych na rzecz zaspokajania potrzeb społecznych w Gminie Jedlicze	94
Zestawienie 18 Analiza szans i zagrożeń dotyczących działań podejmowanych na rzecz zaspokajania potrzeb społecznych w Gminie Jedlicze	95

Aneks – narzędzie badawcze – badania PAPI

Dane kodowe kwestionariusza wywiadu (do uzupełnienia przez wywiadem)						
Imię i nazwisko ankietera						
Miejsce realizacji wywiadu	1) Chlebna	2) Długie	3) Dobieszyn	4) Jaszczew	5) Jedlicze	6) Moderówka
	7) Piotrówka	8) Podniebyle	9) Poręby	10) Potok	11) Żarnowiec	x
Data przeprowadzenia wywiadu						
Godzina rozpoczęcia wywiadu						
Godzina zakończenia wywiadu						
Płeć respondenta	1) mężczyzna			2) kobieta		
Numer kodowy respondenta (z operatu badawczego)						
Numer kodowy ankiety (do uzupełnienia po zebraniu wszystkich ankiet)						

Preambuła

Szanowny Panie, Szanowna Pani

Nazywam się i prowadzę w terenie badania dotyczące potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych wśród mieszkańców Gminy Jedlicze. Badania te są prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedliczu we współpracy z firmą Explicator Wojciech Broszkiewicz na zlecenie Urzędu Gminy w Jedliczu w ramach diagnozy wymaganej do opracowania Planu Wdrażania Centrum Usług Społecznych w Jedliczu.

Został(-a) Pan(-i) wylosowana do badań jako jeden(-a) z prawie 200 mieszkańców Gminy Jedlicze i dlatego to właśnie Pana(-i), a nie kogokolwiek innego udział w badaniach zapewni ich wynikom rzetelność i wiarygodność. Bardzo zależy nam na rozmowie z każdą wylosowaną osobą, bo od tej zgody zależy powodzenie całego tego przedsięwzięcia. Proszę potraktować te badania jako okazję do wyrażenia własnych poglądów.

W związku z powyższym zwracam się do Pana(-i) z uprzejmą prośbą o możliwość przeprowadzenia z Panem(-ią) rozmowy. Udział w tym wywiadzie, który potrwa ok. 45 min., jest dobrowolny, a wszelkie informacje uzyskane w jego trakcie:

1) będą traktowane jako poufne;

2) będą anonimowe;

3) nie będą udostępniane żadnej osobie postronnej spoza zespołu badawczego.

Ponadto wyniki badań będą prezentowane wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

Bardzo proszę o udzielenie szczerych odpowiedzi, gdyż tylko takie mają wartość poznawczą. W tej rozmowie nie ma dobrych i złych odpowiedzi, wszystkie mają dla wyników badań duże znaczenie. Jednakże ponieważ bardzo ważne jest zachowanie komfortu rozmowy, jeżeli któreś z pytań okaże się Pana(-i) zdaniem zbyt dociekliwe proszę o tym wspomnieć i zostanie zadane kolejne.

W przypadku większości pytań, w tym w poszczególnych ich podpunktach, należy udzielać jednej odpowiedzi, a jeśli będzie inaczej Ankieter o tym poinformuje. Ankieta zawiera ponadto tzw. pytania otwarte, które umożliwiają udzielenie swobodnej odpowiedzi.

Pyt. 1 Jak ogólnie ocenia Pan(-i) warunki życia w swojej miejscowości?

- 1) bardzo dobrze
- 2) raczej dobrze
- 3) przeciętnie
- 4) raczej źle
- 5) bardzo źle

Pyt. 2 Co wg Pana(-i) najbardziej decyduje o wyrażonej wyżej opinii na temat warunków życia w swojej miejscowości?

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 3 Czy Pana(-i) zdaniem w Pana(-i) miejscowości jest możliwe osiągnięcie poniższych celów życiowych?

Lp.	Poszczególne cele życiowe	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	opieka nad osobami starszymi	1.	2.	3.	4.	5.
2)	ograniczenie / zaprzestanie spożywania alkoholu	1.	2.	3.	4.	5.
3)	pozyskanie grona dobrych przyjaciół	1.	2.	3.	4.	5.
4)	budowanie zaufania do innych ludzi	1.	2.	3.	4.	5.
5)	realizacja swoich zainteresowań	1.	2.	3.	4.	5.
6)	utrzymanie dobrego zdrowia	1.	2.	3.	4.	5.
7)	współpraca i pomoc sąsiedzka	1.	2.	3.	4.	5.
8)	wychowanie dzieci	1.	2.	3.	4.	5.
9)	wzbogacenie się	1.	2.	3.	4.	5.
10)	zapewnienie bliskim poczucia bezpieczeństwa	1.	2.	3.	4.	5.
11)	zapewnienie dzieciom niezbędnej opieki instytucjonalnej (żłobki, przedszkola)	1.	2.	3.	4.	5.
12)	zdobycie dobrego wykształcenia	1.	2.	3.	4.	5.
13)	zdobycie dobrej pracy	1.	2.	3.	4.	5.
14)	zakup mieszkania, budowa domu	1.	2.	3.	4.	5.
15)	znalezienie partnera do małżeństwa	1.	2.	3.	4.	5.

Pyt. 4 Jak Pan(-i) ocenia swoją miejscowość pod względem warunków życia dla wymienionych niżej mieszkańców?

Lp.	Kategorie mieszkańców	1) bardzo dobrze	2) raczej dobrze	3) trudno powiedzieć	4) raczej źle	5) bardzo źle
1)	dzieci w wieku żłobkowym lub przedszkolnym	1.	2.	3.	4.	5.
2)	dzieci w wieku szkolnym (w wieku 7-15 lat)	1.	2.	3.	4.	5.
3)	młodzież w wieku 16-24 lat	1.	2.	3.	4.	5.
4)	rodziny z dziećmi (w tym wielodzietne)	1.	2.	3.	4.	5.
5)	osoby samotnie wychowujące dzieci	1.	2.	3.	4.	5.
6)	seniorzy (w wieku 60 lat i więcej)	1.	2.	3.	4.	5.
7)	osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)	1.	2.	3.	4.	5.
8)	osoby z zaburzeniami psychicznymi (w tym dzieci)	1.	2.	3.	4.	5.
9)	osoby zagrożone bezdomnością	1.	2.	3.	4.	5.

– 2 –

Pyt. 5 Jak ogólnie układają się Pana(-i) relacje z sąsiadami?

- 1) bardzo dobrze
- 2) raczej dobrze
- 3) przeciętnie
- 4) raczej źle
- 5) bardzo źle

Pyt. 6 Czy w Pana(-i) miejscowości występują wymienione niżej problemy?

Lp.	Kategoria problemu	1) wcale	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często
1)	alkoholizm wśród dorosłych	1.	2.	3.	4.	5.
2)	alkoholizm wśród osób poniżej 18 r.ż.	1.	2.	3.	4.	5.
3)	bezrobocie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	bieda	1.	2.	3.	4.	5.
5)	bezdomność	1.	2.	3.	4.	5.
6)	brak miejsc wspólnych spotkań mieszkańców	1.	2.	3.	4.	5.
7)	brak odpowiednich warunków lokalowych do życia	1.	2.	3.	4.	5.
8)	brak poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania (w tym wykroczenia, przestępstwa)	1.	2.	3.	4.	5.
9)	brak wsparcia dla osób starszych	1.	2.	3.	4.	5.
10)	długotrwała choroba	1.	2.	3.	4.	5.
11)	narkomania (w tym zażywanie substancji określanych jako dopalacze) wśród dorosłych	1.	2.	3.	4.	5.
12)	narkomania (w tym zażywanie substancji typu dopalacze) wśród osób poniżej 18 r.ż.	1.	2.	3.	4.	5.
13)	niepełnosprawność	1.	2.	3.	4.	5.
14)	niezaradność życiowa w rodzinach	1.	2.	3.	4.	5.
15)	piętnowanie osób wyróżniających się w jakiś sposób zachowaniem, zdolnościami itp.	1.	2.	3.	4.	5.
16)	problemy opiekuńczo-wychowawcze	1.	2.	3.	4.	5.
17)	przemoc fizyczna w rodzinie	1.	2.	3.	4.	5.
18)	przemoc psychiczna w rodzinie (wyśmiewanie, przeklinanie, itp.)	1.	2.	3.	4.	5.
19)	przemoc <u>fizyczna</u> w szkole doświadczana przez dzieci lub młodzież ze strony rówieśników	1.	2.	3.	4.	5.
20)	przemoc <u>psychiczna</u> w szkole doświadczana przez dzieci lub młodzież ze strony rówieśników	1.	2.	3.	4.	5.
21)	uzależnienie osób poniżej 18 r.ż. od komputera, Internetu	1.	2.	3.	4.	5.
22)	zaburzenia psychiczne	1.	2.	3.	4.	5.
23)	zanieczyszczenie środowiska i powietrza	1.	2.	3.	4.	5.

24) inne, jakie?

Pyt. 7 Czy w Pana(-i) gospodarstwie domowych są jeszcze jakieś inne osoby, tj. czy aktualnie Pan(-i) z kimś mieszka?

1) nie

2) tak, jeśli tak to: ile jest to osób i w jakim są one wieku oraz jaki jest stopień Państwa pokrewieństwa

.....

.....

.....

(proszę przejść do pytania 9)

Pyt. 8 Czy Pan(-i) czuje się osobą samotną?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć
- 4) raczej nie
- 5) zdecydowanie nie

Pyt. 9 Czy Pan(-i) może liczyć na wsparcie ze strony osób bliskich, rodziny, sąsiadów, znajomych?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć, → proszę przejść do pytania 12
- 4) raczej nie, → proszę przejść do pytania 11
- 5) zdecydowanie nie, → proszę przejść do pytania 11

Pyt. 10 Jeśli Pan(-i) ma takie wsparcie, to od jakich osób? Jakiego jest ono rodzaju? Czy jest ono wystarczające?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 11 Jeśli Pan(-i) nie ma wsparcia ze strony innych osób, to z jakiego powodu? (proszę wybrać jedną odpowiedź)

- 1) nie potrzebuję takiego wsparcia
- 2) potrzebuję wsparcia, ale go nie otrzymuję, ponieważ (proszę uzasadnić odpowiedź)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 12 Jeśli Pan(-i) potrzebowałby(-aby) jakiegoś wsparcia, to czy w Pana(-i) otoczeniu są osoby, które mogłyby udzielić takiej pomocy?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć, → proszę przejść do pytania 14
- 4) raczej nie, → proszę przejść do pytania 14
- 5) zdecydowanie nie, → proszę przejść do pytania 14

Pyt. 13 Jeśli Pan(-i) w razie zaistnienia potrzeby wsparcia ze strony innych osób może liczyć na taką pomoc, to kto mógłby jej Pan(-u) udzielić? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

- 1) najbliższa rodzina (rodzice, dzieci, rodzeństwo)
- 2) dalsza rodzina (kuzynostwo)
- 3) sąsiedzi (osoby mieszkające w pobliżu)
- 4) znajomi (osoby, które nie mieszkają blisko)
- 5) pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- 6) inne osoby, jakie?

.....

.....

Pyt. 14 Czy Pana(-i) zdaniem organizacja dla osób starszych, samotnych lub chorych wsparcia ze strony ich sąsiadów (m.in. w postaci pomocy w wykonywaniu codziennych zadań, tj. zakupy, gotowanie, towarzyszenie w wizytach lekarskich itp.) może przyczynić się do polepszenia jakości życia seniorów?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć
- 4) raczej nie
- 5) zdecydowanie nie

Pyt. 15 Czy Panu(-i) zdarza się w jakikolwiek sposób pomagać swoim sąsiadom, udzielać im wsparcia itp.?

- 1) nigdy, → proszę przejść do pytania 17
- 2) raczej rzadko
- 3) od czasu do czasu
- 4) raczej często
- 5) bardzo często

Pyt. 16 Jeśli Pan(-i) udziela pomocy swoim sąsiadom, to jak często i na czym to wsparcie polega?

(Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu 16 kategoriami wsparcia)

Lp.	Kategoria wsparcia	1) nigdy	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często
1)	odwiedziny, dotrzymywanie towarzystwa	1.	2.	3.	4.	5.
2)	drobna pomoc w gospodarstwie domowym (wynoszenie śmieci, porządkowanie domu i okolic, niewielkie prace domowe, gotowanie itp.)	1.	2.	3.	4.	5.
3)	robienie zakupów (zakup produktów spożywczych, lekarstw itp.)	1.	2.	3.	4.	5.
4)	pomoc w przemieszczaniu się (podwózki do sklepu, do punktów medycznych itp.)	1.	2.	3.	4.	5.

5) inne, jakie i jak często?

.....

(proszę przejść do pytania 19)

Pyt. 17 Jeśli Pan(-i) nie udziela swoim sąsiadom żadnego wsparcia, to z jakiego powodu? Można wybrać więcej niż jedną odpowiedź. (Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu 17 kategoriami przyczyn)

- 1) nie mam (nie znam) takich sąsiadów, którzy wymagaliby pomocy z mojej strony
- 2) nie mam obecnie możliwości organizacyjnych, finansowych, aby pomagać innym
- 3) mój stan zdrowia aktualnie nie pozwala na angażowanie się w pomaganie innym
- 4) mam złe doświadczenia związane z pomaganiem innym, przez co już tego nie robię
- 5) pomagałem(-am) kiedyś innym, ale musiałem(-am) / zdecydowałem(-am) się przestać
- 6) inny powód, jaki?

.....

Pyt. 18 Czy gdyby zaistniała taka możliwość w Pana(-i) przypadku oraz potrzeba wsparcia ze strony innych osób, to czy Pan(-i) byłby(-aby) gotów(-owa) udzielić takiej pomocy?

(Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu 18 kategoriami wsparcia)

Lp.	Kategoria wsparcia	1) nigdy	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często
1)	odwiedziny, dotrzymywanie towarzystwa	1.	2.	3.	4.	5.
2)	drobna pomoc w gospodarstwie domowym (wynoszenie śmieci, porządkowanie domu i okolic, niewielkie prace domowe, gotowanie itp.)	1.	2.	3.	4.	5.
3)	robienie zakupów (zakup produktów spożywczych, lekarstw itp.)	1.	2.	3.	4.	5.
4)	pomoc w przemieszczaniu się (podwózki do sklepu, do punktów medycznych itp.)	1.	2.	3.	4.	5.

Pyt. 19 Czy posiada Pan(i) wiedzę w zakresie usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu?

(Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu 19 kategoriami usług).

Lp.	Kategoria usług	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (np. Kluby Integracji Społecznej, kursy, szkolenia)	1.	2.	3.	4.	5.
2)	mieszkania treningowe i wspomagane	1.	2.	3.	4.	5.
3)	opieka w Domu Pomocy Społecznej	1.	2.	3.	4.	5.
4)	usługi zdrowotne i opiekuńcze wspierające osoby z niepełnosprawnościami (np. asystent osoby starszej lub niepełnosprawnej, opieka wytchnieniowa)	1.	2.	3.	4.	5.
5)	usługi z zakresu wsparcia rodziny (np. świetlice środowiskowe)	1.	2.	3.	4.	5.

Pyt. 20 Czy Pan(-i) chciałby(-aby) lub ma taką potrzebę, aby skorzystać z którejś z usług społecznych świadczonych przez GOPS w Jedliczu (przy czym może to dotyczyć bezpośrednio Pana(-i) lub też osób bliskich)?

(Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu 20 kategoriami usług).

Lp.	Kategoria usług	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (np. Kluby Integracji Społecznej, kursy, szkolenia)	1.	2.	3.	4.	5.
2)	mieszkania treningowe i wspomagane	1.	2.	3.	4.	5.
3)	opieka w Domu Pomocy Społecznej	1.	2.	3.	4.	5.
4)	usługi zdrowotne i opiekuńcze wspierające osoby z niepełnosprawnościami (np. asystent osoby starszej lub niepełnosprawnej, opieka wytchnieniowa)	1.	2.	3.	4.	5.
5)	usługi z zakresu wsparcia rodziny (np. świetlice środowiskowe)	1.	2.	3.	4.	5.

Pyt. 21 Czy Pana(-i) zdaniem w Gminie Jedlicze są jakieś szczególne ważne potrzeby społeczne wymienionych niżej kategorii mieszkańców, które nie są zaspakajane? Jeśli tak, to jakie?

1) osoby starsze

.....

2) osoby w kryzysie bezdomności

.....

3) osoby z niepełnosprawnościami

.....

4) osoby z zaburzeniami psychicznymi

.....

5) rodziny z dziećmi

.....

Pyt. 22 Czy Pan(-i) zna jakieś instytucje lub organizacje działające na terenie Gminy Jedlicze, które oferują osobom starszym możliwość atrakcyjnego, aktywnego i wartościowego spędzania wolnego czasu, tj. podmioty mające na celu zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu społecznym? Jeśli tak, to jakie są to podmioty, i czy ta oferta jest wystarczająca, tj. zgodna z oczekiwaniami seniorów?

.....

.....

.....

.....

Pyt. 23 Czy Pana(-i) zdaniem utworzenie Klubu Seniora jako miejsca spotkań i aktywizacji osób starszych z terenu Gminy Jedlicze przyczyni się do polepszenia jakości życia seniorów?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć
- 4) raczej nie
- 5) zdecydowanie nie

Pyt. 24 Czy Pan(-i) należy do jakiejś organizacji, stowarzyszenia, podmiotu (klubu sportowego, KGW, OSP) działającego w sferze kultury, klubu hobbystycznego, zgromadzenia religijnego, itp. itd.?

- 1) nie
- 2) tak, jakiego?
-
-

Pyt. 25 Czy Pan(-i) w ostatnim roku uczestniczył(-a) w jakiś wydarzeniach kulturalnych organizowanych na terenie zamieszkiwanej przez Pana(-ą) Gminy?

- 1) nie
- 2) tak, → proszę przejść do pytania M1.

Pyt. 26 Jeśli Pan(-i) nie uczestniczył(-a) w tego typu wydarzeniach to głównie z jakiego powodu? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) nic mi nie jest wiadomo o takich wydarzeniach
- 2) nie interesują mnie takie wydarzenia
- 3) nie było takiej możliwości z uwagi na pandemię, ale przedtem uczestniczyłem(-am) w tego rodzaju wydarzeniach
- 4) inne, jakie?
-
-
-

Na zakończenie proszę o udzielenie kilku informacji o sobie.

M1 W jakim jest Pan(-i) wieku (liczba ukończonych lat).....

.....

M2 Jakie jest Pana(-i) wykształcenie?

- 1) podstawowe
- 2) gimnazjalne
- 3) zawodowe
- 4) średnie
- 5) wyższe licencjackie
- 6) wyższe magisterskie
- 7) inne, jakie?
-

M3 Jaka jest Pana(-i) sytuacja zawodowa?

- 1) pracuję (w tym praca w gospodarstwie rolnym)
- 2) obecnie jestem na urlopie macierzyńskim / tacierzyńskim albo wychowawczym
- 3) jestem osobą bezrobotną
- 4) jestem na rencie
- 5) jestem na emeryturze
- 6) inne, jakie?

M4 Jaki jest Pana(-i) stan cywilny?

- 1) wolny(-a)
- 2) żonaty / zamężna
- 3) rozwiedziony(-a)
- 4) wdowiec / wdowa
- 5) inny, jaki?

M5 Jak Pan(-i) określiłby(-aby) swoją sytuację materialną?

(Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu M5 odpowiedziami)

- 1) Jest bardzo zła, aż trudno przetrwać.
- 2) Jest zła, trzeba sobie wiele odmawiać, ale jakoś sobie radzę.
- 3) Sytuacja ta jest przeciętna.
- 4) Jest dobra i raczej niczego mi nie brakuje, choć mogłoby być lepiej.
- 5) Jest bardzo dobra i raczej nie muszę sobie niczego odmawiać.

M6 Jak Pan(-i) ogólnie ocenia swój stan zdrowia, swoje samopoczucie?

(Ankieter podaje Respondentowi kartę z wyszczególnionymi w pytaniu M6 odpowiedziami)

- 1) bardzo dobrze, na nic nie mogę narzekać
- 2) raczej dobrze, choć mogłoby być lepiej pod tym względem
- 3) przeciętnie, odpowiednio do swojego wieku
- 4) raczej źle, choć mogłoby być gorzej
- 5) bardzo źle, jestem osobą chorą lub często chorującą

M7 Czy ma Pan(-i) jakieś uwagi dotyczące tej ankiety?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bardzo dziękuję za udział w badaniach i poświęcony czas!

Fundusze Europejskie
dla Podkarpacia

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedliczu

EXPLICATOR
Research & Consulting